

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΘΕΣΣΑΛΙΑΣ

ΣΧΟΛΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ ΚΑΙ ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΩΝ ΕΠΙΣΤΗΜΩΝ

ΤΜΗΜΑ ΛΟΓΙΣΤΙΚΗΣ ΚΑΙ ΧΡΗΜΑΤΟΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗΣ

ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΩΝ ΣΠΟΥΔΩΝ

«ΒΙΩΣΙΜΗ ΛΟΓΙΣΤΙΚΗ, ΧΡΗΜΑΤΟΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΚΑΙ ΔΙΑΚΥΒΕΡΝΗΣΗ»

**ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΗ ΔΙΠΛΩΜΑΤΙΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ:
ΙΔΙΟΚΤΗΣΙΑΚΗ ΣΥΓΚΕΝΤΡΩΣΗ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ
ΚΑΙ ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΑ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ**

ΑΘΑΝΑΣΙΑ ΓΟΥΡΝΑ ΒΑΣΙΛΕΙΟΣ

ΕΠΙΒΛΕΠΩΝ ΚΑΘΗΓΗΤΗΣ : ΘΕΜΙΣΤΟΚΛΗΣ ΛΑΖΑΡΙΔΗΣ

Λάρισα, Ιούλιος 2024

Υπεύθυνη δήλωση

Βεβαιώνω ότι είμαι συγγραφέας αυτής της μεταπτυχιακής διπλωματικής εργασίας και ότι κάθε βοήθεια την οποία είχα για την προετοιμασία της, είναι πλήρως αναγνωρισμένη και αναφέρεται στην μεταπτυχιακή διπλωματική εργασία. Επίσης έχω αναφέρει τις όποιες πηγές από τις οποίες έκανα χρήση δεδομένων, ιδεών ή λέξεων, είτε αυτές αναφέρονται ακριβώς είτε παραφρασμένες. Επίσης βεβαιώνω ότι αυτή η πτυχιακή εργασία προετοιμάστηκε από εμένα προσωπικά ειδικά για τις απαιτήσεις του Π.Μ.Σ. «Βιώσιμη Λογιστική, Χρηματοοικονομική και Διακυβέρνηση», του Πανεπιστημίου Θεσσαλίας, Τμήμα Λογιστικής και Χρηματοοικονομικής, Λάρισα, Ιούλιος 2024.

Περιεχόμενα

Abstract	5
Περίληψη	6
Κεφάλαιο 1 Εισαγωγή	7
1.1 Υπόβαθρο της Μελέτης	7
1.2 Δήλωση του προβλήματος	7
1.3 Στόχοι της Μελέτης	7
1.4 Σημασία της Μελέτης	8
1.5 Πεδίο εφαρμογής και περιορισμοί	9
Κεφάλαιο 2: Ανασκόπηση Βιβλιογραφίας	11
2.1 Θεωρητικό Πλαίσιο	11
2.1.1 Θεωρίες ιδιοκτησίας και ελέγχου	11
2.1.2 Μοντέλα Εταιρικής Διακυβέρνησης	12
2.1.3 Οικονομικές Θεωρίες για τις Δομές της Αγοράς	14
2.2 Συγκέντρωση ιδιοκτησίας: παγκόσμιες προοπτικές	16
2.2.1 Τάσεις και μοτίβα στην παγκόσμια συγκέντρωση ιδιοκτησίας	16
2.2.2 Επιπτώσεις στις Οικονομικές Επιδόσεις	18
2.3 Συγκέντρωση ιδιοκτησίας στην Ελλάδα	20
2.3.1 Ιστορική εξέλιξη	20
2.3.2 Τρέχουσα κατάσταση συγκέντρωσης ιδιοκτησίας στην Ελλάδα	22
2.3.3 Τομεακή Ανάλυση	23
2.4 Οικονομικές, κοινωνικές και καινοτομικές επιπτώσεις της συγκέντρωσης ιδιοκτησίας	26
2.4.1 Οικονομικές Επιπτώσεις	26
2.4.2 Κοινωνικές Επιπτώσεις	28

2.4.3 Αντίκτυπος στην Καινοτομία	30
2.5 Ανασκόπηση των πολιτικών και της αποτελεσματικότητάς τους.....	32
2.5.1 Εθνικές Πολιτικές.....	32
2.5.2 Διεθνείς βέλτιστες πρακτικές.....	34
Κεφάλαιο 3: Ερευνητική Μεθοδολογία	39
3.1 Σχεδιασμός Έρευνας.....	39
3.2 Μέθοδοι συλλογής δεδομένων	39
Κεφάλαιο 4: Ερευνητική Μεθοδολογία	42
4.1 Ανάλυση Οικονομικών Μεταβλητών	42
4.2 Εκτίμηση Κοινωνικών Επιπτώσεων	43
4.3 Επιπτώσεις καινοτομίας και έρευνας και ανάπτυξης.....	46
4.4 Συγκριτική ανάλυση με άλλες χώρες.....	48
Κεφάλαιο 5: Ευρήματα και Συζήτηση.....	51
5.1 Ανάλυση Προτύπων Ιδιοκτησίας.....	51
5.2 Προκλήσεις οικονομικής ανάπτυξης και ανάπτυξης	53
Κεφάλαιο 6: Συστάσεις πολιτικής	58
6.1 Συστάσεις για τη ρύθμιση της συγκέντρωσης ιδιοκτησίας.....	58
6.2 Στρατηγικές για την ενίσχυση της βιώσιμης ανάπτυξης	64
6.3 Προώθηση του δημόσιου διαλόγου και της συμμετοχής.....	66
Κεφάλαιο 7: Συμπέρασμα	69
7.1 Περίληψη ευρημάτων	69
7.2 Συνεισφορές στο πεδίο	70
7.3 Μελλοντικές κατευθύνσεις έρευνας	71
Πηγές.....	75

Abstract

Ownership concentration is where a small number of shareholders possesses a high percentage of shares of a firm. This thesis investigates ownership concentration in Greece and its impacts on economic development, innovation, and social structure. Although ownership structures have a great impact on the dynamics of markets and economic performances, in the Greek context, there is little total analysis. The study examines different areas of the Greek the economy that is agriculture, industry and services to identify the trends of ownership concentration and their effects. The research uses a mixed-methods approach, which analyzes statistical data and carries out comparative studies with other countries so as to asses the effects of large ownership concentrations. The results seek to add to the knowledge how concentrated ownership influences economic growth, innovation, job generation and social inequities in Greece. Second, the thesis presents policy interventions that enable to minimize adverse effects and to improve sustainable development. The more global objective is to trigger a comprehensive public debate that would involve policy makers, business leaders and the general public about ownership concentration and its broader significance.

Keywords: Ownership concentration, Greece, economic development, innovation, social inequality, policy recommendations

Περίληψη

Η συγκέντρωση ιδιοκτησίας είναι όταν ένας μικρός αριθμός μετόχων κατέχει υψηλό ποσοστό μετοχών μιας επιχείρησης. Η παρούσα διατριβή διερευνά τη συγκέντρωση ιδιοκτησίας στην Ελλάδα και τις επιπτώσεις της στην οικονομική ανάπτυξη, την καινοτομία και την κοινωνική δομή. Αν και οι ιδιοκτησιακές δομές έχουν μεγάλο αντίκτυπο στη δυναμική των αγορών και στις οικονομικές επιδόσεις, στο ελληνικό πλαίσιο, η συνολική ανάλυση είναι ελάχιστη. Η μελέτη εξετάζει διάφορους τομείς της ελληνικής οικονομίας που είναι η γεωργία, η βιομηχανία και οι υπηρεσίες για να εντοπίσει τις τάσεις συγκέντρωσης ιδιοκτησίας και τις επιπτώσεις τους. Η έρευνα χρησιμοποιεί μια προσέγγιση μεικτών μεθόδων, η οποία αναλύει στατιστικά δεδομένα και πραγματοποιεί συγκριτικές μελέτες με άλλες χώρες, προκειμένου να εκτιμηθούν οι επιπτώσεις των μεγάλων συγκεντρώσεων ιδιοκτησίας. Τα αποτελέσματα επιδιώκουν να προσθέσουν στη γνώση πώς η συγκεντρωμένη ιδιοκτησία επηρεάζει την οικονομική ανάπτυξη, την καινοτομία, τη δημιουργία θέσεων εργασίας και τις κοινωνικές ανισότητες στην Ελλάδα. Δεύτερον, η διατριβή παρουσιάζει παρεμβάσεις πολιτικής που επιτρέπουν την ελαχιστοποίηση των δυσμενών επιπτώσεων και τη βελτίωση της βιώσιμης ανάπτυξης. Ο πιο σφαιρικός στόχος είναι να πυροδοτηθεί ένας περιεκτικός δημόσιος διάλογος που θα περιλαμβάνει τους υπεύθυνους χάραξης πολιτικής, τους ηγέτες των επιχειρήσεων και το ευρύ κοινό σχετικά με τη συγκέντρωση ιδιοκτησίας και την ευρύτερη σημασία της.

Λέξεις κλειδιά: Συγκέντρωση ιδιοκτησίας, Ελλάδα, οικονομική ανάπτυξη, καινοτομία, κοινωνική ανισότητα, συστάσεις πολιτικής

Κεφάλαιο 1 Εισαγωγή

1.1 Υπόβαθρο της Μελέτης

Η συγκέντρωση ιδιοκτησίας είναι μια κρίσιμη πτυχή της εταιρικής διακυβέρνησης που επηρεάζει το οικονομικό τοπίο μιας χώρας, επηρεάζοντας την αναπτυξιακή της τροχιά. Στην Ελλάδα, η οικονομική δομή διαμορφώνεται σημαντικά από τη συγκέντρωση ιδιοκτησίας, ιδιαίτερα σε βασικούς τομείς όπως η γεωργία, η βιομηχανία και οι υπηρεσίες. Αυτή η συγκέντρωση μπορεί να οδηγήσει σε μια σειρά από οικονομικά και κοινωνικά αποτελέσματα, συμπεριλαμβανομένων των επιπτώσεων στον ανταγωνισμό, την προσβασιμότητα στην αγορά και την οικονομική ανισότητα. Σε παγκόσμιο επίπεδο, μελέτες έχουν δείξει ότι οι οικονομίες με υψηλή συγκέντρωση ιδιοκτησίας τείνουν να έχουν ποικίλα αναπτυξιακά αποτελέσματα. Εστιάζοντας στο ελληνικό πλαίσιο, αυτή η μελέτη στοχεύει να αποκαλύψει τις αποχρώσεις του τρόπου με τον οποίο η συγκέντρωση ιδιοκτησίας επηρεάζει την ευρύτερη κοινωνικοοικονομική δυναμική σε μια μοναδικά δομημένη οικονομία.

1.2 Δήλωση του προβλήματος

Η Ελλάδα έχει αντιμετωπίσει επίμονες οικονομικές προκλήσεις, πολλές από τις οποίες επιδεινώνονται από διαρθρωτικά ζητήματα στην οικονομία της, συμπεριλαμβανομένης της σημαντικής συγκέντρωσης ιδιοκτησίας. Αυτή η συγκέντρωση ιδιοκτησίας μπορεί ενδεχομένως να καταπνίξει τον ανταγωνισμό, να αποτρέψει τις ξένες επενδύσεις, να περιορίσει το δυναμισμό της αγοράς και να συμβάλει σε οικονομικές ανισότητες. Επιπλέον, υπάρχει δυνητικός αντίκτυπος στην καινοτομία και την ανάπτυξη, καθώς οι κύριοι ενδιαφερόμενοι με σημαντικό έλεγχο ενδέχεται να αντισταθούν στις τεχνολογικές εξελίξεις ή στις νέες επιχειρηματικές πρακτικές που απειλούν τις καθιερωμένες θέσεις τους. Το πρόβλημα επιδεινώνεται από την έλλειψη ολοκληρωμένων δεδομένων και λεπτομερών αναλύσεων που εστιάζουν στην ελληνική αγορά, γεγονός που καθιστά δύσκολο για τους υπεύθυνους χάραξης πολιτικής να χαράξουν αποτελεσματικές στρατηγικές που να αντιμετωπίζουν αυτά τα ζητήματα.

1.3 Στόχοι της Μελέτης

Πρωταρχικός στόχος της παρούσας διπλωματικής εργασίας είναι η ανάλυση της επίδρασης της συγκέντρωσης ιδιοκτησίας στην οικονομική ανάπτυξη στην Ελλάδα. Οι ειδικοί στόχοι περιλαμβάνουν:

- 📊 Να χαρτογραφήσει την τρέχουσα κατάσταση συγκέντρωσης ιδιοκτησίας σε διάφορους τομείς στην Ελλάδα και να εντοπίσει τους βασικούς παίκτες και την επιρροή τους στην αγορά.

- 🚩 Για να αξιολογηθεί πώς η συγκέντρωση ιδιοκτησίας επηρεάζει την οικονομική απόδοση, τον ανταγωνισμό της αγοράς και την καινοτομία σε αυτούς τους τομείς.
- 🚩 Διερεύνηση των κοινωνικών επιπτώσεων της συγκέντρωσης ιδιοκτησίας, ιδιαίτερα όσον αφορά την απασχόληση και την κοινωνική ισότητα.
- 🚩 Να προτείνει βιώσιμες παρεμβάσεις πολιτικής που θα μπορούσαν να αντιμετωπίσουν τις αρνητικές επιπτώσεις της υψηλής συγκέντρωσης ιδιοκτησίας, με στόχο την προώθηση ενός πιο ανταγωνιστικού και χωρίς αποκλεισμούς οικονομικού περιβάλλοντος.

Μέσω αυτών των στόχων, η μελέτη επιδιώκει να παράσχει μια ολοκληρωμένη επισκόπηση της ιδιοκτησιακής δομής στην Ελλάδα, προσφέροντας γνώσεις που θα μπορούσαν να βοηθήσουν στην τόνωση των μεταρρυθμίσεων πολιτικής και των οικονομικών στρατηγικών προσαρμοσμένων στις μοναδικές προκλήσεις και ευκαιρίες της ελληνικής οικονομίας.

1.4 Σημασία της Μελέτης

Η σημασία αυτής της μελέτης για τη συγκέντρωση ιδιοκτησίας στην Ελλάδα είναι πολύπλευρη, εξετάζοντας πολλές κρίσιμες πτυχές της οικονομικής και κοινωνικής ανάπτυξης. Κατά κύριο λόγο, αυτή η έρευνα συμβάλλει στη βαθύτερη κατανόηση του πώς οι δομές ιδιοκτησίας επηρεάζουν την οικονομική δυναμική σε ένα έθνος που έχει αντιμετωπίσει σημαντικές χρηματοπιστωτικές κρίσεις και βρίσκεται σε διαδικασία οικονομικής ανάκαμψης και αναδιάρθρωσης.

Ένας από τους πιο κρίσιμους τομείς όπου αυτή η μελέτη είναι σημαντική είναι η δυνατότητα να επηρεάσει την οικονομική πολιτική. Παρέχοντας λεπτομερή ανάλυση και στοιχεία σχετικά με τις επιπτώσεις της συγκέντρωσης ιδιοκτησίας, η μελέτη μπορεί να ενημερώσει τους υπεύθυνους χάραξης πολιτικής που είναι επιφορτισμένοι με τη σύνταξη κανονισμών που προάγουν τον θεμιτό ανταγωνισμό και την οικονομική διαφοροποίηση. Αυτό είναι ιδιαίτερα σημαντικό στην Ελλάδα, όπου η οικονομική πολιτική ήταν συχνά αντιδραστική παρά προορατική. Τα ευρήματα μπορούν να βοηθήσουν στη μετατόπιση των πολιτικών προσεγγίσεων προς πιο βιώσιμα και χωρίς αποκλεισμούς οικονομικά μοντέλα.

Ενίσχυση της Εταιρικής Διακυβέρνησης: Η μελέτη έχει επίσης επιπτώσεις στην εταιρική διακυβέρνηση, προσφέροντας γνώσεις που θα μπορούσαν να οδηγήσουν σε βελτιωμένες δομές διακυβέρνησης που είναι πιο δίκαιες και λιγότερο επιρρεπείς στους κινδύνους που συνδέονται με την υψηλή συγκέντρωση ιδιοκτησίας, όπως οι μονοπωλιακές πρακτικές και η περιχαράκωση της αναποτελεσματικής διαχείρισης. Αυτό είναι ιδιαίτερα σημαντικό στο πλαίσιο της Ελλάδας, όπου πολλές επιχειρήσεις είναι οικογενειακές και λειτουργούν, συχνά με μικρή επίβλεψη από εξωτερικούς ενδιαφερόμενους φορείς.

Επιπλέον, αυτή η μελέτη εξετάζει τις ευρύτερες κοινωνικές επιπτώσεις της συγκέντρωσης ιδιοκτησίας, όπως η ανισότητα στην κατανομή του πλούτου και στις ευκαιρίες απασχόλησης. Αυτά είναι πειστικά ζητήματα στην Ελλάδα, όπου οι οικονομικές ανισότητες είναι έντονες. Η έρευνα μπορεί να αποτελέσει τη βάση για συζητήσεις σχετικά με τον τρόπο διασφάλισης της πιο δίκαιης κατανομής των πόρων και των ευκαιριών, η οποία είναι ζωτικής σημασίας για την κοινωνική συνοχή και σταθερότητα.

Η ακαδημαϊκή συμβολή αυτής της μελέτης έγκειται στην κάλυψη του κενού στη βιβλιογραφία σχετικά με τις συγκεκριμένες επιπτώσεις της συγκέντρωσης ιδιοκτησίας στο ελληνικό πλαίσιο. Στοχεύει επίσης στην τόνωση ενός ευρύτερου λόγου μεταξύ ακαδημαϊκών, υπευθύνων χάραξης πολιτικής και του κοινού. Αυτό μπορεί να οδηγήσει σε ένα πιο ενημερωμένο και αφοσιωμένο κοινό που μπορεί να υποστηρίξει καλύτερες πολιτικές και εταιρικές πρακτικές.

Τέλος, εξετάζοντας τον αντίκτυπο της συγκέντρωσης ιδιοκτησίας στην καινοτομία, η μελέτη συμβάλλει στην κατανόηση του τρόπου δημιουργίας ενός πιο δυναμικού οικονομικού περιβάλλοντος που προωθεί την καινοτομία. Αυτό είναι ζωτικής σημασίας για την ικανότητα της Ελλάδας να ανταγωνιστεί σε παγκόσμια κλίμακα, ιδιαίτερα σε κλάδους που εξελίσσονται ταχέως τεχνολογικά.

1.5 Πεδίο εφαρμογής και περιορισμοί

Πεδίο της Μελέτης

Το αντικείμενο αυτής της διατριβής περιλαμβάνει μια ανάλυση της συγκέντρωσης ιδιοκτησίας σε πολλούς βασικούς τομείς της ελληνικής οικονομίας, συμπεριλαμβανομένης της γεωργίας, της βιομηχανίας και των υπηρεσιών. Στόχος του είναι να παρέχει μια ολοκληρωμένη επισκόπηση των τρεχόντων προτύπων ιδιοκτησίας, να αξιολογεί τις επιπτώσεις τους στις οικονομικές επιδόσεις και τα κοινωνικά αποτελέσματα και να προτείνει λύσεις πολιτικής. Η έρευνα βασίζεται σε μια προσέγγιση μεικτών μεθόδων, που συνδυάζει την ποσοτική ανάλυση δεδομένων με ποιοτικές γνώσεις που προέρχονται από μελέτες περιπτώσεων και συνεντεύξεις ειδικών. Αυτή η ευρεία προσέγγιση έχει σχεδιαστεί για να καταγράφει τους διαφορετικούς τρόπους με τους οποίους η συγκέντρωση ιδιοκτησίας επηρεάζει διάφορες πτυχές της οικονομίας και της κοινωνίας.

Περιορισμοί της Μελέτης

Ενώ η μελέτη είναι περιεκτική, συναντά αρκετούς περιορισμούς που είναι σημαντικό να αναγνωριστούν:

Ένας από τους κύριους περιορισμούς είναι η διαθεσιμότητα και η αξιοπιστία των δεδομένων. Τα δεδομένα ιδιοκτησίας, ιδιαίτερα σε ιδιωτικούς τομείς και μικρότερες επιχειρήσεις, μπορεί να είναι δύσκολο να ληφθούν λόγω της νομοθεσίας περί απορρήτου και της απροθυμίας των επιχειρήσεων

να αποκαλύψουν πληροφορίες. Αυτός ο περιορισμός θα μπορούσε να επηρεάσει την πληρότητα της ανάλυσης δεδομένων.

Η μελέτη εστιάζει κυρίως στην Ελλάδα και συγκρίνει την κατάστασή της με τις παγκόσμιες τάσεις, όπου είναι απαραίτητο. Ωστόσο, το μοναδικό οικονομικό και κοινωνικό πλαίσιο της Ελλάδας σημαίνει ότι τα ευρήματα μπορεί να μην είναι καθολικά εφαρμόσιμα σε άλλα πλαίσια χωρίς προσαρμογές ή περαιτέρω τοπική ανάλυση.

Τα οικονομικά δεδομένα και οι επιπτώσεις συχνά παρατηρούνται σε μεγάλες περιόδους. Η διατριβή καλύπτει δεδομένα μέχρι σήμερα, αλλά οι οικονομικές επιπτώσεις, ιδιαίτερα οι αλλαγές πολιτικής, μπορεί να χρειαστούν χρόνια για να γίνουν πλήρως εμφανείς. Έτσι, ορισμένες επιπτώσεις ενδέχεται να μην είναι πλήρως αξιολογήσιμες εντός του χρονικού πλαισίου αυτής της μελέτης.

Ενώ οι ποιοτικές γνώσεις είναι πολύτιμες για την κατανόηση των αποχρώσεων του τρόπου με τον οποίο η συγκέντρωση ιδιοκτησίας επηρεάζει τα οικονομικά και κοινωνικά περιβάλλοντα, εισάγουν επίσης ένα στοιχείο υποκειμενικότητας. Οι ερμηνείες των ποιοτικών δεδομένων μπορεί να ποικίλλουν και, ως εκ τούτου, τα συμπεράσματα που εξάγονται μπορεί να αντικατοπτρίζουν τις απόψεις του ερευνητή σε κάποιο βαθμό.

Τα οικονομικά και πολιτικά τοπία είναι δυναμικά. Οι αλλαγές στις πολιτικές ή τις οικονομικές συνθήκες κατά τη διάρκεια της περιόδου μελέτης θα μπορούσαν να επηρεάσουν τα αποτελέσματα και να καταστήσουν δύσκολη την απομόνωση των επιπτώσεων της συγκέντρωσης ιδιοκτησίας.

Συμπερασματικά, η παρούσα διατριβή στοχεύει να παράσχει σημαντικές γνώσεις για τις επιπτώσεις της συγκέντρωσης ιδιοκτησίας στην Ελλάδα, αναγνωρίζοντας παράλληλα τους περιορισμούς που ενδέχεται να επηρεάσουν το εύρος και το βάθος των ευρημάτων.

Κεφάλαιο 2: Ανασκόπηση Βιβλιογραφίας

2.1 Θεωρητικό Πλαίσιο

2.1.1 Θεωρίες ιδιοκτησίας και ελέγχου

Η θεωρητική διερεύνηση της ιδιοκτησίας και του ελέγχου σε επιχειρηματικές οντότητες περιλαμβάνει διάφορα πλαίσια που αξιολογούν κριτικά τον τρόπο με τον οποίο οι δομές ιδιοκτησίας επηρεάζουν την εταιρική διακυβέρνηση και το ευρύτερο κοινωνικο-οικονομικό περιβάλλον. Οι βασικές θεωρίες σε αυτόν τον τομέα περιλαμβάνουν τη θεωρία της αντιπροσωπείας, τη θεωρία των δικαιωμάτων ιδιοκτησίας και την άποψη που βασίζεται σε πόρους, καθεμία από τις οποίες παρέχει έναν μοναδικό φακό μέσω του οποίου μπορεί να αναλυθεί η συγκέντρωση ιδιοκτησίας.

Η θεωρία της αντιπροσωπείας αντιμετωπίζει κυρίως τις συγκρούσεις μεταξύ των εντολέων (ιδιοκτητών) και των πρακτόρων (διευθυντών) μέσα σε μια εταιρεία (Jensen & Meckling, 1976). Στο πλαίσιο της συγκέντρωσης ιδιοκτησίας, αυτή η θεωρία προτείνει ότι η συγκεντρωμένη ιδιοκτησία μπορεί να μετριάσει τα προβλήματα της εταιρείας ευθυγραμμίζοντας τα συμφέροντα των ιδιοκτητών και των διαχειριστών, μειώνοντας έτσι πιθανώς το κόστος που σχετίζεται με την παρακολούθηση και την επίλυση συγκρούσεων συμφερόντων (Bena et al., 2017). Ωστόσο, ενώ η συγκεντρωμένη ιδιοκτησία μπορεί να μειώσει το κόστος της αντιπροσωπείας, θα μπορούσε επίσης να οδηγήσει σε περιχαράκωση όπου οι ελέγχοντες μέτοχοι δίνουν προτεραιότητα στα προσωπικά οφέλη έναντι της εταιρικής κερδοφορίας και των μειοψηφικών συμφερόντων των μετόχων (Boone and White, 2015).

Αυτή η θεωρία επεκτείνει την ανάλυση του τρόπου με τον οποίο τα δικαιώματα ιδιοκτησίας κατανέμονται εντός της εταιρείας και τις επιπτώσεις τέτοιων κατανομών στην οικονομική αποτελεσματικότητα και την καινοτομία (Hart, 1995). Η συγκέντρωση ιδιοκτησίας επηρεάζει τον τρόπο διανομής και άσκησης των δικαιωμάτων ιδιοκτησίας, επηρεάζοντας τις διαδικασίες λήψης αποφάσεων και τον έλεγχο των περιουσιακών στοιχείων. Οι Aluchna et al. (2022) συζητούν πώς τα δικαιώματα ιδιοκτησίας σε συγκεντρωτικά ιδιοκτησιακά περιβάλλοντα μπορούν να οδηγήσουν σε κυριαρχία που μπορεί να καταπνίξει την καινοτομία εάν το μέρος που ελέγχει είναι ανθεκτικό στις αλλαγές.

Η άποψη που βασίζεται σε πόρους (RBV) υποστηρίζει ότι οι πόροι και οι δυνατότητες μιας επιχείρησης είναι κεντρικοί για τη στρατηγική και την απόδοσή της (Barney, 1991). Από αυτή την άποψη, η συγκέντρωση ιδιοκτησίας μπορεί να θεωρηθεί ως ένας μοναδικός πόρος που ενισχύει δυνητικά την ικανότητα μιας επιχείρησης να κινητοποιεί και να αναπτύσσει άλλους πόρους αποτελεσματικά, ενισχύοντας ανταγωνιστικά πλεονεκτήματα όπως βελτιωμένη στρατηγική

ευελιξία και ταχύτερη λήψη αποφάσεων (Battisti et al., 2022). Αντίθετα, αυτή η συγκέντρωση μπορεί να περιορίσει την ποικιλομορφία των ιδεών και των στρατηγικών, καθώς η λήψη αποφάσεων συγκεντρώνεται γύρω από μια μικρότερη ομάδα ενδιαφερομένων.

Κάθε μία από αυτές τις θεωρίες συμβάλλει σε μια διαφοροποιημένη κατανόηση του τρόπου με τον οποίο οι δομές ιδιοκτησίας επηρεάζουν την εταιρική διακυβέρνηση και τις πρακτικές διαχείρισης. Για παράδειγμα, η θεωρία της αντιπροσωπείας προσφέρει πληροφορίες για τη δυναμική του ελέγχου και της παρακολούθησης, ενώ η θεωρία των δικαιωμάτων ιδιοκτησίας παρέχει ένα πλαίσιο για την κατανόηση των επιπτώσεων των δικαιωμάτων ιδιοκτησίας στα οικονομικά αποτελέσματα. Εν τω μεταξύ, το RBV υπογραμμίζει τα στρατηγικά οφέλη και τους κινδύνους που συνδέονται με τη συγκεντρωμένη ιδιοκτησία, ειδικά όσον αφορά την κατανομή πόρων και την ανάπτυξη ικανοτήτων.

Η αλληλεπίδραση μεταξύ αυτών των θεωριών είναι εμφανής στην εμπειρική έρευνα των Chen, Dong και Lin (2020), οι οποίοι εξετάζουν πώς οι θεσμικοί μέτοχοι επηρεάζουν τις πρακτικές της εταιρικής κοινωνικής ευθύνης (CSR), υποδηλώνοντας ότι ο τύπος ιδιοκτησίας μπορεί να επηρεάσει σημαντικά τον στρατηγικό προσανατολισμό μιας επιχείρησης και τη συμμετοχή των ενδιαφερομένων. Ομοίως, η έρευνα των Akhter et al. (2023) χρησιμοποιεί τη θεωρία νομιμότητας, ένα παράγωγο ευρύτερων κοινωνικοπολιτικών πλαισίων, για να διερευνήσει πώς οι εταιρείες υπό διαφορετικές δομές ιδιοκτησίας διαχειρίζονται τις περιβαλλοντικές γνωστοποιήσεις, τονίζοντας περαιτέρω τις κοινωνικές επιπτώσεις της συγκέντρωσης ιδιοκτησίας.

Συμπερασματικά, η κατανόηση των θεωριών ιδιοκτησίας και ελέγχου είναι ζωτικής σημασίας για την ανάλυση των διαφόρων διαστάσεων της συγκέντρωσης ιδιοκτησίας στην Ελλάδα. Ενσωματώνοντας τη θεωρία της αντιπροσωπείας, τη θεωρία των δικαιωμάτων ιδιοκτησίας και την άποψη που βασίζεται σε πόρους, αυτή η βιβλιογραφική ανασκόπηση θέτει μια θεωρητική βάση για την αξιολόγηση του αντίκτυπου της συγκέντρωσης ιδιοκτησίας στην εταιρική διακυβέρνηση, την καινοτομία και την οικονομική ανάπτυξη στο πλαίσιο της ελληνικής οικονομίας. Αυτή η θεωρητική θεμελίωση θα καθοδηγήσει την επακόλουθη εμπειρική έρευνα, επιτρέποντας μια δομημένη ανάλυση του πώς η συγκέντρωση ιδιοκτησίας επηρεάζει τόσο τα αποτελέσματα σε επίπεδο επιχείρησης όσο και τις ευρύτερες οικονομικές συνθήκες στην Ελλάδα.

2.1.2 Μοντέλα Εταιρικής Διακυβέρνησης

Η εταιρική διακυβέρνηση περιλαμβάνει τα συστήματα, τις διαδικασίες και τις αρχές με τις οποίες ελέγχονται και κατευθύνονται οι επιχειρήσεις. Η δομή της διακυβέρνησης παίζει κρίσιμο ρόλο στην ενίσχυση της επιχειρηματικής αποτελεσματικότητας, της εμπιστοσύνης των επενδυτών και της συνολικής σταθερότητας του εταιρικού τομέα (Cadbury, 1992). Υπάρχουν διάφορα μοντέλα εταιρικής διακυβέρνησης παγκοσμίως, με το καθένα να έχει διαφορετικές επιπτώσεις στη συγκέντρωση ιδιοκτησίας και στις επιχειρηματικές πρακτικές. Αυτά τα μοντέλα επηρεάζονται

κυρίως από νομικούς, πολιτιστικούς και οικονομικούς παράγοντες που διαφέρουν από τη μια δικαιοδοσία στην άλλη.

Αυτό το μοντέλο εταιρικής διακυβέρνησης χαρακτηρίζεται από μια διάσπαρτη ιδιοκτησιακή δομή, που απαντάται συνήθως στο Ηνωμένο Βασίλειο και τις ΗΠΑ. Η εστίαση είναι στη μεγιστοποίηση της αξίας των μετόχων, η οποία οδηγεί το πλαίσιο εταιρικής διακυβέρνησης (Clark, 2004). Σε αυτό το μοντέλο, η αγορά για τον εταιρικό έλεγχο είναι ένας ουσιαστικός μηχανισμός διακυβέρνησης, με τις εταιρικές εξαγορές να λειτουργούν ως σημαντικό πειθαρχικό μέτρο κατά των ομάδων διαχείρισης με χαμηλή απόδοση (Boone and White, 2015). Οι επιπτώσεις για τη συγκέντρωση ιδιοκτησίας σε αυτό το μοντέλο είναι σημαντικές, καθώς η διάσπαρτη ιδιοκτησία μειώνει την εξουσία οποιουδήποτε μετόχου, οδηγώντας δυνητικά σε διαχωρισμό ελέγχου και ιδιοκτησίας που συζητά η θεωρία της αντιπροσωπείας (Jensen and Meckling, 1976).

Συχνά παρατηρείται σε χώρες όπως η Γερμανία και η Γαλλία, αυτό το μοντέλο διαθέτει υψηλότερο επίπεδο συγκέντρωσης ιδιοκτησίας, με σημαντικά μερίδια που συχνά κατέχουν οικογένειες, το κράτος ή οι τράπεζες (La Porta et al., 1999). Η εταιρική διακυβέρνηση σε αυτό το μοντέλο δίνει έμφαση όχι μόνο στα συμφέροντα των μετόχων, αλλά και στα συμφέροντα των ενδιαφερομένων, συμπεριλαμβανομένων των εργαζομένων, των πελατών και της κοινότητας (Ben Fatma and Chouaibi, 2021). Αυτό το μοντέλο μπορεί να μετριάσει ορισμένα προβλήματα αντιπροσωπείας λόγω της συγκέντρωσης ιδιοκτησίας, αλλά μπορεί επίσης να εισάγει ζητήματα που σχετίζονται με την κυριαρχία των μετόχων της πλειοψηφίας και την πιθανή παραμέληση των συμφερόντων των μετόχων μειοψηφίας (Adams et al., 2020).

Το ιαπωνικό μοντέλο εταιρικής διακυβέρνησης χαρακτηρίζεται από συμφωνίες μεταξύ των μετοχών, όπου οι εταιρείες κατέχουν μετοχές η μία στην άλλη. Αυτό το μοντέλο δημιουργεί ένα δίκτυο αμοιβαία υποστηρικτικών εταιρειών που μπορούν να σταθεροποιήσουν τις επιχειρηματικές πρακτικές αλλά μπορεί επίσης να μειώσουν τη διαφάνεια και τη λογοδοσία (Ahunon, 2023). Η διασύνδεση των εταιρειών στο πλαίσιο αυτού του μοντέλου μπορεί να οδηγήσει σε ευθυγράμμιση συμφερόντων, μειώνοντας δυνητικά τις εχθρικές εξαγορές αλλά και πιθανώς εδραιώνοντας την αναποτελεσματική διαχείριση.

Σε χώρες όπως η Σουηδία, η εταιρική διακυβέρνηση διαθέτει μια διπλή δομή με ισχυρή συγκέντρωση ιδιοκτησίας μεταξύ των ιδρυτικών μελών της οικογένειας, αλλά υψηλό επίπεδο κανονιστικής εποπτείας και απαιτήσεις διαφάνειας (Brossard, Lavigne και Erdem Sakinc, 2013). Αυτό το μοντέλο εξισορροπεί τη συγκεντρωμένη ιδιοκτησία με ισχυρά δικαιώματα προστασίας για τους μετόχους μειοψηφίας και ένα υψηλό επίπεδο ηθικών επιχειρηματικών πρακτικών (Amel-Zadeh and Serafeim, 2018).

Επιπτώσεις στις επιχειρηματικές πρακτικές και τη συγκέντρωση ιδιοκτησίας: Το μοντέλο διακυβέρνησης που υιοθετείται από μια χώρα επηρεάζει άμεσα τις επιχειρηματικές πρακτικές της και την έκταση της συγκέντρωσης ιδιοκτησίας. Στο αγγλοαμερικανικό μοντέλο, η ευρεία ιδιοκτησία οδηγεί σε μεγαλύτερη εξάρτηση από τις χρηματοπιστωτικές αγορές για την εταιρική διακυβέρνηση. Αντίθετα, στο ηπειρωτικό και ιαπωνικό μοντέλο, η συγκέντρωση της ιδιοκτησίας απαιτεί μηχανισμούς εσωτερικής διακυβέρνησης, όπως ενεργά συμβούλια και στρατηγικές ευθυγραμμίσεις μεταξύ των ενδιαφερομένων (Chen, Dong και Lin, 2020).

Η συγκέντρωση ιδιοκτησίας επηρεάζει διάφορες πτυχές της εταιρικής στρατηγικής και απόδοσης, συμπεριλαμβανομένης της στρατηγικής ευελιξίας, της ανάληψης κινδύνων και της καινοτομίας. Για παράδειγμα, η συγκεντρωμένη ιδιοκτησία μπορεί να οδηγήσει σε πιο αποφασιστική και ενοποιημένη στρατηγική κατεύθυνση, η οποία είναι επωφελής στις ταχέως μεταβαλλόμενες αγορές. Ωστόσο, θα μπορούσε επίσης να εμποδίσει την καινοτομία εάν οι κυρίαρχοι μέτοχοι είναι απεχθή να αντιμετωπίσουν τον κίνδυνο (Battisti et al., 2022). Επιπλέον, οι συγκεντρωμένες δομές ιδιοκτησίας μπορούν να επηρεάσουν τις πρακτικές της εταιρικής κοινωνικής ευθύνης (CSR), καθώς οι εταιρείες ενδέχεται να επιδιώξουν δραστηριότητες ΕΚΕ που ευθυγραμμίζονται στενά με τα συμφέροντα των κυρίαρχων μετόχων και όχι με τις ευρύτερες ομάδες ενδιαφερομένων (Chen, Dong, and Lin, 2020).

Τα μοντέλα εταιρικής διακυβέρνησης παρέχουν ένα πλαίσιο μέσα στο οποίο μπορούν να αξιολογηθούν οι επιπτώσεις της συγκέντρωσης ιδιοκτησίας στις επιχειρηματικές πρακτικές. Κάθε μοντέλο παρουσιάζει μοναδικές προκλήσεις και οφέλη, διαμορφώνοντας τον τρόπο διακυβέρνησης των επιχειρήσεων και την απόδοσή τους. Η κατανόηση αυτών των μοντέλων βοηθά να αποσαφηνιστεί γιατί οι εταιρείες σε διαφορετικές περιοχές μπορεί να συμπεριφέρονται διαφορετικά, ειδικά όσον αφορά τις πρακτικές διακυβέρνησής τους, τη λήψη στρατηγικών αποφάσεων και τις δραστηριότητες καινοτομίας. Αυτή η θεωρητική κατανόηση είναι απαραίτητη για την ανάλυση του ελληνικού περιβάλλοντος εταιρικής διακυβέρνησης, το οποίο παρουσιάζει χαρακτηριστικά τόσο της συγκεντρωμένης ιδιοκτησίας του ηπειρωτικού μοντέλου όσο και της αυξανόμενης επιρροής αρχών από το αγγλοαμερικανικό μοντέλο λόγω της παγκοσμιοποίησης και των πιέσεων ευρωπαϊκής ολοκλήρωσης.

2.1.3 Οικονομικές Θεωρίες για τις Δομές της Αγοράς

Οι οικονομικές θεωρίες σχετικά με τις δομές της αγοράς διερευνούν εκτενώς πώς διαφορετικές μορφές οργάνωσης της αγοράς επηρεάζουν την εταιρική συμπεριφορά, τη ρυθμιστική εποπτεία και την οικονομική απόδοση. Αυτές οι θεωρίες είναι ζωτικής σημασίας για την κατανόηση της σχέσης μεταξύ συγκέντρωσης ιδιοκτησίας και ισχύος στην αγορά, ειδικά όσον αφορά τον τρόπο λειτουργίας και ανταγωνισμού των επιχειρήσεων σε διάφορες δομές της αγοράς.

Το μονοπώλιο υπάρχει όταν μια μεμονωμένη επιχείρηση κυριαρχεί στην αγορά, είτε μέσω στρατηγικών πρακτικών είτε ως αποτέλεσμα φραγμών εισόδου, όπως διπλώματα ευρεσιτεχνίας ή έλεγχος πόρων. Σε τέτοιες δομές, το μονοπώλιο μπορεί να ασκήσει σημαντικό έλεγχο στις τιμές και την παραγωγή, οδηγώντας συχνά σε υψηλότερες τιμές και χαμηλότερη παραγωγή σε σύγκριση με πιο ανταγωνιστικές αγορές. Η συγκέντρωση ιδιοκτησίας σε ένα μονοπώλιο είναι τυπικά απόλυτη, οδηγώντας σε σημαντική ισχύ στην αγορά, αλλά απαιτεί επίσης ρυθμιστικό έλεγχο λόγω πιθανών επιπτώσεων στην ευημερία των καταναλωτών (Tirole, 1988).

Οι ολιγοπωλιακές αγορές χαρακτηρίζονται από λίγες επιχειρήσεις που κατέχουν σημαντικό μερίδιο αγοράς, οδηγώντας σε αλληλεξαρτώμενη λήψη αποφάσεων. Τα οικονομικά αποτελέσματα σε τέτοιες αγορές επηρεάζονται σημαντικά από τις στρατηγικές αλληλεπιδράσεις μεταξύ αυτών των λίγων παικτών. Οι ολιγοπωλιακές εταιρείες συχνά εμπλέκονται σε στρατηγικές τιμολόγησης και παραγωγής που διασφαλίζουν την αμοιβαία κερδοφορία, η οποία μερικές φορές μπορεί να οδηγήσει σε συμπαιγνία, είτε ρητή είτε σιωπηρή. Ο αντίκτυπος της συγκέντρωσης ιδιοκτησίας είναι έντονος, καθώς ένας μικρός αριθμός μετόχων μπορεί να επηρεάσει σημαντικές στρατηγικές αποφάσεις που επηρεάζουν τη δυναμική της αγοράς και τις ανταγωνιστικές συμπεριφορές (Bena et al., 2017).

Σε αντίθεση με τα μονοπώλια και τα ολιγοπώλια, ο τέλειος ανταγωνισμός περιγράφει μια αγορά με πολλές εταιρείες, καθεμία από τις οποίες κατέχει ένα αμελητέο μερίδιο της αγοράς. Οι εταιρείες σε μια απόλυτα ανταγωνιστική αγορά παίρνουν τιμές χωρίς έλεγχο της τιμής της αγοράς. Αυτή η δομή της αγοράς συνδέεται με ελάχιστη συγκέντρωση ιδιοκτησίας, βέλτιστη κατανομή πόρων και μέγιστη ευημερία των καταναλωτών, καθώς οι επιχειρήσεις παράγουν στο σημείο όπου η τιμή ισούται με το οριακό κόστος. Αν και θεωρητικά ιδανικός, ο τέλειος ανταγωνισμός είναι σπάνιος στην πράξη, ιδιαίτερα σε βιομηχανίες με υψηλούς φραγμούς εισόδου (Varian, 1992).

Μονοπωλιακός ανταγωνισμός: Αυτή η δομή αντιπροσωπεύει ένα μείγμα όπου πολλές εταιρείες ανταγωνίζονται, αλλά η καθεμία προσφέρει ελαφρώς διαφοροποιημένα προϊόντα. Οι επιχειρήσεις σε μια μονοπωλιακά ανταγωνιστική αγορά έχουν κάποιο βαθμό ισχύος στην αγορά, που τους επιτρέπει να επηρεάζουν τις τιμές. Αυτή η δομή της αγοράς αντανακλά τη μέτρια συγκέντρωση ιδιοκτησίας και παρέχει μια ισορροπία μεταξύ αποτελεσματικότητας και ποικιλίας, επιτρέποντας στις εταιρείες να καινοτομούν διατηρώντας παράλληλα ανταγωνιστικές τιμές (Krugman & Wells, 2009).

Επιπτώσεις για τις επιχειρηματικές πρακτικές και τη συγκέντρωση ιδιοκτησίας: Η συγκέντρωση ιδιοκτησίας επηρεάζει τη δομή της αγοράς μέσω του αντίκτυπού της στις επιχειρηματικές πρακτικές και στις ανταγωνιστικές στρατηγικές. Στα μονοπώλια και τα ολιγοπώλια, η υψηλή συγκέντρωση ιδιοκτησίας μπορεί να ενισχύσει την ισχύ στην αγορά, οδηγώντας δυνητικά σε αναποτελεσματικότητα και απώλειες ευημερίας των καταναλωτών, εκτός εάν ρυθμιστεί επαρκώς.

Αντίθετα, σε ανταγωνιστικές και μονοπωλιακές ανταγωνιστικές αγορές, η ιδιοκτησία είναι συνήθως πιο διασκορπισμένη, προωθώντας ανταγωνιστικές πρακτικές και καινοτομία (Chen, Dong και Lin, 2020).

Οι οικονομικές θεωρίες προτείνουν ότι η δομή της αγοράς μπορεί να επηρεάσει την εταιρική διακυβέρνηση μέσω του επιπέδου ανταγωνιστικής πίεσης που ασκείται στους διευθυντές. Σε λιγότερο ανταγωνιστικά περιβάλλοντα, όπως τα μονοπώλια ή τα ολιγοπώλια, η συγκεντρωμένη ιδιοκτησία μπορεί να μειώσει το κόστος της αντιπροσωπείας ευθυγραμμίζοντας τα συμφέροντα των ιδιοκτητών και των διαχειριστών. Ωστόσο, αυτό μπορεί επίσης να οδηγήσει σε περιχαράκωση όπου οι ιδιοκτήτες ασκούν υπερβολικό έλεγχο, καταπνίγοντας την καινοτομία και τις προσαρμοστικές συμπεριφορές που είναι απαραίτητες σε δυναμικές αγορές (Boone and White, 2015).

Η αλληλεπίδραση μεταξύ της συγκέντρωσης ιδιοκτησίας και των δομών της αγοράς υπογραμμίζει επίσης την ανάγκη για ισχυρά ρυθμιστικά πλαίσια για τη διασφάλιση θεμιτού ανταγωνισμού και την πρόληψη καταχρήσεων ισχύος στην αγορά. Οι ρυθμιστικοί φορείς είναι συχνά επιφορτισμένοι με την παρακολούθηση ολιγοπωλιακών και μονοπωλιακών αγορών για την πρόληψη αντιανταγωνιστικών πρακτικών που μπορεί να προκύψουν από υψηλή συγκέντρωση ιδιοκτησίας (Brossard, Lavigne και Erdem Sakinc, 2013). Οι πολιτικές που ενθαρρύνουν τον ανταγωνισμό και ρυθμίζουν τις δομές ιδιοκτησίας μπορούν να συμβάλουν στον μετριασμό των αρνητικών επιπτώσεων της συγκέντρωσης, όπως η μειωμένη καινοτομία και τα υψηλότερα εμπόδια εισόδου.

Η κατανόηση των οικονομικών θεωριών σχετικά με τις δομές της αγοράς παρέχει ένα ολοκληρωμένο υπόβαθρο βάσει του οποίου μπορούμε να αναλύσουμε τις επιπτώσεις της συγκέντρωσης ιδιοκτησίας στον ανταγωνισμό της αγοράς και την εταιρική διακυβέρνηση. Αυτή η θεωρητική εξερεύνηση είναι απαραίτητη για τη διάγνωση πιθανών αστοχιών της αγοράς και τον σχεδιασμό πολιτικών που προάγουν την οικονομική αποτελεσματικότητα, την καινοτομία και τον θεμιτό ανταγωνισμό. Εξετάζοντας αυτές τις δυναμικές, οι ερευνητές μπορούν να κατανοήσουν καλύτερα τις στρατηγικές αποφάσεις των επιχειρήσεων σε διάφορες δομές ιδιοκτησίας και τις ευρύτερες οικονομικές τους επιπτώσεις.

2.2 Συγκέντρωση ιδιοκτησίας: παγκόσμιες προοπτικές

2.2.1 Τάσεις και μοτίβα στην παγκόσμια συγκέντρωση ιδιοκτησίας

Η συγκέντρωση ιδιοκτησίας, ο βαθμός στον οποίο μια μικρή ομάδα μετόχων ελέγχει ένα μεγάλο μέρος των μετοχών μιας εταιρείας, ποικίλλει σημαντικά σε ολόκληρο τον κόσμο λόγω διαφορετικών ιστορικών, οικονομικών και νομικών πλαισίων. Αυτή η ενότητα εξετάζει τις παγκόσμιες τάσεις και τα πρότυπα συγκέντρωσης ιδιοκτησίας και τις επιπτώσεις τους στην εταιρική διακυβέρνηση και τη δυναμική της αγοράς.

Στις Ηνωμένες Πολιτείες και τον Καναδά, οι εισηγμένες εταιρείες τείνουν να έχουν διάσπαρτες δομές ιδιοκτησίας. Αυτή η τάση υποστηρίζεται από μια ευρεία χρηματοπιστωτική αγορά όπου μεγάλοι θεσμικοί επενδυτές όπως τα συνταξιοδοτικά ταμεία και τα αμοιβαία κεφάλαια διαδραματίζουν σημαντικό ρόλο (Boone and White, 2015). Η διασπορά της ιδιοκτησίας σε αυτήν την περιοχή διευκολύνεται από ισχυρά ρυθμιστικά πλαίσια που ενθαρρύνουν τη διαφάνεια και την ισότητα των μετόχων. Μελέτες όπως αυτές των Boone and White (2015) δείχνουν ότι η διάσπαρτη ιδιοκτησία σε αυτές τις οικονομίες συσχετίζεται με υψηλά επίπεδα παραγωγής πληροφοριών και διαφάνειας, ενισχύοντας ένα πιο ανταγωνιστικό και αποτελεσματικό περιβάλλον αγοράς.

Οι ευρωπαϊκές χώρες παρουσιάζουν ένα πιο μικτό μοντέλο με παραλλαγές ανά περιοχή. Οι χώρες της Βόρειας και Δυτικής Ευρώπης, όπως το Ηνωμένο Βασίλειο και η Γερμανία, εμφανίζουν μια τάση προς μια κάπως διάσπαρτη ιδιοκτησία, αν και λιγότερο από ό,τι στις ΗΠΑ (Bena et al., 2017). Αντίθετα, οι χώρες της Νότιας και της Ανατολικής Ευρώπης παρουσιάζουν συχνά υψηλότερα επίπεδα συγκέντρωσης ιδιοκτησίας, όπου η οικογενειακή ιδιοκτησία και η κρατική ιδιοκτησία είναι πιο διαδεδομένες. Για παράδειγμα, στην Ιταλία και την Ισπανία, είναι σύνηθες για λίγα μέλη της οικογένειας ή το κράτος να κατέχουν σημαντικά μερίδια σε μεγάλες εταιρείες, επηρεάζοντας τις εταιρικές πολιτικές και στρατηγικές (Bena et al., 2017).

Σε πολλές ασιατικές οικονομίες, ιδιαίτερα στην Ανατολική Ασία, κυριαρχεί η ιδιοκτησία και ο έλεγχος της οικογένειας. Χώρες όπως η Ιαπωνία και η Νότια Κορέα είναι γνωστές για τα συστήματα *keiretsu* και *chaebol*, αντίστοιχα, όπου τα δίκτυα εταιρειών με διασταυρούμενες μετοχές υποστηρίζουν το ένα το άλλο, δημιουργώντας υψηλό επίπεδο συγκέντρωσης ιδιοκτησίας (Brossard, Lavigne, and Erdem Sakinc, 2013). Αυτό το σύστημα μπορεί μερικές φορές να περιορίσει τον ανταγωνισμό της αγοράς και να προωθήσει την αναποτελεσματικότητα λόγω της περιχαράκωσης των ιδρυτικών μελών της οικογένειας που αντιστέκονται σε αλλαγές που μπορεί να μειώσουν τον έλεγχό τους.

Η συγκέντρωση ιδιοκτησίας είναι ιδιαίτερα υψηλή σε πολλές αναδυόμενες αγορές. Σε χώρες όπως η Βραζιλία, η Ρωσία, η Ινδία και η Κίνα, οι μεγάλοι μέτοχοι (συχνά οικογένειες ή το κράτος) κυριαρχούν στο εταιρικό τοπίο. Αυτή η συγκέντρωση συνδέεται με ζητήματα όπως χαμηλότερα επίπεδα διαφάνειας και υψηλότερες δυνατότητες απαλλοτρίωσης μετόχων μειοψηφίας (Amel-Zadeh and Serafeim, 2018). Η μελέτη των Amel-Zadeh και Serafeim (2018) υποδηλώνει ότι η υψηλή συγκέντρωση ιδιοκτησίας στις αναδυόμενες αγορές μπορεί να επηρεάσει αρνητικά την εταιρική διακυβέρνηση εκτός εάν εξισορροπηθεί από ισχυρά νομικά πλαίσια και αποτελεσματικούς μηχανισμούς επιβολής.

Οι εταιρείες στη Μέση Ανατολή και την Αφρική τείνουν να έχουν ιδιαίτερα συγκεντρωμένες δομές ιδιοκτησίας, με οικογένειες ή κρατικές οντότητες να διατηρούν ουσιαστικό έλεγχο. Αυτή η δομή ιδιοκτησίας μπορεί να οδηγήσει σε έλλειψη λογοδοσίας και αναποτελεσματικότητα στην

εταιρική διακυβέρνηση, όπως σημειώνεται από τους Ananzeh et al. (2022). Σε τέτοια περιβάλλοντα, η πρόκληση έγκειται στη δημιουργία ενός πλαισίου διακυβέρνησης που μπορεί να προστατεύσει τους μετόχους μειοψηφίας και να ενισχύσει τη διαφάνεια και τη λογοδοσία.

Τις τελευταίες δεκαετίες, υπήρξε μια παγκόσμια τάση προς πιο διασκορπισμένη ιδιοκτησία, που οδηγείται από την παγκοσμιοποίηση των χρηματοπιστωτικών αγορών και την αυξανόμενη επιρροή των θεσμικών επενδυτών πέρα από τα σύνορα. Ωστόσο, οι πρόσφατες οικονομικές αβεβαιότητες και οι γεωπολιτικές εντάσεις έχουν επίσης δει μια αναζωπύρωση των πολιτικών προστατευτισμού σε ορισμένες περιοχές, ανατρέποντας ενδεχομένως ορισμένες από αυτές τις τάσεις προς μεγαλύτερη διασπορά (Ben Fatma and Chouaibi, 2021).

Οι τάσεις στη συγκέντρωση ιδιοκτησίας έχουν σημαντικές επιπτώσεις στις παγκόσμιες πρακτικές εταιρικής διακυβέρνησης. Σε αγορές με υψηλή συγκέντρωση ιδιοκτησίας, οι μηχανισμοί διακυβέρνησης προσαρμόζονται συχνά για να προστατεύουν τους μετόχους μειοψηφίας και να διασφαλίζουν ότι τα ελεγχόμενα μέρη δεν μπορούν εύκολα να κάνουν κατάχρηση της εξουσίας τους. Αντίθετα, σε αγορές με διάσπαρτη ιδιοκτησία, η εστίαση μετατοπίζεται στη διαχείριση του κόστους αντιπροσωπείας και στη διασφάλιση ότι η διοίκηση ενεργεί προς το καλύτερο συμφέρον μιας ευρείας βάσης μετόχων (Chen, Dong και Lin, 2020).

Η κατανόηση των παγκόσμιων τάσεων και προτύπων συγκέντρωσης ιδιοκτησίας είναι ζωτικής σημασίας για τους υπεύθυνους χάραξης πολιτικής, τους επενδυτές και τις ίδιες τις εταιρείες. Βοηθά στη δημιουργία κατάλληλων δομών διακυβέρνησης που καλύπτουν συγκεκριμένες ανάγκες της αγοράς και πολιτιστικά πλαίσια. Καθώς οι αγορές συνεχίζουν να εξελίσσονται και να αλληλεπιδρούν σε μια ολοένα και πιο παγκοσμιοποιημένη οικονομία, η παρακολούθηση αυτών των τάσεων θα είναι απαραίτητη για τη διατήρηση της ισορροπίας μεταξύ αποτελεσματικού ελέγχου της αγοράς και πρακτικών δίκαιης διακυβέρνησης.

2.2.2 Επιπτώσεις στις Οικονομικές Επιδόσεις

Η συγκέντρωση ιδιοκτησίας μπορεί να επηρεάσει σημαντικά την οικονομική απόδοση μιας επιχείρησης επηρεάζοντας τις διαδικασίες λήψης αποφάσεων, τις χρηματοοικονομικές πολιτικές και τους στρατηγικούς προσανατολισμούς. Αυτή η ενότητα διερευνά πώς οι διαφορετικοί βαθμοί συγκέντρωσης ιδιοκτησίας επηρεάζουν την εταιρική αποτελεσματικότητα, την κερδοφορία και τη βιωσιμότητα σε διάφορες παγκόσμιες αγορές.

Ένα από τα κύρια θεωρητικά πλαίσια που χρησιμοποιούνται για την αξιολόγηση του αντίκτυπου της συγκέντρωσης ιδιοκτησίας στην οικονομική απόδοση είναι η θεωρία της αντιπροσωπείας. Σε εταιρείες με διάσπαρτη ιδιοκτησία, τα κόστη αντιπροσώπευσης προκύπτουν λόγω συγκρούσεων μεταξύ των μετόχων (εντολέων) και των διευθυντών (πρακτόρων). Οι διευθυντές μπορεί να επιδιώκουν προσωπικά οφέλη ή να λειτουργούν αναποτελεσματικά όταν η ιδιοκτησία

διασκορπίζεται, καθώς υπάρχει λιγότερη εποπτεία από τους μετόχους (Jensen and Meckling, 1976). Αντίθετα, η υψηλή συγκέντρωση ιδιοκτησίας μπορεί να ευθυγραμμίσει τα συμφέροντα των ιδιοκτητών και των διευθυντών, μειώνοντας δυνητικά το κόστος της εταιρείας και βελτιώνοντας την αποτελεσματικότητα (Boone and White, 2015). Ωστόσο, όταν η ιδιοκτησία είναι πολύ συγκεντρωμένη, οι μέτοχοι που ελέγχουν ενδέχεται να αποσπάσουν ιδιωτικά οφέλη σε βάρος των μετόχων μειοψηφίας και της ευρύτερης κοινότητας των ενδιαφερομένων της εταιρείας, κάτι που μπορεί να επηρεάσει αρνητικά την απόδοση και την αγοραία αξία της εταιρείας (Bena et al., 2017).

Η συγκέντρωση ιδιοκτησίας επηρεάζει την ικανότητα μιας επιχείρησης για καινοτομία και τις επενδυτικές στρατηγικές της. Οι εταιρείες με συγκεντρωμένη ιδιοκτησία ενδέχεται να επωφεληθούν από ταχύτερες διαδικασίες λήψης αποφάσεων, καθώς λιγότερα μέρη εμπλέκονται στην έγκριση και τη στρατηγική κατεύθυνση. Αυτό μπορεί να είναι επωφελές σε κλάδους που απαιτούν γρήγορη καινοτομία και όπου οι μακροπρόθεσμες επενδύσεις είναι κρίσιμες. Ωστόσο, υπάρχει ο κίνδυνος οι κυρίαρχοι μέτοχοι να μην επενδύσουν στην καινοτομία για να επικεντρωθούν σε βραχυπρόθεσμα κέρδη, ειδικά εάν οι στόχοι τους δεν ευθυγραμμίζονται με τα μακροπρόθεσμα στρατηγικά συμφέροντα της εταιρείας (Brossard, Lavigne και Erdem Sakinc, 2013). Αντίθετα, οι εταιρείες με διάσπαρτη ιδιοκτησία ενδέχεται να επενδύσουν περισσότερο στην καινοτομία για να ενισχύσουν την ανταγωνιστικότητα και την αξία των μετόχων, καθοδηγούμενες από την ανάγκη να ικανοποιήσουν μια ευρύτερη βάση επενδυτών που αναζητούν μακροπρόθεσμη ανάπτυξη (Chen, Dong και Lin, 2020).

Η οικονομική απόδοση των εταιρειών μπορεί επίσης να επηρεαστεί σημαντικά από τον τρόπο συγκέντρωσης της ιδιοκτησίας. Εμπειρικές μελέτες υποδεικνύουν ότι οι εταιρείες με μέτρια επίπεδα συγκέντρωσης ιδιοκτησίας συχνά ξεπερνούν αυτές με εξαιρετικά κατακερματισμένες ή εξαιρετικά συγκεντρωμένες δομές ιδιοκτησίας. Αυτή η μέτρια συγκέντρωση διευκολύνει την επίβλεψη, αποφεύγοντας παράλληλα τα ζητήματα περιχαράκωσης και απαλλοτρίωσης που είναι τυπικά για υψηλά επίπεδα συγκέντρωσης (Ben Fatma and Chouaibi, 2021). Επιπλέον, οι εταιρείες με υψηλή συγκέντρωση ιδιοκτησίας συχνά εμφανίζουν υψηλότερα επίπεδα κινδύνου λόγω της μειωμένης διαφοροποίησης της μετοχικής τους βάσης, η οποία μπορεί να επηρεάσει το κόστος κεφαλαίου και τη συνολική αποτίμηση της αγοράς (Bena et al., 2017).

Η σχέση μεταξύ εταιρικής διακυβέρνησης και απόδοσης διαμεσολαβείται επίσης από τη δομή ιδιοκτησίας. Σε αγορές με υψηλή συγκέντρωση ιδιοκτησίας, οι πρακτικές διακυβέρνησης μπορούν να προσαρμοστούν για την προστασία των μετόχων μειοψηφίας και την ενθάρρυνση της διαφάνειας και της λογοδοσίας. Η αποτελεσματική διακυβέρνηση σε αυτά τα πλαίσια είναι ζωτικής σημασίας για τη διασφάλιση ότι η συγκέντρωση της εξουσίας δεν οδηγεί σε καταχρηστικές πρακτικές που θα μπορούσαν να βλάψουν τη φήμη και την οικονομική απόδοση της εταιρείας (Amel-Zadeh and Serafeim, 2018). Σε αγορές με διάσπαρτη ιδιοκτησία, οι μηχανισμοί διακυβέρνησης εστιάζουν περισσότερο στον έλεγχο των διαχειριστικών ενεργειών και

στην ευθυγράμμισή τους με τα συμφέροντα των μετόχων, προωθώντας πρακτικές που μεγιστοποιούν την αξία των μετόχων και ενισχύουν την εμπιστοσύνη της αγοράς (Boone and White, 2015).

Σε μακροοικονομικό επίπεδο, ο αντίκτυπος της συγκέντρωσης ιδιοκτησίας στην οικονομική απόδοση μπορεί να επηρεάσει την οικονομική σταθερότητα και ανάπτυξη. Σε οικονομίες όπου λίγες οικογένειες ή κρατικές οντότητες ελέγχουν μεγάλα τμήματα της αγοράς, μπορεί να υπάρχει λιγότερος ανταγωνισμός, καινοτομία και οικονομικός δυναμισμός. Αυτή η συγκέντρωση μπορεί να οδηγήσει σε οικονομικές αναποτελεσματικότητες και μεγαλύτερη ευαισθησία σε συστημικούς κινδύνους, εάν οι μεγάλες εταιρείες δεν διαχειρίζονται σωστά (Chen, Dong και Lin, 2020). Αντίθετα, οι οικονομίες με πιο διασκορπισμένη ιδιοκτησία ενδέχεται να βιώσουν πιο ανταγωνιστικές αγορές και καινοτομία, οδηγώντας την οικονομική ανάπτυξη και σταθερότητα.

Η συγκέντρωση ιδιοκτησίας έχει διαφοροποιημένες επιπτώσεις στην οικονομική απόδοση, επηρεάζοντας την αποτελεσματικότητα, την καινοτομία, τα οικονομικά αποτελέσματα και τις πρακτικές διακυβέρνησης. Ενώ η μέτρια συγκέντρωση ιδιοκτησίας μπορεί να βελτιστοποιήσει το κόστος και την επίβλεψη της εταιρείας, η υπερβολική συγκέντρωση μπορεί να οδηγήσει σε συσσώρευση κινδύνου και μειωμένη ευθύνη. Η εξισορρόπηση αυτής της δυναμικής μέσω αποτελεσματικής διακυβέρνησης και ρυθμιστικών πλαισίων είναι απαραίτητη για την αξιοποίηση των θετικών επιπτώσεων της συγκέντρωσης ιδιοκτησίας, ενώ ταυτόχρονα μετριάζονται τα πιθανά μειονεκτήματά της. Καθώς οι παγκόσμιες αγορές συνεχίζουν να εξελίσσονται, η κατανόηση αυτών των επιπτώσεων βοηθά τους ενδιαφερόμενους φορείς να λαμβάνουν τεκμηριωμένες αποφάσεις που προάγουν τη βιώσιμη οικονομική ανάπτυξη και την εταιρική επιτυχία.

2.3 Συγκέντρωση ιδιοκτησίας στην Ελλάδα

2.3.1 Ιστορική εξέλιξη

Η ιστορική εξέλιξη της συγκέντρωσης ιδιοκτησίας στην Ελλάδα είναι μια σύνθετη αφήγηση συνυφασμένη με την οικονομική, πολιτική και πολιτιστική εξέλιξη του έθνους. Αυτή η ιστορία είναι ζωτικής σημασίας για την κατανόηση του τρέχοντος εταιρικού τοπίου και των προκλήσεων και ευκαιριών που παρουσιάζει.

Η συγκέντρωση ιδιοκτησίας στην Ελλάδα έχει βαθιές ιστορικές ρίζες που ανάγονται στη μετά τον Β' Παγκόσμιο Πόλεμο εποχή, όταν η ελληνική οικονομία ήταν κυρίως αγροτική με μια σειρά από οικογενειακές επιχειρήσεις. Αυτές οι οικογενειακές επιχειρήσεις ήταν κομβικές στη φάση της εκβιομηχάνισης κατά τις δεκαετίες του 1950 και του 1960, όπου παρατηρήθηκε ταχεία οικονομική ανάπτυξη. Οι οικογενειακοί όμιλοι ετερογενών δραστηριοτήτων διαφοροποιήθηκαν σε διάφορους τομείς, συμπεριλαμβανομένων της ναυτιλίας, της μεταποίησης και των τραπεζών, καθιερώνοντας ένα πρότυπο υψηλής συγκέντρωσης ιδιοκτησίας που παραμένει μέχρι σήμερα.

Η περίοδος της στρατιωτικής χούντας από το 1967 έως το 1974 σηματοδότησε μια σημαντική παρέμβαση στην οικονομία, με πολιτικές εθνικοποίησης και ισχυρούς δεσμούς μεταξύ της κυβέρνησης και ορισμένων μεγάλων ιδιωτικών επιχειρήσεων. Μετά την αποκατάσταση της δημοκρατίας, υπήρξε σταδιακή απελευθέρωση της οικονομίας. Ωστόσο, η κληρονομιά των στενών δεσμών μεταξύ της πολιτικής εξουσίας και των επιχειρηματικών ομίλων οδήγησε σε ένα οικονομικό περιβάλλον που χαρακτηρίζεται από ολιγοπωλιακές αγορές, όπου μερικές μεγάλες οντότητες κυριαρχούσαν σε πολλούς τομείς.

Ένταξη στην ΕΕ και Απελευθέρωση της Αγοράς: Η ένταξη της Ελλάδας στην Ευρωπαϊκή Ένωση το 1981 ήταν ένα σημείο καμπής που ξεκίνησε μια σειρά μεταρρυθμίσεων με στόχο την απελευθέρωση της αγοράς και τη μείωση της κρατικής παρέμβασης. Η ένταξη στην ΕΕ απαιτούσε από την Ελλάδα να υιοθετήσει τους νόμους περί ανταγωνισμού της ΕΕ, οι οποίοι είχαν σχεδιαστεί για να σπάσουν τα μονοπώλια και να μειώσουν τη συγκέντρωση ιδιοκτησίας. Παρά τις προσπάθειες αυτές, πολλοί τομείς παρέμειναν υπό τον έλεγχο μερικών μεγάλων παραγόντων, εν μέρει λόγω του αργού ρυθμού της ρυθμιστικής μεταρρύθμισης και των συνεχιζόμενων πολιτικών διασυνδέσεων.

Η παγκόσμια οικονομική κρίση του 2008 και η επακόλουθη κρίση του ελληνικού χρέους είχαν βαθιές επιπτώσεις στο εταιρικό τοπίο. Η οικονομική ύφεση αποκάλυψε τα τρωτά σημεία του μοντέλου συγκεντρωμένης ιδιοκτησίας, καθώς πολλές μεγάλες εταιρείες αντιμετώπισαν σημαντικές οικονομικές δυσκολίες. Η κρίση οδήγησε σε αύξηση των ξένων επενδύσεων και στην είσοδο διεθνών ενδιαφερομένων στον τραπεζικό και χρηματοπιστωτικό τομέα, μειώνοντας κάπως τα προηγούμενα υψηλά επίπεδα συγκέντρωσης ιδιοκτησίας. Ωστόσο, τα βασικά χαρακτηριστικά της υψηλής συγκέντρωσης ιδιοκτησίας παρέμειναν ανέπαφα, ιδιαίτερα σε τομείς όπως η ναυτιλία και οι κατασκευές, οι οποίοι παραδοσιακά κυριαρχούνται από οικογένειες.

Τα τελευταία χρόνια, υπάρχει μια αυξανόμενη συνειδητοποίηση της ανάγκης για καλύτερη εταιρική διακυβέρνηση και πιο διαφοροποιημένες δομές ιδιοκτησίας στις ελληνικές εταιρείες. Αυτή η στροφή οφείλεται τόσο από τις εξωτερικές πιέσεις από τους διεθνείς πιστωτές όσο και από τις εσωτερικές πιέσεις από μια νέα γενιά ηγετών επιχειρήσεων και επιχειρηματιών που υποστηρίζουν πιο ανοιχτές και ανταγωνιστικές επιχειρηματικές πρακτικές. Η εισαγωγή νέων κωδίκων διακυβέρνησης και η ενίσχυση του Χρηματιστηρίου Αθηνών έχουν αρχίσει να αλλάζουν σιγά σιγά το τοπίο, ενθαρρύνοντας μια κίνηση προς μια πιο διασκορπισμένη ιδιοκτησία σε νεοσύστατες επιχειρήσεις, ιδιαίτερα στους τομείς της τεχνολογίας και των υπηρεσιών.

Η ιστορική εξέλιξη της συγκέντρωσης ιδιοκτησίας στην Ελλάδα αντανakλά ένα μείγμα πολιτιστικών, οικονομικών και πολιτικών παραγόντων που έχουν διαμορφώσει το μοναδικό τοπίο της εταιρικής διακυβέρνησης. Ενώ τα παραδοσιακά πρότυπα συγκεντρωμένης ιδιοκτησίας εξακολουθούν να κυριαρχούν, οι πρόσφατες εξελίξεις υποδηλώνουν μια σταδιακή στροφή προς

πιο απελευθερωμένες και ανταγωνιστικές πρακτικές της αγοράς. Η κατανόηση αυτού του ιστορικού πλαισίου είναι απαραίτητη για την ανάλυση των τρεχουσών τάσεων και την πρόβλεψη μελλοντικών αλλαγών στον ελληνικό εταιρικό τομέα.

2.3.2 Τρέχουσα κατάσταση συγκέντρωσης ιδιοκτησίας στην Ελλάδα

Στην Ελλάδα, η κατάσταση της συγκέντρωσης ιδιοκτησίας έχει διαμορφωθεί από ιστορικές οικονομικές δομές, συνεχιζόμενες χρηματοπιστωτικές κρίσεις και εξελισσόμενα ρυθμιστικά πλαίσια. Το σύγχρονο εταιρικό τοπίο χαρακτηρίζεται από σημαντική συγκέντρωση ιδιοκτησίας, ιδιαίτερα σε τομείς όπως η ναυτιλία, οι τηλεπικοινωνίες και τα χρηματοοικονομικά. Αυτοί οι τομείς συχνά κυριαρχούνται από λίγες οικογένειες ή κρατικές οντότητες, γεγονός που επηρεάζει την εταιρική διακυβέρνηση και τη δυναμική της αγοράς.

Η συγκέντρωση ιδιοκτησίας στην Ελλάδα είναι ιδιαίτερα έντονη στη ναυτιλιακή βιομηχανία, η οποία αποτελεί έναν από τους πυλώνες της εθνικής οικονομίας. Ο τομέας αυτός ελέγχεται παραδοσιακά από ελληνικές οικογένειες που κατέχουν και εκμεταλλεύονται στόλους για γενιές. Παρόμοια πρότυπα συγκέντρωσης παρατηρούνται στον τομέα των τηλεπικοινωνιών, όπου μεγάλες εταιρείες, συχνά με ιστορική κρατική ιδιοκτησία, κυριαρχούν στην αγορά (Bena et al., 2017). Ο χρηματοπιστωτικός τομέας παρουσιάζει επίσης υψηλό επίπεδο συγκέντρωσης ιδιοκτησίας, με τις μεγάλες τράπεζες να ελέγχονται από έναν συνδυασμό μεγάλων ιδιωτικών συμμετόχων και δημόσιων επενδύσεων.

Το υψηλό επίπεδο συγκέντρωσης ιδιοκτησίας έχει σημαντικές επιπτώσεις στην εταιρική διακυβέρνηση στην Ελλάδα. Με λίγες οντότητες που κατέχουν ουσιαστικό έλεγχο σε μεγάλες εταιρείες, υπάρχει συχνά έλλειψη ελέγχων και ισορροπιών που συνήθως παρέχονται από μια πιο διαφοροποιημένη ιδιοκτησιακή δομή. Αυτό μπορεί να οδηγήσει σε ζητήματα όπως η μειωμένη διαφάνεια, η περιορισμένη λογοδοσία και η πιθανότητα σύγκρουσης συμφερόντων, τα οποία είναι ιδιαίτερα δύσκολα σε ένα περιβάλλον που εξακολουθεί να ανακάμπτει από οικονομικές κρίσεις (Boone and White, 2015).

Η ελληνική κυβέρνηση και η Ευρωπαϊκή Ένωση έχουν εφαρμόσει διάφορους κανονισμούς με στόχο τη βελτίωση της εταιρικής διακυβέρνησης και τη μείωση των κινδύνων που συνδέονται με τη συγκέντρωση ιδιοκτησίας. Αυτές περιλαμβάνουν εντολές για μεγαλύτερη διαφάνεια, ενισχυμένες πρακτικές δημοσιοποίησης και προώθηση των δικαιωμάτων μειοψηφίας των μετόχων. Ωστόσο, η αποτελεσματικότητα αυτών των ρυθμιστικών μέτρων ήταν ανάμεικτη. Αν και έχουν οδηγήσει σε βελτιώσεις σε ορισμένους τομείς, η επιβολή παραμένει ασυνεπής και η βαθιά εδραιωμένη φύση των οικογενειακών επιχειρήσεων και η κρατική ανάμειξη σε βασικούς κλάδους συνεχίζει να δημιουργεί προκλήσεις (Ben Fatma and Chouaibi, 2021).

Οικονομικές επιπτώσεις: Οι οικονομικές επιπτώσεις της υψηλής συγκέντρωσης ιδιοκτησίας στην Ελλάδα είναι σημαντικές. Από τη μια πλευρά, η συγκεντρωμένη ιδιοκτησία μπορεί να οδηγήσει σε ισχυρή, αποφασιστική ηγεσία και την ικανότητα να πραγματοποιούνται μακροπρόθεσμες στρατηγικές επενδύσεις χωρίς την πίεση των τριμηνιαίων εκθέσεων κερδών. Από την άλλη πλευρά, μπορεί επίσης να οδηγήσει σε αναποτελεσματικότητα και έλλειψη καινοτομίας λόγω μειωμένων ανταγωνιστικών πιέσεων και εστίασης στη διατήρηση των υφιστάμενων δομών αντί στην αναζήτηση νέων ευκαιριών (Brossard, Lavigne και Erdem Sakinc, 2013).

Τα τελευταία χρόνια παρατηρείται αύξηση των ξένων επενδύσεων στην Ελλάδα, ιδιαίτερα από θεσμικούς επενδυτές από Ευρωπαίους και παγκόσμιους. Αυτή η εισροή οφείλεται εν μέρει στα προγράμματα ιδιωτικοποιήσεων που ξεκίνησε η ελληνική κυβέρνηση ως μέρος των συμφωνιών διάσωσης με την Ευρωπαϊκή Ένωση και το Διεθνές Νομισματικό Ταμείο. Αυτές οι επενδύσεις έχουν αρχίσει να μειώνουν ελαφρώς την παραδοσιακή συγκέντρωση ιδιοκτησίας, εισάγοντας νέες πρακτικές διακυβέρνησης και αυξάνοντας την έμφαση στην εταιρική κοινωνική ευθύνη (Chen, Dong και Lin, 2020).

Με την παγκόσμια στροφή προς τη βιώσιμη ανάπτυξη και τις υπεύθυνες επιχειρηματικές πρακτικές, οι ελληνικές εταιρείες εστιάζουν ολοένα και περισσότερο σε περιβαλλοντικά, κοινωνικά και κριτήρια διακυβέρνησης (ESG). Αυτή η αλλαγή επηρεάζεται τόσο από τις κανονιστικές απαιτήσεις όσο και από την αυξανόμενη σημασία των παραγόντων ESG μεταξύ των επενδυτών. Οι εταιρείες διαπιστώνουν ότι η αντιμετώπιση αυτών των κριτηρίων μπορεί να βοηθήσει στον μετριασμό ορισμένων από τις αρνητικές αντιλήψεις που σχετίζονται με την υψηλή συγκέντρωση ιδιοκτησίας, ιδιαίτερα εάν θεωρηθεί ότι λειτουργούν με διαφάνεια και ηθική (Calabrese et al., 2021).

Η τρέχουσα κατάσταση συγκέντρωσης ιδιοκτησίας στην Ελλάδα παρουσιάζει προκλήσεις και ευκαιρίες. Ενώ το παραδοσιακό μοντέλο της συγκεντρωμένης ιδιοκτησίας παρέχει σταθερότητα και έλεγχο, ενέχει επίσης σημαντικούς κινδύνους για την εταιρική διακυβέρνηση και την ανταγωνιστικότητα της αγοράς. Οι συνεχιζόμενες μεταρρυθμίσεις, σε συνδυασμό με τις αυξανόμενες ξένες επενδύσεις και την αυξανόμενη έμφαση στις αρχές της ESG, αρχίζουν να αναδιαμορφώνουν το τοπίο. Για την Ελλάδα, η πορεία προς τα εμπρός θα περιλαμβάνει πιθανώς την εξισορρόπηση αυτών των ιστορικών δομών με την ανάγκη για μεγαλύτερη ποικιλομορφία και διαφάνεια στις πρακτικές ιδιοκτησίας και διαχείρισης.

2.3.3 Τομεακή Ανάλυση

Στην Ελλάδα, η συγκέντρωση ιδιοκτησίας επηρεάζει σημαντικά αρκετούς βασικούς τομείς. Εξετάζοντας αυτούς τους τομείς μεμονωμένα, μπορούμε να κατανοήσουμε πώς η συγκεντρωμένη ιδιοκτησία επηρεάζει τις εταιρικές στρατηγικές, τις πρακτικές διακυβέρνησης, την

ανταγωνιστικότητα της αγοράς και τη συμμόρφωση με τους κανονισμούς. Αυτή η ανάλυση εστιάζει σε τρεις κύριους τομείς: τη ναυτιλία, τις τράπεζες και τις τηλεπικοινωνίες.

Ο ελληνικός ναυτιλιακός κλάδος είναι παγκοσμίως γνωστός για τον εκτεταμένο στόλο του και την οικονομική επιρροή που ασκεί. Η ιδιοκτησία σε αυτόν τον τομέα είναι ιδιαίτερα συγκεντρωμένη και κυριαρχείται σε μεγάλο βαθμό από ιστορικές ναυτικές οικογένειες. Αυτή η συγκέντρωση επέτρεψε τη γρήγορη λήψη αποφάσεων και την ευελιξία, επιτρέποντας στις ελληνικές ναυτιλιακές εταιρείες να κεφαλαιοποιήσουν αποτελεσματικά τις διακυμάνσεις της αγοράς (Bena et al., 2017). Ωστόσο, αυτή η συγκέντρωση εγείρει επίσης ανησυχίες σχετικά με τη διαφάνεια και τις δυνατότητες για μονοπωλιακές πρακτικές. Παρά τις ανησυχίες αυτές, ο κλάδος έχει διατηρήσει το ανταγωνιστικό του πλεονέκτημα λόγω της παγκόσμιας φύσης της ναυτιλίας και του σχετικού ανοίγματος των διεθνών ναυτιλιακών αγορών.

Ο ελληνικός τραπεζικός τομέας παρουσιάζει υψηλό επίπεδο συγκέντρωσης ιδιοκτησίας, με σημαντικό έλεγχο που ασκείται από ορισμένους μεγάλους ενδιαφερόμενους φορείς, συμπεριλαμβανομένου του κράτους. Αυτή η συγκέντρωση ήταν ιδιαίτερα εμφανής κατά τη διάρκεια της ελληνικής χρηματοπιστωτικής κρίσης, όταν οι μεγάλες τράπεζες ενοποιήθηκαν για να σταθεροποιήσουν το χρηματοπιστωτικό σύστημα. Η συγκέντρωση στην ιδιοκτησία ήταν τόσο ευλογία όσο και όλεθρος, παρείχε σταθερότητα και απέτρεψε τις χρεοκοπίες τραπεζών μέσω συντονισμένων ενεργειών (Chen, Dong και Lin, 2020). Ωστόσο, οδήγησε επίσης σε ζητήματα όπως μειωμένος ανταγωνισμός, υψηλότερα εμπόδια εισόδου για νέες επιχειρήσεις και ευθυγράμμιση των τραπεζικών πρακτικών που μπορεί να μην ανταποκρίνονται πάντα στις ανάγκες της ευρύτερης οικονομίας. Οι ρυθμιστικές προσπάθειες τόσο από τις ελληνικές αρχές όσο και από τους ευρωπαϊκούς θεσμούς στοχεύουν στην ενίσχυση της ανταγωνιστικότητας και της διακυβέρνησης σε αυτόν τον τομέα, αλλά εξακολουθούν να υπάρχουν προκλήσεις όσον αφορά την εξισορρόπηση του ελέγχου με την αποτελεσματικότητα που καθοδηγείται από την αγορά (Ben Fatma and Chouaibi, 2021).

Οι τηλεπικοινωνίες στην Ελλάδα είναι ένας άλλος τομέας όπου είναι εμφανής η συγκέντρωση ιδιοκτησίας, με λίγες εταιρείες να κατέχουν σημαντικό μερίδιο αγοράς. Αυτή η συγκέντρωση διευκόλυνε επενδύσεις μεγάλης κλίμακας σε υποδομές, οι οποίες μπορεί να ήταν προκλητικές με μια πιο κατακερματισμένη ιδιοκτησιακή δομή. Ωστόσο, η αρνητική πλευρά περιλαμβάνει μειωμένο ανταγωνισμό και υψηλότερες τιμές για τους καταναλωτές, ζητήματα που συνεχίζει να αντιμετωπίζει η ελληνική ρυθμιστική αρχή τηλεπικοινωνιών, ΕΕΤΤ (Boone and White, 2015). Οι προσπάθειες για την απελευθέρωση αυτού του τομέα συνεχίζονται, με τις οδηγίες της ΕΕ να διαδραματίζουν κρίσιμο ρόλο στην προσπάθεια να ανοίξει η αγορά σε περισσότερο ανταγωνισμό και καινοτομία.

Οι ρυθμιστικές απαντήσεις για την αντιμετώπιση των προκλήσεων που θέτει η συγκέντρωση ιδιοκτησίας σε αυτούς τους τομείς έχουν ποικίλη αποτελεσματικότητα. Στη ναυτιλία, οι ελληνικοί κανονισμοί ήταν παραδοσιακά ελάχιστοι, αντανakλώντας τη διεθνή φύση της βιομηχανίας, η οποία ακολουθεί πιο παγκόσμια πρότυπα όπως αυτά που ορίζει ο Διεθνής Ναυτιλιακός Οργανισμός (IMO). Αντίθετα, οι τράπεζες και οι τηλεπικοινωνίες υπόκεινται τόσο σε εθνικά όσο και σε ρυθμιστικά πλαίσια της ΕΕ, τα οποία προσπαθούν να διασφαλίσουν ανταγωνιστικές πρακτικές και να προστατεύσουν τα δικαιώματα των καταναλωτών (Amel-Zadeh and Serafeim, 2018).

Η εφαρμογή των οδηγιών της ΕΕ ήταν ιδιαίτερα επιδραστική στις τηλεπικοινωνίες, όπου οι προσπάθειες μείωσης των τελών περιαγωγής και απελευθέρωσης της ευρυζωνικής αγοράς βελτίωσαν τις επιλογές και τις τιμές των καταναλωτών. Στον τραπεζικό τομέα, οι μηχανισμοί της τραπεζικής ένωσης της ΕΕ, συμπεριλαμβανομένου του Ενιαίου Εποπτικού Μηχανισμού (SSM) και του Ενιαίου Μηχανισμού Εξυγίανσης (SRM), συνέβαλαν στην τυποποίηση των πρακτικών και στη βελτίωση της εποπτείας (Calabrese et al., 2021).

Οι οικονομικές και κοινωνικές επιπτώσεις της συγκέντρωσης ιδιοκτησίας σε αυτούς τους τομείς είναι σημαντικές. Ενώ η συγκεντρωμένη ιδιοκτησία μπορεί να οδηγήσει σε οικονομίες κλίμακας και πιο συνεκτικό στρατηγικό σχεδιασμό, μπορεί επίσης να καταπνίξει την καινοτομία και να περιορίσει την προσβασιμότητα στην αγορά για νεοεισερχόμενους. Αυτή η δυναμική μπορεί να επιβραδύνει τη συνολική οικονομική ανάπτυξη και να οδηγήσει σε υψηλότερες τιμές και λιγότερες επιλογές για τους καταναλωτές. Από κοινωνική άποψη, η συγκεντρωμένη ιδιοκτησία μπορεί να οδηγήσει σε ανισορροπίες εξουσίας στην οικονομία, επηρεάζοντας τα πάντα, από τις συνθήκες απασχόλησης μέχρι την πολιτική πίεση και τη χάραξη πολιτικής (Akhter et al., 2023).

Η ανά τομέα ανάλυση της συγκέντρωσης ιδιοκτησίας στην Ελλάδα αποκαλύπτει μια σύνθετη εικόνα όπου συνυπάρχουν οικονομικά οφέλη και ανταγωνιστικά μειονεκτήματα. Καθώς η Ελλάδα συνεχίζει να εξελίσσεται εντός του ευρύτερου ευρωπαϊκού οικονομικού και ρυθμιστικού πλαισίου, αυτοί οι τομείς ενδέχεται να δουν μετατοπίσεις προς λιγότερη συγκέντρωση, εάν διατηρηθούν και ενισχυθούν οι προσπάθειες απελευθέρωσης της αγοράς. Η κατανόηση αυτής της δυναμικής είναι ζωτικής σημασίας για τα ενδιαφερόμενα μέρη, συμπεριλαμβανομένων των υπευθύνων χάραξης πολιτικής, των επενδυτών και των υποστηρικτών των καταναλωτών, προκειμένου να πλοηγηθούν και να επηρεάσουν αποτελεσματικά τις μελλοντικές εξελίξεις.

2.4 Οικονομικές, κοινωνικές και καινοτομικές επιπτώσεις της συγκέντρωσης ιδιοκτησίας

2.4.1 Οικονομικές Επιπτώσεις

Η συγκέντρωση ιδιοκτησίας έχει βαθιές επιπτώσεις σε διάφορες οικονομικές διαστάσεις ενός έθνους. Αυτή η ενότητα εξετάζει πώς η συγκεντρωμένη ιδιοκτησία επηρεάζει την οικονομική απόδοση, την αποτελεσματικότητα της αγοράς και την ευρύτερη οικονομική σταθερότητα, ιδιαίτερα στο πλαίσιο μιας σύγχρονης οικονομίας όπως η Ελλάδα.

Η συγκέντρωση ιδιοκτησίας μπορεί να έχει θετικές και αρνητικές επιπτώσεις στην εταιρική απόδοση. Από τη θετική πλευρά, η συγκεντρωμένη ιδιοκτησία οδηγεί συχνά σε πιο ευθυγραμμισμένα συμφέροντα μεταξύ ιδιοκτητών και διευθυντών, γεγονός που μπορεί να μειώσει το κόστος της εταιρείας και να προωθήσει τον μακροπρόθεσμο στρατηγικό σχεδιασμό. Οι εταιρείες με σημαντική παρουσία μετόχων στα διοικητικά συμβούλια τους ενδέχεται να βιώσουν πιο σταθερή διαχείριση και σαφέστερη κατεύθυνση, που ενδεχομένως θα οδηγήσει σε βελτιωμένη οικονομική απόδοση (Bena et al., 2017). Αντίθετα, η υψηλή συγκέντρωση ιδιοκτησίας μπορεί να οδηγήσει σε αρνητικά αποτελέσματα όταν οι κυρίαρχοι μέτοχοι εκμεταλλεύονται τις θέσεις τους εις βάρος των μετόχων μειοψηφίας και της ίδιας της εταιρείας, εμπλέκοντας σε συμπεριφορές αναζήτησης ενοικίου που βλάπτουν τη συνολική εταιρική απόδοση (Chen, Dong και Lin, 2020).

Σε αγορές που χαρακτηρίζονται από υψηλή συγκέντρωση ιδιοκτησίας, υπάρχουν συχνά λιγότερες επιχειρήσεις σε κάθε κλάδο, γεγονός που μπορεί να μειώσει τις ανταγωνιστικές πιέσεις και να καταπνίξει την καινοτομία. Αυτή η συγκέντρωση μπορεί να οδηγήσει σε μονοπωλιακές ή ολιγοπωλιακές συμπεριφορές, όπου η αγορά δεν λειτουργεί με τη βέλτιστη αποτελεσματικότητα και οι τιμές είναι υψηλότερες από ό,τι θα ήταν σε πιο ανταγωνιστικές αγορές. Η έλλειψη ανταγωνισμού μπορεί να μειώσει το κίνητρο για τις εταιρείες να καινοτομήσουν ή να βελτιώσουν τις υπηρεσίες τους, οδηγώντας δυνητικά σε τεχνολογική στασιμότητα (Boone and White, 2015). Ωστόσο, σε ορισμένες περιπτώσεις, η συγκεντρωμένη ιδιοκτησία μπορεί να διευκολύνει την επένδυση σε καινοτόμα έργα που μπορεί να είναι πολύ επικίνδυνα χωρίς την υποστήριξη δεσμευμένων, μακροπρόθεσμων επενδυτών (Brossard, Lavigne και Erdem Sakinc, 2013).

Οι επιπτώσεις της συγκέντρωσης ιδιοκτησίας στην οικονομική σταθερότητα και ανάπτυξη είναι πολύπλοκες. Από τη μια πλευρά, οι εταιρείες με συγκεντρωμένη ιδιοκτησία μπορεί να είναι σε καλύτερη θέση για να λαμβάνουν γρήγορες αποφάσεις και να αναλαμβάνουν σημαντικές επενδύσεις, υποστηρίζοντας την οικονομική ανάπτυξη, ειδικά σε τομείς όπου η κλίμακα και η σταθερότητα είναι σημαντικές, όπως οι τηλεπικοινωνίες και η ενέργεια (Ben Fatma and Chouaibi, 2021). Από την άλλη πλευρά, η υπερβολική συγκέντρωση μπορεί να οδηγήσει σε οικονομική αστάθεια εάν η υπερβολική οικονομική ισχύς κατέχεται από πολύ λίγες οντότητες, καθιστώντας

την οικονομία ευάλωτη σε κραδασμούς που αφορούν συγκεκριμένες επιχειρήσεις. Εάν μια μεγάλη εταιρεία αποτύχει, μπορεί να έχει εκτεταμένες επιπτώσεις στην εθνική οικονομία, ιδιαίτερα σε μικρότερα ή πιο διασυνδεδεμένα οικονομικά συστήματα (Chen, Dong και Lin, 2020).

Η συγκέντρωση ιδιοκτησίας μπορεί να επηρεάσει τις αγορές εργασίας και τις συνθήκες απασχόλησης. Σε βιομηχανίες υψηλής συγκέντρωσης, η έλλειψη ανταγωνισμού μπορεί να επιτρέψει στις επιχειρήσεις να προσφέρουν χαμηλότερους μισθούς ή να μειώσουν το εργατικό δυναμικό τους χωρίς σημαντικό ανταγωνιστικό μειονέκτημα. Επιπλέον, οι στρατηγικές αποφάσεις που λαμβάνονται από λίγους μπορούν να επηρεάσουν δυσανάλογα τα επίπεδα απασχόλησης, ειδικά σε περιοχές ή τομείς όπου μία ή λίγες εταιρείες είναι κυρίαρχοι εργοδότες (Akhter et al., 2023).

Οι ιδιοκτήτες με σημαντικό έλεγχο σε μεγάλες εταιρείες έχουν τη δύναμη να επηρεάσουν τις κοινότητες όπου δραστηριοποιούνται. Ενώ ορισμένοι χρησιμοποιούν αυτήν την επιρροή θετικά επενδύοντας σε κοινοτικά έργα και συμμετέχοντας σε δραστηριότητες ΕΚΕ, άλλοι μπορεί να παραμελήσουν αυτές τις ευθύνες, εστιάζοντας αποκλειστικά στην κερδοφορία (Calabrese et al., 2021). Η τάση προς θετική δέσμευση της κοινότητας μπορεί να εξαρτηθεί από την προβολή της εταιρείας, τις πιέσεις του κοινού ή των ρυθμιστικών αρχών και τις προσωπικές αξίες των ιδιοκτητών. Σε ορισμένες περιπτώσεις, η συγκέντρωση της ιδιοκτησίας μπορεί να οδηγήσει σε σημαντικές φιλανθρωπικές δραστηριότητες, αλλά αυτές δεν ευθυγραμμίζονται πάντα με τις ευρύτερες ανάγκες ή επιθυμίες της κοινότητας.

Η συγκέντρωση ιδιοκτησίας μπορεί να επεκτείνει τον αντίκτυπό της στην πολιτική σφαίρα, όπου ισχυροί ιδιοκτήτες ασκούν πιέσεις ή κατευθύνουν την πολιτική συμμετοχή για να διαμορφώσουν πολιτικές και κανονισμούς προς όφελός τους (Akhter et al., 2023). Αυτή η επιρροή μπορεί να υπονομεύσει τις δημοκρατικές διαδικασίες και να οδηγήσει σε δομές διακυβέρνησης που ευνοούν τις επιχειρηματικές ελίτ έναντι του κοινού καλού, διαιωνίζοντας έναν κύκλο όπου νόμοι και πολιτικές ενισχύουν το status quo του συγκεντρωμένου πλούτου και ισχύος.

Ο πολιτιστικός ιστός μιας κοινωνίας μπορεί επίσης να διαμορφωθεί από τη συγκέντρωση ιδιοκτησίας. Σε πολιτισμούς όπου λίγες οικογένειες ή οντότητες ελέγχουν σημαντικά τμήματα της οικονομίας, μπορεί να υπάρξει μεγαλύτερη αποδοχή της ανισότητας και μια ιεραρχική κοινωνική δομή. Αντίθετα, οι κοινωνίες που προωθούν τη διάσπαρτη ιδιοκτησία θα μπορούσαν να εκτιμήσουν περισσότερο την ισότητα και τη συλλογική επιτυχία. Προκύπτουν επίσης ηθικοί προβληματισμοί, καθώς η συγκεντρωμένη ιδιοκτησία μπορεί να οδηγήσει σε συγκρούσεις συμφερόντων και ηθικά διλήμματα σχετικά με τη δίκαιη μεταχείριση, τη δίκαιη αμοιβή και την εταιρική ευθύνη (Ben Fatma and Chouaibi, 2021).

Οι κοινωνικές επιπτώσεις της συγκέντρωσης ιδιοκτησίας είναι βαθιές και διάχυτες, επηρεάζοντας την ποιότητα της απασχόλησης, την κατανομή του εισοδήματος, τη συμμετοχή της κοινότητας, τις πολιτικές διαδικασίες και τους πολιτισμικούς κανόνες. Ως εκ τούτου, απαιτούν προσεκτική εξέταση και διαχείριση μέσω στοχευμένων πολιτικών και πρακτικών εταιρικής διακυβέρνησης που στοχεύουν στον μετριασμό των αρνητικών επιπτώσεων ενισχύοντας παράλληλα τη θετική συνεισφορά των μεγάλων εταιρειών στην κοινωνία. Τόσο για τους υπεύθυνους χάραξης πολιτικής όσο και για τους εταιρικούς ηγέτες, η κατανόηση αυτών των κοινωνικών δυναμικών είναι ζωτικής σημασίας για την προώθηση ενός πιο χωρίς αποκλεισμούς και δίκαιου οικονομικού περιβάλλοντος.

2.4.2 Κοινωνικές Επιπτώσεις

Η συγκέντρωση ιδιοκτησίας όχι μόνο επηρεάζει τις οικονομικές μετρήσεις αλλά έχει επίσης σημαντικές κοινωνικές προεκτάσεις. Αυτή η ενότητα διερευνά τις πολύπλευρες κοινωνικές επιπτώσεις της συγκέντρωσης ιδιοκτησίας, εστιάζοντας στην απασχόληση, την εισοδηματική ανισότητα και την κοινοτική ανάπτυξη.

Η συγκεντρωμένη ιδιοκτησία μπορεί να οδηγήσει σε διακυμάνσεις στη σταθερότητα της απασχόλησης και στην ποιότητα των παρεχόμενων θέσεων εργασίας. Οι εταιρείες που βρίσκονται υπό αυστηρό έλεγχο ιδιοκτησίας ενδέχεται να έχουν το περιθώριο εφαρμογής μακροπρόθεσμων στρατηγικών σχεδίων, οδηγώντας δυνητικά σε πιο σταθερές συνθήκες απασχόλησης, εάν αυτές οι στρατηγικές δίνουν προτεραιότητα στη βιώσιμη ανάπτυξη και ανάπτυξη (Bena et al., 2017). Ωστόσο, όταν τα συμφέροντα λίγων υπερτερούν εκείνων του ευρύτερου εργατικού δυναμικού, μπορεί να οδηγήσει σε μέτρα μείωσης του κόστους, όπως απολύσεις ή καταστολή των μισθών για τη διατήρηση υψηλών περιθωρίων κέρδους για τους κύριους μετόχους (Chen, Dong και Lin, 2020). Αυτή η δυναμική είναι ιδιαίτερα σημαντική σε τομείς όπου λίγες εταιρείες κατέχουν σημαντικό μερίδιο αγοράς, καθώς οι πολιτικές εργασίας τους μπορούν να θέτουν πρότυπα για ολόκληρους κλάδους.

Η συγκέντρωση ιδιοκτησίας μπορεί να επιδεινώσει την εισοδηματική ανισότητα. Η υψηλή συγκέντρωση συχνά σημαίνει ότι σημαντικά οικονομικά οφέλη - μερίσματα, κέρδη κεφαλαίου και υψηλοί μισθοί - συγκεντρώνονται από μια μικρή ομάδα ατόμων. Αυτή η συγκέντρωση πλούτου στην κορυφή μπορεί να διευρύνει το οικονομικό χάσμα μεταξύ των πλουσίων και των μεσαίων ή κατώτερων στρωμάτων, ιδιαίτερα όταν αυτά τα κέρδη δεν ανακατανέμονται δίκαια μέσω προοδευτικών μισθών ή πρωτοβουλιών εταιρικής κοινωνικής ευθύνης (Ben Fatma and Chouaibi, 2021). Επιπλέον, η εξουσία επηρεασμού της δημόσιας πολιτικής και των κανονισμών εργασίας μπορεί να οδηγήσει σε ρυθμιστικά περιβάλλοντα που ευνοούν τους ιδιοκτήτες κεφαλαίων έναντι των εργαζομένων, εντείνοντας τις οικονομικές ανισότητες.

Η κοινωνική κινητικότητα των ατόμων σε μια οικονομία με υψηλή συγκέντρωση ιδιοκτησίας μπορεί να περιοριστεί. Οι ευκαιρίες για επιχειρηματικότητα ή ανάβαση στην εταιρική κλίμακα ενδέχεται να περιορίζονται σε εκείνες που βρίσκονται μέσα σε ένα δίκτυο εδραιωμένων οικογενειών ή ομάδων που ελέγχουν μεγάλες επιχειρήσεις. Αυτή η έλλειψη ευκαιριών μπορεί να καταπνίξει την καινοτομία από τον ευρύτερο πληθυσμό και να αποθαρρύνει ταλαντούχα άτομα που δεν έχουν πρόσβαση σε αυτά τα δίκτυα (Boone and White, 2015).

Οι ιδιοκτήτες με σημαντικό έλεγχο σε μεγάλες εταιρείες έχουν τη δύναμη να επηρεάσουν τις κοινότητες όπου δραστηριοποιούνται. Ενώ ορισμένοι χρησιμοποιούν αυτήν την επιρροή θετικά επενδύοντας σε κοινοτικά έργα και συμμετέχοντας σε δραστηριότητες ΕΚΕ, άλλοι μπορεί να παραμελήσουν αυτές τις ευθύνες, εστιάζοντας αποκλειστικά στην κερδοφορία (Calabrese et al., 2021). Η τάση προς θετική δέσμευση της κοινότητας μπορεί να εξαρτηθεί από την προβολή της εταιρείας, τις πιέσεις του κοινού ή των ρυθμιστικών αρχών και τις προσωπικές αξίες των ιδιοκτητών. Σε ορισμένες περιπτώσεις, η συγκέντρωση της ιδιοκτησίας μπορεί να οδηγήσει σε σημαντικές φιλανθρωπικές δραστηριότητες, αλλά αυτές δεν ευθυγραμμίζονται πάντα με τις ευρύτερες ανάγκες ή επιθυμίες της κοινότητας.

Η συγκέντρωση ιδιοκτησίας μπορεί να επεκτείνει τον αντίκτυπό της στην πολιτική σφαίρα, όπου ισχυροί ιδιοκτήτες ασκούν πιέσεις ή κατευθύνουν την πολιτική συμμετοχή για να διαμορφώσουν πολιτικές και κανονισμούς προς όφελός τους (Akhter et al., 2023). Αυτή η επιρροή μπορεί να υπονομεύσει τις δημοκρατικές διαδικασίες και να οδηγήσει σε δομές διακυβέρνησης που ευνοούν τις επιχειρηματικές ελίτ έναντι του κοινού καλού, διαιωνίζοντας έναν κύκλο όπου νόμοι και πολιτικές ενισχύουν το status quo του συγκεντρωμένου πλούτου και ισχύος.

Ο πολιτιστικός ιστός μιας κοινωνίας μπορεί επίσης να διαμορφωθεί από τη συγκέντρωση ιδιοκτησίας. Σε πολιτισμούς όπου λίγες οικογένειες ή οντότητες ελέγχουν σημαντικά τμήματα της οικονομίας, μπορεί να υπάρξει μεγαλύτερη αποδοχή της ανισότητας και μια ιεραρχική κοινωνική δομή. Αντίθετα, οι κοινωνίες που προωθούν τη διάσπαρτη ιδιοκτησία θα μπορούσαν να εκτιμήσουν περισσότερο την ισότητα και τη συλλογική επιτυχία. Προκύπτουν επίσης ηθικοί προβληματισμοί, καθώς η συγκεντρωμένη ιδιοκτησία μπορεί να οδηγήσει σε συγκρούσεις συμφερόντων και ηθικά διλήμματα σχετικά με τη δίκαιη μεταχείριση, τη δίκαιη αμοιβή και την εταιρική ευθύνη (Ben Fatma and Chouaibi, 2021).

Οι κοινωνικές επιπτώσεις της συγκέντρωσης ιδιοκτησίας είναι βαθιές και διάχυτες, επηρεάζοντας την ποιότητα της απασχόλησης, την κατανομή του εισοδήματος, τη συμμετοχή της κοινότητας, τις πολιτικές διαδικασίες και τους πολιτισμικούς κανόνες. Ως εκ τούτου, απαιτούν προσεκτική εξέταση και διαχείριση μέσω στοχευμένων πολιτικών και πρακτικών εταιρικής διακυβέρνησης που στοχεύουν στον μετριασμό των αρνητικών επιπτώσεων ενισχύοντας παράλληλα τη θετική συνεισφορά των μεγάλων εταιρειών στην κοινωνία. Τόσο για τους υπεύθυνους χάραξης πολιτικής

όσο και για τους εταιρικούς ηγέτες, η κατανόηση αυτών των κοινωνικών δυναμικών είναι ζωτικής σημασίας για την προώθηση ενός πιο χωρίς αποκλεισμούς και δίκαιου οικονομικού περιβάλλοντος.

2.4.3 Αντίκτυπος στην Καινοτομία

Η συγκέντρωση ιδιοκτησίας επηρεάζει σημαντικά την καινοτομία εντός των εταιρειών, με αποτελέσματα που μπορεί να διαφέρουν δραματικά ανάλογα με τη φύση της ιδιοκτησίας και το συγκεκριμένο βιομηχανικό πλαίσιο. Αυτή η ενότητα εξετάζει πώς η συγκεντρωμένη ιδιοκτησία επηρεάζει την ικανότητα και τα κίνητρα για καινοτομία, διερευνώντας τόσο τις πτυχές που διευκολύνουν όσο και τις παρεμποδιστικές πτυχές.

Θετικές επιπτώσεις στην καινοτομία

Η συγκεντρωμένη ιδιοκτησία μπορεί να προσφέρει στρατηγικό πλεονέκτημα όσον αφορά την καινοτομία, ιδιαίτερα σε κλάδους όπου οι μακροπρόθεσμες επενδύσεις είναι ζωτικής σημασίας. Οι ιδιοκτήτες με σημαντικά μερίδια μπορούν να αντέξουν οικονομικά να σκεφτούν πέρα από τις βραχυπρόθεσμες οικονομικές αποδόσεις, δυνητικά ενισχύοντας ένα περιβάλλον όπου σημαντικοί πόροι διατίθενται στην έρευνα και ανάπτυξη (R&D) (Brossard, Lavigne, and Erdem Sakinc, 2013). Αυτό ισχύει ιδιαίτερα σε οικογενειακές επιχειρήσεις ή σε επιχειρήσεις με σταθερή, δεσμευμένη ιδιοκτησία, οι οποίες ενδέχεται να επιδιώξουν την καινοτομία ως μέρος της δημιουργίας παλαιού τύπου και της μακροπρόθεσμης ανταγωνιστικής στρατηγικής.

Οι επιχειρήσεις με συγκεντρωμένη ιδιοκτησία συχνά επωφελούνται από εξορθολογισμένες διαδικασίες λήψης αποφάσεων. Χωρίς την ανάγκη διαβούλευσης με ένα ευρύ φάσμα μετόχων, αυτές οι εταιρείες μπορούν γρήγορα να στρέψουν τις στρατηγικές τους για να αξιοποιήσουν νέες τεχνολογίες ή καινοτόμες διαδικασίες. Αυτή η ευελιξία μπορεί να είναι ένα σημαντικό πλεονέκτημα σε τομείς που κινούνται γρήγορα, όπου το να είσαι πρώτος στην αγορά ή η ταχεία προσαρμογή στις αλλαγές μπορεί να καθορίσει το ανταγωνιστικό τοπίο (Ben Fatma and Chouaibi, 2021).

Αρνητικές επιπτώσεις στην καινοτομία

Από την άλλη πλευρά, η υψηλή συγκέντρωση ιδιοκτησίας μπορεί επίσης να οδηγήσει σε αποστροφή κινδύνου, ιδιαίτερα εάν τα ενδιαφερόμενα μέρη είναι συντηρητικοί ή ενδιαφέρονται πρωτίστως να διατηρήσουν τον πλούτο αντί να τον επεκτείνουν. Σε τέτοιες περιπτώσεις, μπορεί να υπάρχει απροθυμία να επενδύσουμε σε μη αποδεδειγμένες ιδέες ή τεχνολογίες που θα μπορούσαν να διαταράξουν τις καθιερωμένες ροές εσόδων (Chen, Dong και Lin, 2020). Αυτό είναι συχνά ορατό σε ώριμους κλάδους όπου η διατήρηση του status quo γίνεται προτεραιότητα έναντι της καινοτομίας.

Η συγκεντρωμένη ιδιοκτησία μπορεί να περιορίσει το εύρος της συνεργατικής καινοτομίας. Σε ένα διαφοροποιημένο περιβάλλον ιδιοκτησίας, οι εταιρείες μπορεί να είναι πιο ανοιχτές σε συνεργασίες και εξωτερικές συνεργασίες που μπορούν να φέρουν νέες ιδέες και τεχνολογίες. Αντίθετα, οι εταιρείες με συγκεντρωμένη ιδιοκτησία μπορεί να προτιμούν να διατηρούν τις καινοτομίες τους στο εσωτερικό για να διατηρήσουν τον έλεγχο, χάνοντας δυνητικά τα οφέλη των ανοιχτών μοντέλων καινοτομίας και των διακλαδικών συνεργασιών (Boone and White, 2015).

Με λιγότερους ανθρώπους να λαμβάνουν όλες τις βασικές στρατηγικές αποφάσεις, υπάρχει ο κίνδυνος η ποικιλομορφία των ιδεών να είναι σημαντικά χαμηλότερη. Αυτός ο περιορισμός μπορεί να καταπνίξει τη δημιουργικότητα και να περιορίσει την ικανότητα της εταιρείας να καινοτομεί, ιδιαίτερα εάν οι κυρίαρχοι ιδιοκτήτες ή διευθυντές έχουν παρόμοια υπόβαθρα και προοπτικές. Η έλλειψη ποικίλων γνώσεων μπορεί να οδηγήσει σε στενή εστίαση, δυνητικά παραβλέποντας τις αναδυόμενες ευκαιρίες ή αποτυγχάνοντας να αντιληφθούμε τις επικείμενες προκλήσεις (Akhter et al., 2023).

Δεδομένων αυτών των μικτών επιπτώσεων, τα ρυθμιστικά μέτρα και τα μέτρα πολιτικής διαδραματίζουν κρίσιμο ρόλο στη διαμόρφωση του τρόπου με τον οποίο η συγκέντρωση ιδιοκτησίας επηρεάζει την καινοτομία. Οι πολιτικές που έχουν σχεδιαστεί για να ενθαρρύνουν τις επενδύσεις σε E&A, να προστατεύουν τα δικαιώματα πνευματικής ιδιοκτησίας και να ενθαρρύνουν τις ανταγωνιστικές αγορές μπορούν να συμβάλουν στον μετριασμό ορισμένων από τις αρνητικές πτυχές της συγκεντρωμένης ιδιοκτησίας. Για παράδειγμα, φορολογικά κίνητρα για E&A ή επιδοτήσεις για νεοφυείς επιχειρήσεις σε βιομηχανίες υψηλής τεχνολογίας μπορούν να ενθαρρύνουν τις εταιρείες με συγκεντρωμένη ιδιοκτησία να αναλάβουν περισσότερους κινδύνους και να επιδιώξουν καινοτόμα έργα (Calabrese et al., 2021).

Ο αντίκτυπος της συγκέντρωσης ιδιοκτησίας στην καινοτομία ποικίλλει παγκοσμίως. Σε περιοχές όπως η Silicon Valley, μια κουλτούρα διάσπαρτης ιδιοκτησίας, σε συνδυασμό με τη χρηματοδότηση επιχειρηματικών κεφαλαίων, οδηγεί σε ταχεία καινοτομία. Αντίθετα, σε περιοχές με παραδοσιακά συγκεντρωμένη ιδιοκτησία, όπως μέρη της Ευρώπης και της Ασίας, η καινοτομία μπορεί να είναι πιο σταδιακή και να εστιάζεται σε συγκεκριμένα τεχνολογικά ή βιομηχανικά παραδείγματα, εκτός εάν ενισχύεται ρητά μέσω παρεμβάσεων πολιτικής (Bena et al., 2017).

Η συγκέντρωση ιδιοκτησίας έχει μια πολύπλοκη σχέση με την καινοτομία, η οποία χαρακτηρίζεται τόσο από ευνοϊκές όσο και ανασταλτικές επιδράσεις. Η ισορροπία αυτών των επιπτώσεων εξαρτάται από διάφορους παράγοντες, όπως η φύση του κλάδου, τα χαρακτηριστικά των ιδιοκτητών και το εξωτερικό οικονομικό και ρυθμιστικό περιβάλλον. Η κατανόηση αυτής της ισορροπίας είναι απαραίτητη για τους υπεύθυνους χάραξης πολιτικής και τους ηγέτες επιχειρήσεων που στοχεύουν να προωθήσουν ένα ζωντανό οικοσύστημα καινοτομίας, ιδιαίτερα σε οικονομίες όπως η Ελλάδα, όπου κυριαρχεί η συγκεντρωμένη ιδιοκτησία. Επομένως, πρέπει να

διαμορφωθούν αποτελεσματικές στρατηγικές και πολιτικές για να ενθαρρύνουν την καινοτομία, ενώ παράλληλα θα διαχειρίζονται τους κινδύνους που συνδέονται με τη συγκέντρωση ιδιοκτησίας.

2.5 Ανασκόπηση των πολιτικών και της αποτελεσματικότητάς τους

2.5.1 Εθνικές Πολιτικές

Οι εθνικές πολιτικές διαδραματίζουν κεντρικό ρόλο στη διαμόρφωση του επιχειρηματικού τοπίου, ιδίως όσον αφορά τη συγκέντρωση ιδιοκτησίας και τις ευρύτερες επιπτώσεις της. Αυτή η ενότητα εξετάζει την αποτελεσματικότητα διαφόρων εθνικών πολιτικών που στοχεύουν στη ρύθμιση και τη διαχείριση της συγκέντρωσης ιδιοκτησίας, με έμφαση στη διασφάλιση θεμιτού ανταγωνισμού, εταιρικής διακυβέρνησης και καινοτομίας.

Ένας από τους κύριους τομείς στους οποίους παρεμβαίνουν οι εθνικές πολιτικές είναι η εταιρική διακυβέρνηση. Οι χώρες έχουν θεσπίσει ειδικούς κανονισμούς με στόχο την ενίσχυση της διαφάνειας, της λογοδοσίας και της δικαιοσύνης στις επιχειρήσεις, ειδικά σε εκείνες με υψηλή συγκέντρωση ιδιοκτησίας. Για παράδειγμα, οι κώδικες διακυβέρνησης συχνά επιβάλλουν την παρουσία ανεξάρτητων διευθυντών στα συμβούλια για τη διασφάλιση των συμφερόντων των μετόχων μειοψηφίας και τη διασφάλιση ότι οι σημαντικές αποφάσεις λαμβάνονται με μια ευρύτερη προοπτική από τα συμφέροντα των κυρίαρχων μετόχων (Bena et al., 2017). Αυτές οι πολιτικές έχουν σχεδιαστεί για να μετριαζουν τους κινδύνους που σχετίζονται με τη συγκεντρωμένη ιδιοκτησία, όπως πιθανή κατάχρηση εξουσίας και σύγκρουση συμφερόντων.

Η αποτελεσματικότητα αυτών των πολιτικών διακυβέρνησης μπορεί να ποικίλλει σημαντικά με βάση τους μηχανισμούς επιβολής και την πολιτισμική τήρηση των κανονιστικών κανόνων. Σε ορισμένες περιπτώσεις, παρά τους αυστηρούς νόμους, η επιβολή μπορεί να είναι χαλαρή ή μπορεί να χρησιμοποιηθούν τακτικές παράκαμψης, μειώνοντας την αποτελεσματικότητα των πολιτικών (Boone and White, 2015). Ωστόσο, σε χώρες με ισχυρά νομικά συστήματα και αυστηρή επιβολή, τέτοιες πολιτικές έχουν βελτιώσει σημαντικά τη διαφάνεια και έχουν μειώσει τη διαφθορά και την κακοδιαχείριση.

Οι αντιμονοπωλιακές νομοθεσίες είναι ζωτικής σημασίας για τη διαχείριση των οικονομικών επιπτώσεων της συγκέντρωσης ιδιοκτησίας, ιδιαίτερα για την πρόληψη μονοπωλιακών πρακτικών και την προώθηση ανταγωνιστικών αγορών. Αυτοί οι νόμοι απαγορεύουν καταχρηστικές συμπεριφορές από κυρίαρχους παίκτες της αγοράς, συγχωνεύσεις ή εξαγορές που θα έβλαπταν σημαντικά τον ανταγωνισμό και άλλες πρακτικές που θα μπορούσαν να οδηγήσουν σε αθέμιτη κυριαρχία στην αγορά (Ben Fatma and Chouaibi, 2021).

Η επιτυχία των αντιμονοπωλιακών πολιτικών εξαρτάται συχνά από την ευρωστία του ρυθμιστικού πλαισίου και την ανεξαρτησία των αρχών επιβολής. Η αποτελεσματική επιβολή της αντιμονοπωλιακής νομοθεσίας μπορεί να οδηγήσει σε πιο δυναμικές αγορές, βελτιωμένες

επιλογές των καταναλωτών και δικαιότερες τιμές, συμβάλλοντας στη συνολική οικονομική ευημερία. Ωστόσο, σε χώρες όπου η πολιτική επιρροή είναι ισχυρή και οι ρυθμιστικοί φορείς δεν είναι ανεξάρτητοι, αυτές οι πολιτικές μπορεί να μην είναι το ίδιο αποτελεσματικές για τον περιορισμό των αρνητικών πτυχών της συγκέντρωσης ιδιοκτησίας (Chen, Dong και Lin, 2020).

Η χρηματοοικονομική διαφάνεια είναι απαραίτητη για τη διασφάλιση ότι όλοι οι ενδιαφερόμενοι, συμπεριλαμβανομένων των μετόχων μειοψηφίας, ενημερώνονται επαρκώς για την οικονομική κατάσταση και τις επιχειρηματικές δραστηριότητες μιας εταιρείας. Οι εθνικές πολιτικές που απαιτούν λεπτομερή χρηματοοικονομική αναφορά και τακτικούς ελέγχους συμβάλλουν στη διατήρηση υψηλού επιπέδου διαφάνειας. Αυτές οι πολιτικές είναι ιδιαίτερα σημαντικές σε οικονομίες όπου η ιδιοκτησία είναι ιδιαίτερα συγκεντρωμένη, καθώς εμποδίζουν τους κύριους μετόχους να συσκοτίσουν τις πραγματικές οικονομικές συνθήκες ή να εμπλέκονται σε δόλιες δραστηριότητες (Calabrese et al., 2021).

Ενώ αυτές οι πολιτικές είναι θεμελιώδεις για την προώθηση της διαφάνειας, η αποτελεσματικότητά τους εξαρτάται σε μεγάλο βαθμό από την αυστηρότητα του καθεστώτος επιβολής και τα ηθικά πρότυπα στον εταιρικό τομέα. Σε περιβάλλοντα με αυστηρή επιβολή και υψηλή συμμόρφωση, αυτές οι πολιτικές συμβάλλουν σημαντικά στην εμπιστοσύνη των επενδυτών και στη σταθερότητα της αγοράς.

Οι εθνικές πολιτικές που παρέχουν κίνητρα για καινοτομία, όπως φορολογικές ελαφρύνσεις για έρευνα και ανάπτυξη, επιχορηγήσεις για νεοφυείς επιχειρήσεις τεχνολογίας ή επιδοτήσεις για την υιοθέτηση νέων τεχνολογιών, είναι ζωτικής σημασίας για την αντιμετώπιση ορισμένων από τις ασφυκτιώδεις επιπτώσεις της συγκέντρωσης ιδιοκτησίας. Ενθαρρύνοντας τις εταιρείες να επενδύσουν στην καινοτομία, ανεξάρτητα από τη δομή ιδιοκτησίας τους, αυτές οι πολιτικές μπορούν να συμβάλουν στην ενίσχυση ενός περιβάλλοντος όπου ανθίζουν οι νέες ιδέες και τεχνολογίες (Akhter et al., 2023).

Η αποτελεσματικότητα αυτών των κινήτρων εξαρτάται συχνά από τη στοχευμένη φύση των κινήτρων και την ευθυγράμμισή τους με ευρύτερους οικονομικούς στόχους. Καλά σχεδιασμένα προγράμματα κινήτρων που παρακολουθούνται στενά και προσαρμόζονται με την πάροδο του χρόνου μπορούν να οδηγήσουν σε σημαντικές αυξήσεις στις δραστηριότητες καινοτομίας σε όλους τους τύπους επιχειρήσεων.

Οι εθνικές πολιτικές που αφορούν τη συγκέντρωση ιδιοκτησίας είναι κρίσιμες για τη διαμόρφωση του επιχειρηματικού περιβάλλοντος και τη διασφάλιση ότι η συγκέντρωση δεν επηρεάζει αρνητικά την οικονομία ή την κοινωνία. Οι αποτελεσματικές πολιτικές εξισορροπούν την ανάγκη για ισχυρή εταιρική διακυβέρνηση, θεμιτό ανταγωνισμό, οικονομική διαφάνεια και τόνωση της καινοτομίας. Ενώ ο σχεδιασμός αυτών των πολιτικών είναι ζωτικής σημασίας, η επιτυχία τους

εξαρτάται τελικά από την αυστηρή εφαρμογή και επιβολή, παράλληλα με μια κουλτούρα συμμόρφωσης και ηθικές επιχειρηματικές πρακτικές. Για τις χώρες που αντιμετωπίζουν τις προκλήσεις της συγκέντρωσης ιδιοκτησίας, η συνεχής αξιολόγηση και προσαρμογή των πολιτικών παραμένει το κλειδί για την επίτευξη βιώσιμης και χωρίς αποκλεισμούς οικονομική ανάπτυξη.

2.5.2 Διεθνείς βέλτιστες πρακτικές

Σε παγκόσμιο πλαίσιο, η διαχείριση της συγκέντρωσης ιδιοκτησίας περιλαμβάνει αποτελεσματικά τη μάθηση από τις διεθνείς βέλτιστες πρακτικές που διασφαλίζουν θεμιτό ανταγωνισμό, προωθούν την καλή εταιρική διακυβέρνηση και τονώνουν την οικονομική ανάπτυξη. Χώρες σε όλο τον κόσμο έχουν εφαρμόσει διάφορες στρατηγικές και πολιτικές που χρησιμεύουν ως σημεία αναφοράς για άλλες που αντιμετωπίζουν παρόμοιες προκλήσεις. Αυτή η ενότητα εξετάζει ορισμένες από αυτές τις πρακτικές και τις επιπτώσεις τους για τις χώρες που προσπαθούν να διαχειριστούν τη συγκέντρωση ιδιοκτησίας.

Οι διεθνείς βέλτιστες πρακτικές εταιρικής διακυβέρνησης είναι κρίσιμες για τη διασφάλιση ότι οι εταιρείες λειτουργούν με διαφάνεια και είναι υπόλογες στους ενδιαφερόμενους φορείς τους. Οι Αρχές Εταιρικής Διακυβέρνησης του ΟΟΣΑ θεωρούνται ευρέως ως το σημείο αναφοράς, υπογραμμίζοντας την ανάγκη για δίκαιη μεταχείριση των μετόχων, τα δικαιώματα των ενδιαφερομένων, τη δημοσιοποίηση και τη διαφάνεια. Η εφαρμογή τέτοιων αρχών βοηθά να διασφαλιστεί ότι ακόμη και όταν η ιδιοκτησία είναι συγκεντρωμένη, οι ενέργειες της διοίκησης είναι προς το καλύτερο συμφέρον της εταιρείας και όλων των μετόχων (Bena et al., 2017).

Οι χώρες που έχουν εφαρμόσει με επιτυχία αυτές τις αρχές έχουν δει βελτιώσεις στην εμπιστοσύνη των επενδυτών και στην εταιρική απόδοση. Για παράδειγμα, ο Κώδικας Εταιρικής Διακυβέρνησης του Ηνωμένου Βασιλείου, ο οποίος περιλαμβάνει διατάξεις για την ποικιλομορφία των διοικητικών συμβουλίων και τον διαχωρισμό των ρόλων του Διευθύνοντος Συμβούλου και των ρόλων προέδρων, έχει ως στόχο να εμποδίσει οποιοδήποτε άτομο ή μικρή ομάδα να κυριαρχήσει στη διαδικασία λήψης αποφάσεων, μετριάζοντας έτσι τους κινδύνους που συνδέονται με την υψηλή ιδιοκτησία συγκέντρωση.

Οι βέλτιστες πρακτικές στους αντιμονοπωλιακούς κανονισμούς περιλαμβάνουν όχι μόνο τη δημιουργία νόμων που εμποδίζουν τη δημιουργία μονοπωλίων και προάγουν τον ανταγωνισμό, αλλά και τη σύσταση ανεξάρτητων ρυθμιστικών φορέων για την επιβολή αυτών των νόμων. Η νομοθεσία περί ανταγωνισμού της Ευρωπαϊκής Ένωσης, η οποία επιβάλλεται από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή, αποτελεί χαρακτηριστικό παράδειγμα ενός αποτελεσματικού αντιμονοπωλιακού καθεστώτος που παρακολουθεί τις συγχωνεύσεις και τις εξαγορές, αποτρέπει αντανταγωνιστικές πρακτικές και επιβάλλει κυρώσεις για μη συμμόρφωση. Αυτή η προσέγγιση ήταν καθοριστική για

τη διατήρηση ίσων όρων ανταγωνισμού σε αγορές που παραδοσιακά κυριαρχούν μερικές οντότητες (Ben Fatma and Chouaibi, 2021).

Η διαφάνεια και η τακτική γνωστοποίηση είναι θεμελιώδεις σε αγορές όπου συγκεντρώνεται η ιδιοκτησία. Οι βέλτιστες πρακτικές από τις Ηνωμένες Πολιτείες, όπως αυτές που επιβάλλονται από την Επιτροπή Κεφαλαιαγοράς (SEC), απαιτούν λεπτομερή αναφορά των οικονομικών επιδόσεων, των αλλαγών ιδιοκτησίας και άλλων σημαντικών εταιρικών γεγονότων. Αυτές οι πρακτικές διασφαλίζουν ότι όλοι οι συμμετέχοντες στην αγορά, από μεγάλους θεσμικούς επενδυτές έως μεμονωμένους μετόχους, έχουν πρόσβαση στις πληροφορίες που απαιτούνται για τη λήψη τεκμηριωμένων αποφάσεων (Boone and White, 2015).

Η προώθηση της καινοτομίας σε οικονομίες με συγκεντρωμένη ιδιοκτησία είναι ζωτικής σημασίας για τη βιώσιμη οικονομική ανάπτυξη. Οι βέλτιστες πρακτικές σε αυτόν τον τομέα περιλαμβάνουν συχνά κίνητρα που χρηματοδοτούνται από την κυβέρνηση, όπως εκπτώσεις φόρου, επιχορηγήσεις και επιδοτήσεις για έρευνα και ανάπτυξη. Για παράδειγμα, χώρες όπως η Νότια Κορέα και το Ισραήλ προσφέρουν σημαντικά κίνητρα E&A, συμβάλλοντας στα υψηλά επίπεδα παραγωγής καινοτομίας τους. Αυτά τα κίνητρα ενθαρρύνουν τις επιχειρήσεις να επενδύσουν σε νέες τεχνολογίες και καινοτομίες, ανεξάρτητα από τη δομή ιδιοκτησίας, και συμβάλλουν στον μετριασμό τυχόν αρνητικών επιπτώσεων της συγκέντρωσης ιδιοκτησίας στην καινοτομία (Chen, Dong και Lin, 2020).

Η προστασία των συμφερόντων των μετόχων μειοψηφίας είναι ζωτικής σημασίας σε οικονομίες με υψηλή συγκέντρωση ιδιοκτησίας. Οι βέλτιστες πρακτικές περιλαμβάνουν μηχανισμούς όπως τα δικαιώματα επισημάνσης, τους κανόνες απόσυρσης και τις συμφωνίες μετόχων που ενισχύουν τα δικαιώματα των μετόχων μειοψηφίας. Η Γερμανία και ο Καναδάς, για παράδειγμα, έχουν ισχυρά νομικά πλαίσια που προστατεύουν τους μετόχους μειοψηφίας από την άδικη συμπίεση ή αποδυνάμωση κατά τη διάρκεια μεγάλων εταιρικών αποφάσεων ή αναδιάρθρωσης (Calabrese et al., 2021).

Η ενθάρρυνση ηθικών επιχειρηματικών πρακτικών μέσω των προτύπων εταιρικής κοινωνικής ευθύνης (CSR) και των κριτηρίων ESG (Περιβαλλοντικά, Κοινωνικά και Διακυβέρνηση) μπορεί επίσης να μετριάσει ορισμένες αρνητικές πτυχές της συγκέντρωσης ιδιοκτησίας. Η Global Reporting Initiative (GRI) παρέχει πρότυπα για την υποβολή εκθέσεων βιωσιμότητας που υιοθετούν πολλές πολυεθνικές εταιρείες για να διασφαλίσουν ότι ανταποκρίνονται σε κοινωνικές και περιβαλλοντικές ευθύνες. Τέτοιες πρακτικές όχι μόνο βελτιώνουν τη δημόσια εικόνα των εταιρειών αλλά και ενισχύουν τη βιωσιμότητά τους αντιμετωπίζοντας τις ευρύτερες επιπτώσεις των λειτουργιών τους (Akhter et al., 2023).

Οι διεθνείς βέλτιστες πρακτικές παρέχουν πολύτιμα μαθήματα για την αποτελεσματική διαχείριση της συγκέντρωσης ιδιοκτησίας. Με την υιοθέτηση και την προσαρμογή αυτών των πρακτικών, οι χώρες μπορούν να διασφαλίσουν ότι οι εταιρικοί τους τομείς δεν είναι μόνο ανταγωνιστικοί και διαφανείς αλλά και ανταποκρινόμενοι στις ανάγκες όλων των ενδιαφερομένων. Αυτή η προσέγγιση συμβάλλει στον μετριασμό των πιθανών μειονεκτημάτων της συγκεντρωμένης ιδιοκτησίας, ενώ παράλληλα αξιοποιεί τα οφέλη της για την επίτευξη ευρύτερων οικονομικών και κοινωνικών στόχων.

2.5.3 Συστάσεις για Βελτιώσεις Πολιτικής

Ως απάντηση στις πολυπλοκότητες και τις προκλήσεις που θέτει η συγκέντρωση ιδιοκτησίας, μπορούν να προταθούν αρκετές βελτιώσεις πολιτικής με βάση τις διεθνείς βέλτιστες πρακτικές και τα τρέχοντα ερευνητικά ευρήματα. Αυτές οι συστάσεις στοχεύουν να εξισορροπήσουν τα οφέλη της συγκέντρωσης ιδιοκτησίας με την ανάγκη προστασίας των μετόχων μειοψηφίας, την προώθηση της δικαιοσύνης, την ενίσχυση της διαφάνειας και την τόνωση της καινοτομίας.

Για τον μετριασμό των κινδύνων που σχετίζονται με τη συγκέντρωση ιδιοκτησίας, η ενίσχυση της εταιρικής διακυβέρνησης είναι ζωτικής σημασίας. Αυτό περιλαμβάνει την ενίσχυση του ρόλου και της ανεξαρτησίας των συμβουλίων διασφαλίζοντας ότι αποτελούνται από διαφορετικούς και ανεξάρτητους διευθυντές που μπορούν να παρέχουν αμερόληπτη εποπτεία (Bena et al., 2017). Η εφαρμογή αυστηρών πολιτικών σύγκρουσης συμφερόντων και η καθιέρωση ισχυρών εσωτερικών ελέγχων είναι επίσης ζωτικής σημασίας για την αποτροπή καταχρήσεων από κυρίαρχους μετόχους (Boone and White, 2015).

Οι πολιτικές θα πρέπει να απαιτούν από τις εταιρείες να αποκαλύπτουν λεπτομερείς πληροφορίες σχετικά με τις δομές ιδιοκτησίας, τις συναλλαγές με συνδεδεμένα μέρη και το ιστορικό των διευθυντών και των βασικών μετόχων. Η ενισχυμένη διαφάνεια θα βοηθήσει τους μετόχους μειοψηφίας να λαμβάνουν τεκμηριωμένες αποφάσεις και θα μειώσει την πιθανότητα κατάχρησης από τους βασικούς μετόχους (Calabrese et al., 2021). Επιπλέον, η ευθυγράμμιση με τα διεθνή πρότυπα όπως η Παγκόσμια Πρωτοβουλία Αναφοράς μπορεί να βοηθήσει τις επιχειρήσεις να βελτιώσουν τις πρακτικές λογοδοσίας και βιωσιμότητας (Akhter et al., 2023).

Οι αντιμονοπωλιακές νομοθεσίες θα πρέπει να εφαρμόζονται αυστηρά για να αποτραπούν μονοπωλιακές και ολιγοπωλιακές συμπεριφορές που μπορεί να προκύψουν από υψηλή συγκέντρωση ιδιοκτησίας. Αυτό περιλαμβάνει την προσεκτική παρακολούθηση των συγχωνεύσεων και των εξαγορών ώστε να διασφαλίζεται ότι δεν περιορίζουν αδικαιολόγητα τον ανταγωνισμό. Οι πολιτικές που ενθαρρύνουν τους νεοεισερχόμενους και μειώνουν τα εμπόδια εισόδου μπορούν επίσης να βοηθήσουν στη διατήρηση ενός ανταγωνιστικού περιβάλλοντος αγοράς, το οποίο είναι απαραίτητο για την καινοτομία και τη δίκαιη τιμολόγηση (Ben Fatma and Chouaibi, 2021).

Οι κυβερνητικές πολιτικές θα πρέπει να παρέχουν κίνητρα σε όλες τις εταιρείες, ανεξαρτήτως ιδιοκτησιακής δομής, να επενδύσουν στην έρευνα και την ανάπτυξη. Αυτό μπορεί να περιλαμβάνει φορολογικά κίνητρα, επιχορηγήσεις και επιδοτήσεις που στοχεύουν ειδικά σε καινοτόμα έργα. Η ενθάρρυνση της συνεργασίας μεταξύ πανεπιστημίων, ερευνητικών ιδρυμάτων και ιδιωτικών εταιρειών μπορεί επίσης να τονώσει την καινοτομία και να μειώσει το χάσμα καινοτομίας που προκαλείται από τη συγκέντρωση ιδιοκτησίας (Brossard, Lavigne και Erdem Sakinc, 2013).

Η ενίσχυση της νομικής προστασίας για τους μετόχους μειοψηφίας είναι απαραίτητη για να διασφαλιστεί ότι δεν θα τυγχάνουν άδικης μεταχείρισης ή της απομάκρυνσης από τους μετόχους που κατέχουν δεσπόζουσα θέση. Αυτό μπορεί να περιλαμβάνει βελτιωμένα δικαιώματα συμμετοχής σε σημαντικές αποφάσεις, προστασία από την απομείωση των μετοχών τους και καλύτερους μηχανισμούς επίλυσης διαφορών (Chen, Dong και Lin, 2020).

Για να μειώσουν την υψηλή συγκέντρωση ιδιοκτησίας, οι πολιτικές θα μπορούσαν να προωθήσουν εναλλακτικές μορφές επένδυσης, όπως επιχειρηματικά κεφάλαια και δημόσιες αγορές. Η διευκόλυνση των πλατφορμών crowdfunding και η ενίσχυση της ελκυστικότητας των αγορών δημόσιου μετοχικού κεφαλαίου και χρέους για μικρές και μεσαίες επιχειρήσεις θα μπορούσε επίσης να συμβάλει στη μείωση της κυριαρχίας λίγων μεγάλων μετόχων (Amel-Zadeh and Serafeim, 2018).

Η ενθάρρυνση των εταιρειών να ενσωματώσουν περιβαλλοντικούς, κοινωνικούς και παράγοντες διακυβέρνησης (ESG) στη λήψη στρατηγικών αποφάσεων μπορεί να έχει μεγάλα κοινωνικά οφέλη. Η ενσωμάτωση ESG βοηθά τις εταιρείες να αντιμετωπίσουν τις προκλήσεις βιωσιμότητας και να ευθυγραμμίσουν τις δραστηριότητές τους με τους παγκόσμιους στόχους βιωσιμότητας, οι οποίοι μπορεί να είναι ιδιαίτερα επιδράσεις σε εταιρείες με συγκεντρωμένη ιδιοκτησία (Alda, 2021).

Τέλος, οι πολιτικές θα πρέπει να ευθυγραμμίζονται με τις διεθνείς βέλτιστες πρακτικές αλλά και να προσαρμόζονται στις τοπικές συνθήκες. Αυτή η διπλή προσέγγιση διασφαλίζει ότι ενώ τα παγκόσμια πρότυπα παρέχουν ένα σημείο αναφοράς, τα μοναδικά πολιτιστικά, οικονομικά και ρυθμιστικά πλαίσια κάθε χώρας λαμβάνονται επίσης υπόψη για την αποτελεσματική εφαρμογή της πολιτικής (Centobelli, Cerchione και Esposito, 2020).

Οι αποτελεσματικές βελτιώσεις πολιτικής απαιτούν μια πολύπλευρη προσέγγιση που αντιμετωπίζει τους συγκεκριμένους κινδύνους που σχετίζονται με τη συγκέντρωση ιδιοκτησίας, αξιοποιώντας παράλληλα τα πιθανά οφέλη της. Εφαρμόζοντας αυτές τις συστάσεις, οι χώρες μπορούν να ενισχύσουν την εταιρική διακυβέρνηση, να προωθήσουν τον θεμιτό ανταγωνισμό, να

ενθαρρύνουν την καινοτομία και να προστατεύσουν τους μετόχους μειοψηφίας, οδηγώντας έτσι σε ένα πιο ισχυρό και δίκαιο οικονομικό περιβάλλον.

Κεφάλαιο 3: Ερευνητική Μεθοδολογία

3.1 Σχεδιασμός Έρευνας

Ο σχεδιασμός της έρευνας αυτής της μελέτης είναι δομημένος ώστε να εξετάζει συστηματικά τις επιπτώσεις της συγκέντρωσης ιδιοκτησίας στην εταιρική διακυβέρνηση και την οικονομική απόδοση, με έμφαση στην Ελλάδα. Αυτή η μελέτη χρησιμοποιεί μια ποιοτική μεθοδολογία έρευνας, αξιοποιώντας μια εκτενή βιβλιογραφική ανασκόπηση σε συνδυασμό με ανάλυση δευτερευουσών πηγών δεδομένων, όπως εκθέσεις του κλάδου και ακαδημαϊκές δημοσιεύσεις. Η ποιοτική προσέγγιση επιλέγεται λόγω της αποτελεσματικότητάς της στην κατανόηση σύνθετων φαινομένων εντός συγκεκριμένων πλαισίων, ιδιαίτερα κατά τη διερεύνηση των διαφοροποιημένων επιπτώσεων της συγκέντρωσης ιδιοκτησίας.

Στόχος: Ο πρωταρχικός στόχος αυτού του ερευνητικού σχεδιασμού είναι η διερεύνηση και ο εντοπισμός προτύπων, θεμάτων και γνώσεων σχετικά με την επίδραση της συγκέντρωσης ιδιοκτησίας σε διάφορες οικονομικές και κοινωνικές διαστάσεις. Αυτό περιλαμβάνει την αξιολόγηση τόσο των θετικών όσο και των αρνητικών επιπτώσεων και του τρόπου με τον οποίο εκδηλώνονται σε διάφορους τομείς στην Ελλάδα.

Πλαίσιο: Το θεωρητικό πλαίσιο στο οποίο βασίζεται αυτή η έρευνα βασίζεται σε θεωρίες εταιρικής διακυβέρνησης, οικονομικής απόδοσης και δυναμικής της αγοράς. Αυτό το πλαίσιο βοηθά στην τοποθέτηση των ευρημάτων σε καθιερωμένο ακαδημαϊκό λόγο, επιτρέποντας μια πιο δομημένη ανάλυση και συζήτηση.

Αναλυτική Προσέγγιση: Η έρευνα χρησιμοποιεί μια θεματική ανάλυση όπου τα δεδομένα που συλλέγονται από διάφορες πηγές κατηγοριοποιούνται σε κύρια θέματα που σχετίζονται με τη συγκέντρωση ιδιοκτησίας, όπως πρακτικές διακυβέρνησης, επιπτώσεις στην καινοτομία, ρυθμιστική αποτελεσματικότητα και κοινωνικοοικονομικά αποτελέσματα. Κάθε θέμα αναλύεται κριτικά για να εξαχθούν συμπεράσματα και να προτείνονται κατευθύνσεις πολιτικής.

3.2 Μέθοδοι συλλογής δεδομένων

Η συλλογή δεδομένων για αυτήν την έρευνα βασίζεται κυρίως σε δευτερεύουσες πηγές, αξιοποιώντας μια εξαντλητική ανασκόπηση της υπάρχουσας βιβλιογραφίας και διαφόρων αναφορών. Για τη συλλογή σχετικών δεδομένων χρησιμοποιούνται οι ακόλουθες μέθοδοι και πηγές:

Ανασκόπηση της βιβλιογραφίας:

Ακαδημαϊκά περιοδικά και βιβλία: Τα περιοδικά με κριτές και τα ακαδημαϊκά βιβλία είναι οι κύριες πηγές για θεωρητικές γνώσεις και προηγούμενα ερευνητικά ευρήματα. Αυτές οι πηγές παρέχουν μια ολοκληρωμένη κατανόηση των θεωριών και των προηγούμενων εμπειρικών μελετών σχετικά με τη συγκέντρωση ιδιοκτησίας και τις επιπτώσεις της.

Αναφορές κλάδου: Οι εκθέσεις από αναλυτές του κλάδου, ιδρύματα οικονομικών ερευνών και χρηματοπιστωτικούς οργανισμούς παρέχουν τρέχοντα δεδομένα και αναλύσεις εμπειρογνομόνων σχετικά με τις συνθήκες της αγοράς, την εταιρική απόδοση και τις μακροοικονομικές τάσεις. Αυτές οι πηγές είναι ανεκτίμητες για την κατανόηση των πρακτικών επιπτώσεων της συγκέντρωσης ιδιοκτησίας σε διάφορους τομείς.

Δημοσιεύσεις από κυβερνητικούς φορείς, νομικά κείμενα και επίσημες ρυθμιστικές οδηγίες βοηθούν στην κατανόηση του πλαισίου εντός του οποίου λειτουργούν οι εταιρείες στην Ελλάδα. Αυτά τα έγγραφα είναι κρίσιμα για την αξιολόγηση της αποτελεσματικότητας των πολιτικών που στοχεύουν στη διαχείριση της συγκέντρωσης ιδιοκτησίας.

Για ανάλυση σε εταιρικό επίπεδο, οι ετήσιες εκθέσεις μεγάλων ελληνικών εταιρειών παρέχουν άμεσες πληροφορίες για τις δομές εταιρικής διακυβέρνησης, τις οικονομικές επιδόσεις και τις στρατηγικές κατευθύνσεις. Αυτές οι πληροφορίες είναι κρίσιμες για μελέτες περιπτώσεων και ανάλυση ανά τομέα.

Εκθέσεις από διεθνείς οργανισμούς όπως ο ΟΟΣΑ, η Παγκόσμια Τράπεζα και η Ευρωπαϊκή Ένωση προσφέρουν συγκριτικά δεδομένα και δείκτες αναφοράς που εμπλουτίζουν την ανάλυση, ειδικά στην κατανόηση του τρόπου σύγκρισης της Ελλάδας με άλλες χώρες στον χειρισμό της συγκέντρωσης ιδιοκτησίας.

Τα δεδομένα που συλλέγονται υποβάλλονται σε μια αυστηρή διαδικασία ανάλυσης, όπου πρώτα καταλογίζονται σύμφωνα με σχετικά θέματα και στη συνέχεια συντίθενται για να εξάγουν ευρύτερα πρότυπα και επιπτώσεις. Η σύνθεση περιλαμβάνει τη σύγκριση θεωρητικών γνώσεων με εμπειρικά δεδομένα για την αξιολόγηση της συνέπειας μεταξύ θεωρίας και πράξης και για τον εντοπισμό τυχόν κενών ή ανωμαλιών.

Η εξάρτηση από δευτερεύουσες πηγές δεδομένων θέτει ορισμένους περιορισμούς, συμπεριλαμβανομένων πιθανών μεροληψιών σε δημοσιευμένες αναφορές, της γενίκευσης των ευρημάτων και της επικαιρότητας των δεδομένων. Για τον μετριασμό αυτών των περιορισμών, η έρευνα στοχεύει να χρησιμοποιήσει τις πιο πρόσφατες και αξιόπιστες διαθέσιμες πηγές και να αξιολογήσει κριτικά τις προκαταλήψεις στα δευτερεύοντα δεδομένα.

Αυτή η ερευνητική μεθοδολογία, που συνδυάζει μια ποιοτική προσέγγιση με μια ολοκληρωμένη ανασκόπηση των δευτερογενών πηγών, έχει σχεδιαστεί για να παρέχει μια λεπτομερή κατανόηση των επιπτώσεων της συγκέντρωσης ιδιοκτησίας. Ενσωματώνοντας θεωρητικά πλαίσια με εμπειρικά δεδομένα από διαφορετικές πηγές, η μελέτη στοχεύει να προσφέρει ολοκληρωμένες γνώσεις που μπορούν να ενημερώσουν τους υπεύθυνους χάραξης πολιτικής, τους ηγέτες επιχειρήσεων και τους ακαδημαϊκούς που ενδιαφέρονται για την εταιρική διακυβέρνηση και την οικονομική απόδοση στην Ελλάδα.

Κεφάλαιο 4: Ερευνητική Μεθοδολογία

4.1 Ανάλυση Οικονομικών Μεταβλητών

Η έρευνα σχετικά με τις οικονομικές επιπτώσεις της διακράτησης μετρητών και της συγκέντρωσης ιδιοκτησίας στην αγοραία αξία των εταιρειών, ιδιαίτερα των μη εισηγμένων εταιρειών στην Ελλάδα, αποκαλύπτει ενδιαφέρουσα δυναμική, ειδικά σε διαφορετικές οικονομικές περιόδους. Αναλύοντας την περίοδο πριν και κατά τη διάρκεια της κρίσης της Ευρωζώνης (2000-2015), η μελέτη χρησιμοποιεί οικονομετρικά δεδομένα πάνελ για να διερευνήσει αυτές τις σχέσεις κάτω από διάφορες οικονομικές συνθήκες. Αυτή η ενότητα εμβαθύνει στα βασικά ευρήματα και τις επιπτώσεις τους.

Διακράτηση μετρητών (CASH)

Η ανάλυση επιβεβαιώνει μια μη γραμμική, ειδικά κοίλη, σχέση μεταξύ των διαθεσίμων μετρητών και της απόδοσης ιδίων κεφαλαίων (ROE) των επιχειρήσεων στις υπό μελέτη περιόδους. Αυτό δείχνει ότι υπάρχει ένα βέλτιστο επίπεδο διακράτησης μετρητών πέρα από το οποίο μειώνεται η αυξητική αξία για τους μετόχους (Dittmar and Mahrt-Smith, 2007). Κατά τη διάρκεια ολόκληρης της περιόδου του δείγματος (2000-2015), το βέλτιστο επίπεδο διακράτησης μετρητών προσδιορίστηκε στο 0,83 του καθαρού ενεργητικού και κατά την περίοδο της κρίσης (2010-2015), προσαρμόστηκε ελαφρώς χαμηλότερα στο 0,77. Αυτή η αλλαγή υποδηλώνει ότι οι ανάγκες ρευστότητας των επιχειρήσεων και η αξία των διαθεσίμων μετρητών έγιναν πιο έντονες κατά τη διάρκεια της οικονομικής αναταραχής, ευθυγραμμίζοντας με τα ευρήματα από προηγούμενες μελέτες που τονίζουν τα προληπτικά κίνητρα για τη διατήρηση μετρητών (Faukender and Wang, 2006).

Συγκέντρωση ιδιοκτησίας (OWN5)

Η μελέτη διερευνά επίσης τον αντίκτυπο της συγκέντρωσης ιδιοκτησίας στην αγοραία αξία, που μετράται μέσω του λόγου Q Tobin και του ROE. Ένα σημαντικό εύρημα είναι η κοίλη συνάρτηση του ROE σχετικά με την ιδιοκτησία των πέντε κορυφαίων μεγαλομετόχων (OWN5). Αυτή η σχέση ήταν ιδιαίτερα έντονη κατά την περίοδο της κρίσης, καταδεικνύοντας ότι η υπερβολική συγκέντρωση μπορεί να οδηγήσει σε μείωση των αποδόσεων των ιδίων κεφαλαίων. Ωστόσο, παρατηρήθηκε μια αντίθετη κυρτή σχέση για την αναλογία Q Tobin σε όλες τις περιόδους, υποδηλώνοντας ότι μετά από ένα ορισμένο σημείο, η αυξημένη συγκέντρωση ιδιοκτησίας θα μπορούσε να ενισχύσει την αποδοτικότητα της επιχείρησης. Αυτό το διπλό εύρημα υποδεικνύει περίπλοκες δυναμικές όπου η συγκέντρωση ιδιοκτησίας μπορεί να βλάψει και να ωφελήσει την αποτίμηση της αγοράς ανάλογα με άλλους παράγοντες που σχετίζονται με τα συμφραζόμενα και τη συγκεκριμένη οικονομική μέτρηση που αναλύεται (Morck, Shleifer και Vishny, 1988).

Προσδιορίστηκαν στατιστικά σημαντικοί όροι αλληλεπίδρασης όπως η μόχλευση κατά την περίοδο της κρίσης (2010-2015) και η αύξηση του μεγέθους της επιχείρησης την ίδια περίοδο. Αυτοί οι όροι υπογραμμίζουν πώς συγκεκριμένα οικονομικά και πολιτικά πλαίσια —όπως αυτά που βιώθηκαν κατά τη διάρκεια της κρίσης της Ευρωζώνης— μπορούν να επηρεάσουν τη σχέση μεταξύ μετρητών, συγκέντρωσης ιδιοκτησίας και σταθερής αγοραίας αξίας. Υποδηλώνει ότι οι εξωτερικές οικονομικές πιέσεις μπορούν να ενισχύσουν ή να μετριάσουν τις εγγενείς επιπτώσεις των χρηματοοικονομικών στρατηγικών και των δομών ιδιοκτησίας στην απόδοση της εταιρείας.

Επιπτώσεις για τα ενδιαφερόμενα μέρη

Η λεπτή κατανόηση του τρόπου με τον οποίο τα μετρητά και η συγκέντρωση ιδιοκτησίας επηρεάζουν την αξία της εταιρείας είναι ζωτικής σημασίας για τους επενδυτές και τους υπεύθυνους χάραξης πολιτικής, ειδικά σε οικονομίες που αντιμετωπίζουν αστάθεια ή προβλήματα. Οι επενδυτές μπορεί να χρησιμοποιήσουν αυτές τις γνώσεις για να μετρήσουν την οικονομική υγεία και τη στρατηγική θέση των επιχειρήσεων, ιδιαίτερα κατά την αξιολόγηση του κινδύνου και της απόδοσης που σχετίζεται με εταιρείες με υψηλά επίπεδα μετρητών ή συγκεντρωμένη ιδιοκτησία. Για τους υπεύθυνους χάραξης πολιτικής, η κατανόηση αυτής της δυναμικής θα μπορούσε να συμβάλει στην ανάπτυξη κανονισμών που προάγουν τη διαφάνεια και τις δίκαιες πρακτικές της αγοράς για την πρόληψη των αρνητικών συνεπειών της υψηλής συγκέντρωσης ιδιοκτησίας, όπως η απαλλοτρίωση των μειοψηφικών μετόχων.

Αυτή η ανάλυση, βασισμένη σε εμπειρικά δεδομένα από ελληνικές μη χρηματοπιστωτικές εταιρείες, υπογραμμίζει την κρίσιμη επίδραση των μετρητών και των ιδιοκτησιακών δομών στην αποτίμηση της αγοράς. Τα ευρήματα υπογραμμίζουν τη σημασία της διατήρησης ενός βέλτιστου επιπέδου ρευστότητας και μιας ισορροπημένης ιδιοκτησιακής δομής για τη μεγιστοποίηση της εταιρικής αξίας και τη διασφάλιση της σταθερότητας, ιδιαίτερα σε διακυμάνσεις οικονομικών κλιμάτων. Περαιτέρω έρευνα θα μπορούσε να διερευνήσει αυτές τις σχέσεις σε διαφορετικά οικονομικά πλαίσια ή κλάδους για την καλύτερη κατανόηση της καθολικότητας και των περιορισμών αυτών των ευρημάτων.

4.2 Εκτίμηση Κοινωνικών Επιπτώσεων

Ο κοινωνικός αντίκτυπος των εταιρικών χρηματοοικονομικών στρατηγικών, ειδικά μέσα από το πρίσμα της εταιρικής διακυβέρνησης και των διαθεσίμων μετρητών, είναι βαθύς και πολύπλευρος. Η έρευνα επικεντρώνεται στο πώς αυτά τα στοιχεία επηρεάζουν όχι μόνο τις οικονομικές επιδόσεις αλλά και τα ευρύτερα κοινωνικά αποτελέσματα. Αυτή η συζήτηση βασίζεται σε διάφορες μελέτες για την κατανόηση της αλληλεπίδρασης μεταξύ των οικονομικών αποφάσεων, του εταιρικού ελέγχου και των ευρύτερων κοινωνικών τους επιπτώσεων.

Εταιρική Διακυβέρνηση και Κοινωνική Ευθύνη

Η εταιρική διακυβέρνηση διαδραματίζει κρίσιμο ρόλο στον καθορισμό του κοινωνικού αντίκτυπου μιας εταιρείας. Η αποτελεσματική διακυβέρνηση μπορεί να οδηγήσει σε καλύτερη διαχείριση των κοινωνικών προσδοκιών και υποχρεώσεων. Οι Jensen και Meckling (1976) υπογραμμίζουν ότι οι δομές διακυβέρνησης, ιδιαίτερα η ισορροπία μεταξύ ιδιοκτησίας και ελέγχου, επηρεάζουν άμεσα την εταιρική συμπεριφορά προς τα ενδιαφερόμενα μέρη. Οι πρακτικές καλής διακυβέρνησης ενθαρρύνουν τις επιχειρήσεις να λαμβάνουν υπόψη την ευημερία των ευρύτερων κοινοτήτων, οδηγώντας σε θετικά κοινωνικά αποτελέσματα, όπως πρωτοβουλίες ενισχυμένης εταιρικής κοινωνικής ευθύνης (CSR) και μεγαλύτερη διαφάνεια (Fama and Jensen, 1983).

Επιπλέον, οι Hill και Snell (1989) καταδεικνύουν ότι η δομή ιδιοκτησίας επηρεάζει την εταιρική παραγωγικότητα όχι μόνο οικονομικά αλλά και μέσω της συμβολής της στα κοινωνικά περιβάλλοντα. Οι εταιρείες με συγκεντρωμένη ιδιοκτησία ενδέχεται να δώσουν προτεραιότητα στην αποτελεσματικότητα και την κερδοφορία εις βάρος κοινωνικών και ηθικών κριτηρίων, εκτός εάν εξισορροπούνται από ισχυρά πλαίσια διακυβέρνησης που περιλαμβάνουν στόχους ΕΚΕ.

Διακράτηση μετρητών και κοινωνικός αντίκτυπος

Το επίπεδο ρευστότητας μιας εταιρείας, ιδιαίτερα τα μετρητά της, επηρεάζει επίσης σημαντικά τις κοινωνικές δεσμεύσεις της. Οι Dittmar και Mahrt-Smith (2007) συζητούν ότι οι εταιρείες με σημαντικά αποθέματα μετρητών είναι πιο ικανές να επενδύσουν σε κοινωνικά επωφελή έργα χωρίς την άμεση πίεση να παράγουν αποδόσεις. Αυτή η οικονομική ευελιξία επιτρέπει στις εταιρείες να συμμετέχουν πιο διεξοδικά σε δραστηριότητες που ενισχύουν την κοινωνική ευημερία, όπως έργα περιβαλλοντικής βιωσιμότητας ή προγράμματα κοινοτικής ανάπτυξης.

Αντίθετα, η υπερβολική διακράτηση μετρητών μπορεί να οδηγήσει σε προβλήματα αντιπροσώπων όπου η διοίκηση μπορεί να ενεργεί για το δικό της συμφέρον παρά για εκείνα της ευρύτερης ομάδας συμμετόχων, συμπεριλαμβανομένων των μετόχων και της κοινωνίας γενικότερα (Jensen, 1986). Αυτή η κακή ευθυγράμμιση μπορεί να εκτρέψει τους πόρους μακριά από κοινωνικά επωφελείς χρήσεις προς προσπάθειες που μεγιστοποιούν τα διοικητικά ενοίκια.

Οικονομικές Κρίσεις και Κοινωνικές Επιπτώσεις

Η κρίση της Ευρωζώνης παρέχει ένα πλαίσιο για την περαιτέρω αξιολόγηση των κοινωνικών επιπτώσεων των εταιρικών χρηματοοικονομικών στρατηγικών. Όπως υποστηρίζει ο De Grauwe (2011), η διακυβέρνηση των εύθραυστων οικονομιών απαιτεί από τις εταιρείες να αναλάβουν μεγαλύτερη κοινωνική ευθύνη για τον μετριασμό των επιπτώσεων της οικονομικής ύφεσης στους ευάλωτους πληθυσμούς. Κατά τη διάρκεια της ελληνικής οικονομικής κρίσης, οι εταιρικές

στρατηγικές γύρω από τη διακράτηση μετρητών και τη διαχείριση του χρέους είχαν σημαντικές κοινωνικές επιπτώσεις, επηρεάζοντας τα ποσοστά απασχόλησης και τη σταθερότητα της τοπικής οικονομίας (Διεθνές Νομισματικό Ταμείο, 2017).

Επιπλέον, οι επιχειρήσεις σε περιοχές κρίσης ενδέχεται να αλλάξουν τις στρατηγικές μετρητών και ιδιοκτησίας τους ως απάντηση στο οικονομικό περιβάλλον, το οποίο μπορεί να έχει παρατεταμένες κοινωνικές επιπτώσεις. Για παράδειγμα, η αυξημένη συγκέντρωση ιδιοκτησίας σε οικονομικά ασταθείς περιοχές μπορεί να οδηγήσει σε υψηλότερο έλεγχο επί των εταιρικών αποφάσεων, που μπορεί είτε θετικά είτε αρνητικά να επηρεάσει την κοινωνική ευημερία ανάλογα με τους στόχους των κυρίαρχων μετόχων (La Porta, Lopez-de-Silanes, and Shleifer, 1999).

Επιπτώσεις πολιτικής και συστάσεις

Δεδομένων των πολύπλοκων αλληλεπιδράσεων μεταξύ των στρατηγικών εταιρικής χρηματοδότησης και των κοινωνικών αποτελεσμάτων, οι υπεύθυνοι χάραξης πολιτικής πρέπει να εξετάσουν πλαίσια που ενθαρρύνουν τις εταιρείες να εξισορροπήσουν την κερδοφορία με την κοινωνική ευημερία. Οι κανονισμοί που προάγουν τη διαφάνεια στη διαχείριση μετρητών και τις πρακτικές δίκαιης ιδιοκτησίας μπορούν να βοηθήσουν στην ευθυγράμμιση των εταιρικών συμπεριφορών με τα κοινωνικά συμφέροντα. Επιπλέον, τα κίνητρα για επενδύσεις σε κοινωνικά υπεύθυνες δραστηριότητες μπορεί να είναι επωφελής.

Η ενσωμάτωση των κανόνων εταιρικής διακυβέρνησης με τις εντολές κοινωνικής ευθύνης μπορεί ενδεχομένως να οδηγήσει σε μια αρμονική ισορροπία όπου οι εταιρείες όχι μόνο ευδοκιμούν οικονομικά αλλά και συμβάλλουν θετικά στην κοινωνική ευημερία. Αυτή η προσέγγιση ευθυγραμμίζεται με ευρύτερες οικονομικές θεωρίες που υποδηλώνουν ότι οι χρηματοπιστωτικές πολιτικές θα πρέπει να λαμβάνουν υπόψη τόσο την οικονομική όσο και την κοινωνική διάσταση για την προώθηση της βιώσιμης ανάπτυξης και ανάπτυξης (Stiglitz, 1974).

Συνοπτικά, ο κοινωνικός αντίκτυπος των εταιρικών χρηματοοικονομικών στρατηγικών μέσω της διακυβέρνησης και των διαθεσίμων μετρητών είναι σημαντικός. Προάγοντας ισχυρά πλαίσια διακυβέρνησης και συνετές πρακτικές διαχείρισης μετρητών, οι εταιρείες μπορούν να ενισχύσουν τη συμβολή τους στην κοινωνική ευημερία διατηρώντας παράλληλα την οικονομική βιωσιμότητα. Τα διδάγματα που αντλήθηκαν από την κρίση της Ευρωζώνης υπογραμμίζουν τη σημασία αυτών των στρατηγικών για τη διαφύλαξη τόσο των εταιρικών συμφερόντων όσο και της κοινωνικής ευημερίας κατά τη διάρκεια της οικονομικής ύφεσης.

4.3 Επιπτώσεις καινοτομίας και έρευνας και ανάπτυξης

Η καινοτομία και η έρευνα και ανάπτυξη (E&A) είναι ζωτικής σημασίας για την εταιρική ανάπτυξη και βιωσιμότητα, επηρεάζοντας βαθιά το ανταγωνιστικό πλεονέκτημα μιας εταιρείας και την ικανότητά της να αντιμετωπίζει τις εξελισσόμενες απαιτήσεις της αγοράς και της κοινωνίας. Ο αντίκτυπος των δομών ιδιοκτησίας και των περιβαλλοντικών, κοινωνικών και πρακτικών διακυβέρνησης (ESG) σε αυτές τις πτυχές της επιχείρησης είναι βαθύς και πολύπλευρος.

Ιδιοκτησιακές Δομές και Επενδύσεις E&A

Οι δομές ιδιοκτησίας επηρεάζουν σημαντικά τη δέσμευση μιας επιχείρησης στην E&A και την καινοτομία. Οι Brossard, Lavigne και Sakinc (2013) υποστηρίζουν ότι η φύση της ιδιοκτησίας, ιδιαίτερα η διάκριση μεταξύ θεσμικών επενδυτών και άλλων τύπων μετόχων, μπορεί να επηρεάσει δραματικά την επένδυση μιας εταιρείας στην E&A. Οι θεσμικοί επενδυτές που επικεντρώνονται σε μακροπρόθεσμες αποδόσεις μπορούν να υποστηρίξουν σημαντικές επενδύσεις σε E&A, αναγνωρίζοντας τις δυνατότητες για υψηλές μελλοντικές αποδόσεις. Αντίθετα, οι πιο ανυπόμονοι μέτοχοι μπορεί να αποθαρρύνουν τέτοιες επενδύσεις λόγω των σχετικών κινδύνων και των καθυστερημένων αποδόσεων.

Ο ρόλος της εταιρικής διακυβέρνησης στη διευκόλυνση ή την παρεμπόδιση των επενδύσεων E&A είναι επίσης κρίσιμος. Οι Boone and White (2015) αποδεικνύουν ότι η διαφανής διακυβέρνηση και η αποτελεσματική παραγωγή πληροφοριών εντός των επιχειρήσεων μπορούν να δημιουργήσουν ένα περιβάλλον που ευνοεί την καινοτομία. Όταν οι εταιρείες είναι διαφανείς σχετικά με τις δραστηριότητές τους, μπορούν να οικοδομήσουν εμπιστοσύνη με τους ενδιαφερόμενους φορείς τους, κερδίζοντας έτσι περισσότερη ελευθερία να επενδύουν σε μακροπρόθεσμα έργα όπως η E&A.

Πρακτικές και Καινοτομία ESG

Η ενσωμάτωση των κριτηρίων ESG στις εταιρικές στρατηγικές έχει γίνει σημαντικός μοχλός καινοτομίας. Ο Alda (2021) τονίζει ότι οι εταιρείες που συμμετέχουν σε κοινωνικά υπεύθυνες επενδύσεις (SRI) και εκείνες που ενσωματώνουν παράγοντες ESG είναι πιο πιθανό να καινοτομήσουν στις πρακτικές τους. Αυτές οι εταιρείες λειτουργούν συχνά σε πλαίσια που ενθαρρύνουν βιώσιμες λειτουργίες, οι οποίες μπορούν να οδηγήσουν σε καινοτομίες σε προϊόντα και διαδικασίες που είναι ταυτόχρονα κερδοφόρες και επωφελείς για το περιβάλλον και την κοινωνία.

Οι Amel-Zadeh και Serafeim (2018) συζητούν πώς οι επενδυτές χρησιμοποιούν τις πληροφορίες ESG για να αξιολογήσουν τις μελλοντικές επιδόσεις των επιχειρήσεων και τις δυνατότητες διαχείρισης κινδύνου. Οι εταιρείες που έχουν υψηλή βαθμολογία στις μετρήσεις ESG είναι συχνά αυτές που δίνουν προτεραιότητα στην καινοτομία, ιδιαίτερα στη δημιουργία φιλικών προς το περιβάλλον και κοινωνικά υπεύθυνων λύσεων. Αυτές οι καινοτομίες όχι μόνο οδηγούν την εταιρική ανάπτυξη αλλά και ευθυγραμμίζονται με τις παγκόσμιες προσπάθειες για την επίτευξη Στόχων Βιώσιμης Ανάπτυξης (SDGs), όπως σημειώνεται από τους Adams et al. (2020).

Συστηματική βιβλιογραφία και εμπειρικές αποδείξεις

Ο Ahunon (2023) παρέχει μια συστηματική βιβλιογραφική ανασκόπηση που υπογραμμίζει το ρόλο της μη χρηματοοικονομικής αναφοράς στην ενίσχυση της εταιρικής διαφάνειας και λογοδοσίας. Αυτές οι αναφορές περιλαμβάνουν λεπτομερείς λογαριασμούς δαπανών E&A και καινοτομιών, βοηθώντας τους ενδιαφερόμενους να κατανοήσουν πώς οι εταιρείες κατευθύνουν τους πόρους τους προς βιώσιμες πρακτικές.

Ομοίως, εμπειρικές μελέτες όπως αυτές των Akhter et al. (2023) χρησιμοποιούν διαχρονικά δεδομένα για να διερευνήσουν πώς τα εταιρικά χαρακτηριστικά, όπως οι περιβαλλοντικές γνωστοποιήσεις σχετίζονται με την εταιρική απόδοση με την πάροδο του χρόνου. Αυτές οι μελέτες συχνά διαπιστώνουν ότι οι εταιρείες με ισχυρές επενδύσεις E&A και έντονη εστίαση στην καινοτομία τείνουν να επιδεικνύουν καλύτερες μακροπρόθεσμες οικονομικές επιδόσεις και ανθεκτικότητα, επιβεβαιώνοντας τον κρίσιμο ρόλο της καινοτομίας στην εταιρική επιτυχία.

Προκλήσεις και Στρατηγικές Επιπτώσεις

Ενώ τα οφέλη της E&A και της καινοτομίας είναι σαφή, οι προκλήσεις δεν μπορούν να παραβλεφθούν. Το υψηλό κόστος, οι σημαντικοί κίνδυνοι και η μακροπρόθεσμη φύση των αποδόσεων μπορούν να αποτρέψουν τις επιχειρήσεις από το να πραγματοποιήσουν σημαντικές επενδύσεις σε αυτούς τους τομείς. Ωστόσο, όπως οι Bena et al. (2017) υποστηρίζουν ότι η παρουσία ξένων και θεσμικών επενδυτών μπορεί να βοηθήσει στον μετριασμό αυτών των κινδύνων παρέχοντας το απαραίτητο κεφάλαιο και την υπομονή που απαιτείται για καινοτόμα έργα.

Συμπερασματικά, η σχέση μεταξύ των δομών ιδιοκτησίας, των πρακτικών ESG και της καινοτομίας είναι περίπλοκη και έχει αντίκτυπο. Οι εταιρείες που καλλιεργούν μια δομή διακυβέρνησης που υποστηρίζει τις μακροπρόθεσμες επενδύσεις και που ενσωματώνουν αρχές ESG στις βασικές στρατηγικές τους τείνουν να είναι πιο καινοτόμες. Τέτοιες εταιρείες όχι μόνο ενισχύουν την ανταγωνιστικότητά τους στην αγορά, αλλά συμβάλλουν θετικά στους κοινωνικούς στόχους, επιδεικνύοντας τα διπλά οφέλη του συνδυασμού της ηθικής διακυβέρνησης με μια ισχυρή δέσμευση για καινοτομία και ανάπτυξη.

4.4 Συγκριτική ανάλυση με άλλες χώρες

Ο αντίκτυπος των δομών ιδιοκτησίας στην εταιρική απόδοση ποικίλλει σημαντικά σε διαφορετικά εθνικά πλαίσια. Αυτή η συγκριτική ανάλυση διερευνά πώς τα μοντέλα εταιρικής διακυβέρνησης διαφόρων χωρών επηρεάζουν την καινοτομία, τις οικονομικές επιδόσεις και τα κοινωνικά αποτελέσματα, εστιάζοντας στην αντίθεση μεταξύ ανεπτυγμένων και αναδυόμενων αγορών.

Ανεπτυγμένες έναντι Αναδυόμενων Αγορών

Στις ανεπτυγμένες χώρες, η εταιρική ιδιοκτησία είναι συχνά διασκορπισμένη σε μεγάλο αριθμό μετόχων, συμπεριλαμβανομένων θεσμικών επενδυτών με μακροπρόθεσμη εστίαση στη βιώσιμη ανάπτυξη και την καινοτομία. Για παράδειγμα, στις Ηνωμένες Πολιτείες και σε μεγάλο μέρος της Δυτικής Ευρώπης, τα πλαίσια εταιρικής διακυβέρνησης δίνουν έμφαση στη διαφάνεια, τα δικαιώματα των μετόχων και την αυστηρή συμμόρφωση με τα ESG, τα οποία πιστεύεται ότι οδηγούν την εταιρική καινοτομία και την οικονομική απόδοση. Η έρευνα δείχνει ότι σε αυτές τις αγορές, οι θεσμικοί επενδυτές διαδραματίζουν σημαντικό ρόλο στην προώθηση των επενδύσεων E&A λόγω των μακροπρόθεσμων επενδυτικών τους οριζόντων (Brossard, Lavigne, & Sakinc, 2013).

Αντίθετα, σε πολλές αναδυόμενες αγορές, οι δομές ιδιοκτησίας είναι συνήθως πιο συγκεντρωμένες, με οικογένειες ή κρατικές οντότητες να κατέχουν σημαντικά μερίδια σε μεγάλες εταιρείες. Αυτή η συγκέντρωση μπορεί να έχει διπλά αποτελέσματα. Από τη μια πλευρά, μπορεί να οδηγήσει σε πιο αποφασιστική διακυβέρνηση και μακροπρόθεσμο στρατηγικό σχεδιασμό, όπως φαίνεται σε χώρες όπως η Νότια Κορέα και η Ινδία όπου οι οικογενειακοί όμιλοι (Chaebols και Business Houses, αντίστοιχα) πιέζουν για επιθετική επέκταση και καινοτομία. Από την άλλη πλευρά, μια τέτοια συγκέντρωση μπορεί επίσης να οδηγήσει σε προκλήσεις διακυβέρνησης, όπως μειωμένη διαφάνεια και κίνδυνοι απαλλοτρίωσης μειοψηφικών μετόχων (La Porta, Lopez-de-Silanes, & Shleifer, 1999).

Το ποικίλο τοπίο της Ευρώπης

Εντός της Ευρώπης, υπάρχουν σημαντικές διαφορές στην εταιρική διακυβέρνηση και τις δομές ιδιοκτησίας, που επηρεάζονται από ιστορικά, πολιτιστικά και νομικά πλαίσια. Για παράδειγμα, οι χώρες της Βόρειας Ευρώπης παρουσιάζουν συνήθως υψηλά επίπεδα διαφάνειας και δέσμευσης των μετόχων, συμβάλλοντας σε εύρωστα περιβάλλοντα εταιρικής διακυβέρνησης. Αυτές οι περιοχές χαρακτηρίζονται από υψηλά επίπεδα εμπιστοσύνης, γεγονός που διευκολύνει τις επενδύσεις σε καινοτόμες δραστηριότητες και βιώσιμες πρακτικές.

Ωστόσο, οι χώρες της Νότιας και Ανατολικής Ευρώπης συχνά εμφανίζουν υψηλότερα επίπεδα συγκεντρωσης ιδιοκτησίας και ισχυρότερη παρουσία κρατικών επιχειρήσεων. Αυτές οι διαφορές

μπορούν να επηρεάσουν σημαντικά την εταιρική συμπεριφορά, ιδιαίτερα όσον αφορά την καινοτομία και την οικονομική απόδοση. Για παράδειγμα, οι εταιρείες στην Ιταλία και την Ελλάδα αντιμετωπίζουν συχνά ζητήματα διακυβέρνησης που μπορούν να καταπνίξουν την καινοτομία, σε σύγκριση με τις αντίστοιχες εταιρείες του Βορρά όπου οι πρακτικές εταιρικής διακυβέρνησης ευνοούν περισσότερο την καινοτομία (Bena, Ferreira, Matos, & Pires, 2017).

Δυναμική εταιρική διακυβέρνηση της Ασίας

Στην Ασία, η Ιαπωνία και η Νότια Κορέα αντιπροσωπεύουν ενδιαφέρουσες περιπτώσεις για το πώς οι βαθιά ριζωμένες επιχειρηματικές πρακτικές επηρεάζουν την εταιρική διακυβέρνηση και, κατ' επέκταση, τα οικονομικά αποτελέσματα ανά χώρα. Το μοντέλο της Ιαπωνίας είναι ένα από τα πιο χαρακτηριστικά, με το σύστημα *keiretsu*, το οποίο προωθεί στενά δίκτυα διασταυρούμενων μετόχων μεταξύ των εταιρειών. Αυτό το σύστημα προάγει τη σταθερότητα και τον μακροπρόθεσμο σχεδιασμό, αλλά έχει επικριθεί για την αποθάρρυνση του ακτιβισμού των μετόχων και τη δυνητική καταστολή της εξωτερικής καινοτομίας.

Τα *chaebol* της Νότιας Κορέας έχουν οδηγήσει σε σημαντικές τεχνολογικές προόδους και οικονομική ανάπτυξη, αν και αντιμετωπίζουν επίσης κριτική για την υπέρβαση των μικρών μετόχων και τη δέσμευση σε επικίνδυνες επιχειρηματικές πρακτικές χωρίς επαρκή εποπτεία. Αυτοί οι όμιλοι ετερογενών δραστηριοτήτων έχουν παίξει καθοριστικό ρόλο στη μετατροπή της Νότιας Κορέας σε ηγετική οικονομία, δείχνοντας πώς η συγκεντρωμένη ιδιοκτησία μπορεί να τροφοδοτήσει και να εμποδίσει την οικονομική πρόοδο (Kim, Mauer, & Sherman, 1998).

Λατινική Αμερική και κρατική επιρροή

Στη Λατινική Αμερική, η διαπλοκή της εταιρικής ιδιοκτησίας με τα κρατικά συμφέροντα αποτελεί μια μοναδική πρόκληση. Χώρες όπως η Βραζιλία και το Μεξικό δείχνουν πώς η κρατική επιρροή μπορεί να υποστηρίξει και να εμποδίσει την απόδοση των επιχειρήσεων. Ενώ οι εταιρείες που υποστηρίζονται από το κράτος στη Βραζιλία διαδραμάτισαν καθοριστικό ρόλο στην επίτευξη των εθνικών οικονομικών στόχων, ήταν επίσης ευάλωτες σε αναποτελεσματικότητα και διαφθορά. Τα πρόσφατα σκάνδαλα με την Petrobras υπογραμμίζουν τους κινδύνους που συνδέονται με την υπερβολική κρατική ανάμειξη στην εταιρική διακυβέρνηση.

Επιπτώσεις πολιτικής και μελλοντικές κατευθύνσεις

Αυτή η συγκριτική ανάλυση υποδηλώνει ότι ενώ δεν υπάρχει ένα ενιαίο μοντέλο εταιρικής διακυβέρνησης, ορισμένες αρχές, όπως η διαφάνεια, η προστασία των δικαιωμάτων των μετόχων και οι ισορροπημένες δομές ιδιοκτησίας, υποστηρίζουν σταθερά θετικά οικονομικά και κοινωνικά αποτελέσματα. Οι βελτιώσεις πολιτικής θα μπορούσαν να περιλαμβάνουν την εναρμόνιση των

κωδίκων εταιρικής διακυβέρνησης που λαμβάνουν υπόψη τόσο τα τοπικά πολιτιστικά στοιχεία όσο και τις παγκόσμιες βέλτιστες πρακτικές.

Για μελλοντικές κατευθύνσεις, οι χώρες μπορούν να επωφεληθούν από την υιοθέτηση υβριδικών μοντέλων που ενσωματώνουν τα δυνατά σημεία διαφόρων συστημάτων διακυβέρνησης. Αυτή η προσέγγιση θα μπορούσε να είναι ιδιαίτερα επωφελής για τις αναδυόμενες αγορές που στοχεύουν στην τόνωση της καινοτομίας διασφαλίζοντας παράλληλα βιώσιμη και χωρίς αποκλεισμούς οικονομική ανάπτυξη.

Συνολικά, η συγκριτική ανάλυση των πρακτικών εταιρικής διακυβέρνησης διαφορετικών χωρών υπογραμμίζει την ανάγκη για προσαρμοσμένες δομές διακυβέρνησης που αντικατοπτρίζουν τις μοναδικές οικονομικές, πολιτιστικές και νομικές συνθήκες κάθε χώρας, ενώ αγωνίζονται για παγκόσμια πρότυπα που προάγουν τη διαφάνεια και τη συμμετοχή των μετόχων.

Κεφάλαιο 5: Ευρήματα και Συζήτηση

5.1 Ανάλυση Προτύπων Ιδιοκτησίας

Η ανάλυση των μοτίβων ιδιοκτησίας σε ελληνικές μη χρηματοπιστωτικές επιχειρήσεις, με βάση την έρευνα των Αρβανίτη, Σταματόπουλου και Χατζημαρκάκη (2023), αποκαλύπτει περίπλοκη δυναμική μεταξύ διακράτησης μετρητών και συγκέντρωσης ιδιοκτησίας και πώς αυτοί οι παράγοντες επηρεάζουν την αγοραία αξία των επιχειρήσεων. Αυτό το κεφάλαιο εμβαθύνει στα ευρήματα της μελέτης τους, εντάσσοντάς τα σε ευρύτερα θεωρητικά πλαίσια και συγκρίνοντάς τα με σχετική βιβλιογραφία.

Η μελέτη που έγινε από τους Arvanitis et al. (2023) χρησιμοποιεί ένα ολοκληρωμένο σύνολο δεδομένων από το Χρηματιστήριο Αθηνών σε δύο διακριτές περιόδους, πριν και κατά τη διάρκεια της κρίσης στην Ευρωζώνη. Η έρευνά τους επιβεβαιώνει την ύπαρξη ενός βέλτιστου επιπέδου διακράτησης μετρητών και συγκέντρωσης ιδιοκτησίας, πέρα από το οποίο η απόδοση ιδίων κεφαλαίων (ROE) των επιχειρήσεων αρχίζει να μειώνεται, καταδεικνύοντας μια κοίλη σχέση. Συγκεκριμένα, προσδιόρισαν ότι η βέλτιστη διακράτηση μετρητών ήταν 0,83 του καθαρού ενεργητικού σε όλη τη δειγματοληπτική περίοδο από το 2000 έως το 2015 και 0,77 κατά την περίοδο κρίσης 2010-2015. Ομοίως, η βέλτιστη συγκέντρωση ιδιοκτησίας από τους πέντε κορυφαίους μετόχους ήταν 0,10 των ιδίων κεφαλαίων από το 2000 έως το 2015 και 0,36 κατά την περίοδο της κρίσης.

Θεωρητικές Επιπτώσεις

Τα ευρήματα ευθυγραμμίζονται με τη θεωρία αντιστάθμισης, υποδηλώνοντας ότι οι επιχειρήσεις εξισορροπούν τα οφέλη της ρευστότητας σε μετρητά έναντι του πιθανού κόστους των υψηλών επιπέδων μετρητών, τα οποία μπορεί να περιλαμβάνουν μειωμένες αποδόσεις των μετόχων λόγω αναποτελεσματικής χρήσης περιουσιακών στοιχείων (Jensen, 1986). Η παρατηρούμενη κοίλη σχέση μεταξύ των διαθεσίμων μετρητών, της συγκέντρωσης ιδιοκτησίας και της αγοραίας αξίας υποστηρίζει επίσης τις θεωρίες της βέλτιστης δομής κεφαλαίου όπου οι επιχειρήσεις εξισορροπούν το χρέος και τα ίδια κεφάλαια για να μεγιστοποιήσουν την αγοραία τους αξία (Myers, 1977).

Επιπλέον, τα αποτελέσματα της μελέτης συμβάλλουν στη βιβλιογραφία της θεωρίας αντιπροσωπείας, υπογραμμίζοντας πώς η συγκέντρωση ιδιοκτησίας μπορεί να μειώσει το κόστος της αντιπροσωπείας αλλά επίσης να οδηγήσει σε πιθανή απαλλοτρίωση των μετόχων μειοψηφίας (La Porta, Lopez-de-Silanes, & Shleifer, 1999; Jensen and Meckling, 1976). . Αυτή η διττή φύση είναι ιδιαίτερα εμφανής κατά την περίοδο της κρίσης, όπου η υψηλότερη συγκέντρωση

ιδιοκτησίας μπορεί να παρείχε την απαραίτητη εποπτεία σε περιόδους οικονομικής δυσπραγίας, αλλά επίσης να θέσει κινδύνους υπέρβασης των πλειοψηφικών μετόχων.

Συγκριτική Ανάλυση

Η σύγκριση αυτών των ευρημάτων με παρόμοιες μελέτες αναδεικνύει μοναδικές πτυχές της ελληνικής αγοράς. Για παράδειγμα, οι Dittmar, Mahrt-Smith και Servaes (2003) και Pinkowitz και Williamson (2007) βρίσκουν ότι σε αγορές με ισχυρότερη προστασία των επενδυτών, η αξία των μετρητών και ο αρνητικός αντίκτυπος της συγκέντρωσης ιδιοκτησίας είναι λιγότερο έντονοι. Αντίθετα, η ελληνική αγορά, που χαρακτηρίζεται από ασθενέστερες προστασίες και σημαντική οικονομική αστάθεια, παρουσιάζει πιο έντονες επιδράσεις αυτών των μεταβλητών στην αξία της εταιρείας.

Ο αντίκτυπος της κρίσης της Ευρωζώνης παρέχει επίσης ένα μοναδικό πλαίσιο σε αυτά τα ευρήματα. Η κρίση ενέτεινε τις επιπτώσεις της διακράτησης μετρητών και της συγκέντρωσης ιδιοκτησίας στην αξία της επιχείρησης, καθώς οι εταιρείες αντιμετώπισαν αυξημένη οικονομική αβεβαιότητα και αστάθεια της αγοράς. Αυτό το πλαίσιο διαφέρει από περιβάλλοντα χωρίς κρίση σε άλλες ευρωπαϊκές μελέτες, όπως αυτές που διεξήχθησαν από τους Dittmar και Mahrt-Smith (2007), όπου η σχέση μεταξύ των διαθεσίμων μετρητών και της αξίας της εταιρείας τείνει να είναι πιο γραμμική και λιγότερο επηρεασμένη από εξωτερικούς οικονομικούς κραδασμούς.

Επιπτώσεις της πολιτικής

Οι επιπτώσεις της μελέτης επεκτείνονται σε ζητήματα πολιτικής, ιδιαίτερα για αγορές παρόμοιες με την Ελλάδα που είναι ευαίσθητες σε οικονομική και πολιτική αστάθεια. Οι υπεύθυνοι χάραξης πολιτικής θα πρέπει να εξετάσουν μηχανισμούς για την ενίσχυση της διαφάνειας και την προστασία των μετόχων μειοψηφίας, ειδικά σε περιόδους κρίσης, για την πρόληψη των πιθανών αρνητικών επιπτώσεων της υψηλής συγκέντρωσης ιδιοκτησίας.

Επιπλέον, τα ευρήματα υποδηλώνουν ότι τόσο οι διευθυντές όσο και οι υπεύθυνοι χάραξης πολιτικής θα πρέπει να παρακολουθούν τα βέλτιστα επίπεδα διακράτησης μετρητών και συγκέντρωσης ιδιοκτησίας που μεγιστοποιούν την εταιρική αξία χωρίς να οδηγούν σε υπερβολική ανάληψη κινδύνου ή απαλλοτρίωση των μετόχων.

Αυτή η ανάλυση επιβεβαιώνει την περίπλοκη αλληλεπίδραση μεταξύ της ιδιοκτησιακής δομής, των διαθεσίμων μετρητών και της σταθερής αγοραίας αξίας, ιδιαίτερα σε ασταθείς αγορές όπως η Ελλάδα. Υπογραμμίζει τη σημασία της εξέτασης του οικονομικού πλαισίου στις πρακτικές εταιρικής διακυβέρνησης και παρέχει τη βάση για περαιτέρω έρευνα σχετικά με το πώς αυτές οι δυναμικές επηρεάζουν την απόδοση της εταιρείας σε διαφορετικά ρυθμιστικά περιβάλλοντα και οικονομικές συνθήκες. Η ενσωμάτωση αυτών των γνώσεων στις εταιρικές και εθνικές

χρηματοοικονομικές πολιτικές θα μπορούσε ενδεχομένως να οδηγήσει σε πιο εύρωστα οικονομικά συστήματα, ειδικά σε περιοχές που αντιμετωπίζουν παρόμοιες χρηματοοικονομικές πιέσεις όπως η Ελλάδα.

5.2 Προκλήσεις οικονομικής ανάπτυξης και ανάπτυξης

Οι προκλήσεις της οικονομικής ανάπτυξης και ανάπτυξης που αντιμετωπίζουν οι ελληνικές μη χρηματοπιστωτικές επιχειρήσεις, ιδιαίτερα στο παραχώδες περιβάλλον της κρίσης της Ευρωζώνης, παρέχουν ένα ζωντανό πίνακα της αλληλεπίδρασης μεταξύ μακροοικονομικής σταθερότητας και εταιρικών χρηματοοικονομικών πρακτικών. Η ανάλυση που έχει τις ρίζες της στο έργο των Αρβανίτη, Σταματόπουλου και Χατζημαρκάκη (2023) φωτίζει πώς οι αλλαγές στα ιδιοκτησιακά πρότυπα και τα μετρητά αντανakλούν ευρύτερες οικονομικές τάσεις και επηρεάζουν την εταιρική υγεία και κατ' επέκταση την εθνική οικονομική ανθεκτικότητα.

Οι οικονομικές προκλήσεις που αντικατοπτρίζονται στην εταιρική χρηματοδότηση

Η περίοδος από το 2000 έως το 2015 στην Ελλάδα σημαδεύτηκε από σημαντικά οικονομικά γεγονότα, συμπεριλαμβανομένης της εισόδου της χώρας στην Ευρωζώνη, ακολουθούμενη από τη σοβαρή χρηματοπιστωτική κρίση που κορυφώθηκε το 2010. Η μελέτη των Arvanitis et al. (2023) υπογραμμίζει τον αντίκτυπο αυτών των μακροοικονομικών αλλαγών στις εταιρικές στρατηγικές, ιδιαίτερα όσον αφορά τη διαχείριση ρευστότητας και τη δομή ιδιοκτησίας. Κατά τα προ της κρίσης χρόνια, οι ελληνικές επιχειρήσεις βίωσαν μια φάση οικονομικής ευφορίας με σχετικά φιλελεύθερες ταμειακές ροές και διάσπαρτη ιδιοκτησία, η οποία ευθυγραμμίζεται με τις ευρύτερες ευρωπαϊκές τάσεις όπου η ολοκλήρωση της αγοράς αρχικά οδήγησε σε οικονομική ευημερία (Eichengreen, 2008).

Ωστόσο, η περίοδος της κρίσης επέφερε έντονους μετασχηματισμούς. Οι βέλτιστες διαθέσιμες μετρητών μειώθηκαν, υποδηλώνοντας μια στροφή προς πιο συντηρητικές πρακτικές χρηματοοικονομικής διαχείρισης εν μέσω αυξημένης οικονομικής αβεβαιότητας (Faukender and Wang, 2006). Ομοίως, η απότομη αύξηση στη βέλτιστη συγκέντρωση ιδιοκτησίας υποδηλώνει μια κίνηση προς την ενοποίηση του ελέγχου για την πλοήγηση σε ταραγμένους καιρούς, δυνητικά με στόχο τον μετριασμό του αυξημένου κόστους αντιπροσωπείας που σχετίζεται με την οικονομική ύφεση (Jensen and Meckling, 1976).

Αναπτυξιακές Προκλήσεις και Εταιρικές Αποκρίσεις

Η κλιμάκωση της ελληνικής κρίσης ανέδειξε κρίσιμες αναπτυξιακές προκλήσεις, όπως η διατήρηση της εταιρικής ανάπτυξης και σταθερότητας σε ένα ασταθές μακροοικονομικό πλαίσιο. Τα ευρήματα από τους Arvanitis et al. (2023) αποκαλύπτουν πώς οι επιχειρήσεις προσαρμόστηκαν σε αυτές τις προκλήσεις προσαρμόζοντας τις χρηματοοικονομικές δομές και τις δομές

διακυβέρνησής τους. Η αύξηση της συγκέντρωσης ιδιοκτησίας μπορεί να ερμηνευθεί ως μια στρατηγική απάντηση για προστασία από την αστάθεια της αγοράς και τις πιθανές εχθρικές εξαγορές, μια στρατηγική που υποστηρίζεται από τη θεωρία της αντιπροσωπείας που υποστηρίζει ότι η υψηλότερη συγκέντρωση ιδιοκτησίας μπορεί να ενισχύσει την παρακολούθηση και να μειώσει τα προβλήματα των ελεύθερων αναβατών σε ταραγμένους καιρούς (Shleifer και Vishny, 1986).

Επιπλέον, η κοιλότητα στη σχέση μεταξύ των διαθεσίμων μετρητών και της αξίας της επιχείρησης κατά τη διάρκεια της κρίσης αντανάκλα μια διαφοροποιημένη προσέγγιση στη διαχείριση ρευστότητας, εξισορρόπηση μεταξύ της διατήρησης αρκετών μετρητών για τη διασφάλιση της λειτουργικής σταθερότητας και της αποφυγής υπερβολικών διακρατήσεων που θα μπορούσαν να δεσμεύσουν πολύτιμους πόρους (Kim, Mauer και Sherman , 1998). Αυτή η πράξη στρατηγικής εξισορρόπησης είναι ζωτικής σημασίας για την αντιμετώπιση των προκλήσεων οικονομικής ανάπτυξης που θέτει η κρίση, τονίζοντας τη σημασία των ευέλικτων εταιρικών πολιτικών ως απάντηση σε εξωτερικούς οικονομικούς κραδασμούς.

Συγκριτική Προοπτική και Επιπτώσεις

Όταν τοποθετείται σε ένα συγκριτικό ευρωπαϊκό πλαίσιο, η ελληνική εμπειρία κατά τη διάρκεια της κρίσης της Ευρωζώνης προσφέρει κρίσιμα διδάγματα για τις αλληλεξαρτήσεις μεταξύ των εθνικών οικονομικών πολιτικών και της εταιρικής διακυβέρνησης. Σε αντίθεση με ορισμένες από τις ευρωπαϊκές ομολόγους τους, οι ελληνικές επιχειρήσεις έπρεπε να λειτουργούν υπό συνθήκες σοβαρών οικονομικών περιορισμών και αποτυχιών πολιτικής που επιδείνωσαν τις εταιρικές και εθνικές οικονομικές ευπάθειες (Gibson, Palivos, and Tavlás, 2014). Η αυξημένη συγκέντρωση ιδιοκτησίας και οι στρατηγικές διαθέσεις μετρητών κατά τη διάρκεια της κρίσης μπορούν επομένως να θεωρηθούν τόσο ως απάντηση όσο και ως συνέπεια των μοναδικών κοινωνικοοικονομικών συνθηκών στην Ελλάδα, οι οποίες διαφέρουν σημαντικά από τα πιο σταθερά περιβάλλοντα που παρατηρούνται σε άλλες χώρες της Ευρωζώνης.

Οι πολιτικές επιπτώσεις αυτών των ευρημάτων είναι βαθιές. Προτείνουν ότι για τις χώρες της Ευρωζώνης, ιδιαίτερα εκείνες που αντιμετωπίζουν παρόμοια τρωτά σημεία με την Ελλάδα, υπάρχει κρίσιμη ανάγκη να εναρμονιστούν οι πρακτικές εταιρικής διακυβέρνησης και χρηματοοικονομικής διαχείρισης με ευρύτερες οικονομικές πολιτικές για την ενίσχυση της σταθερότητας και της ανάπτυξης. Η διασφάλιση ότι οι επιχειρήσεις διατηρούν τα βέλτιστα επίπεδα μετρητών και μια ισορροπημένη ιδιοκτησιακή δομή θα μπορούσε να συμβάλει καθοριστικά στην ενίσχυση της ανθεκτικότητάς τους σε οικονομικούς κραδασμούς, συμβάλλοντας έτσι στην ευρύτερη οικονομική σταθερότητα της περιοχής.

Προσβλέποντας στο μέλλον, οι πληροφορίες από την ελληνική μελέτη περίπτωσης υπογραμμίζουν την ανάγκη για συνεχή έρευνα σχετικά με τη δυναμική της εταιρικής χρηματοδότησης σε οικονομικά περιβάλλοντα επιρρεπή σε κρίση. Περαιτέρω μελέτες θα μπορούσαν να διερευνήσουν πώς οι διαφορετικές δομές ιδιοκτησίας και οι χρηματοοικονομικές στρατηγικές επηρεάζουν την απόδοση της εταιρείας σε διάφορα ευρωπαϊκά πλαίσια, ειδικά κάτω από αποκλίνουσες οικονομικές συνθήκες. Αυτό θα μπορούσε να παράσχει πολύτιμη πολιτική καθοδήγηση τόσο για τους εταιρικούς ηγέτες όσο και για τους υπεύθυνους χάραξης οικονομικής πολιτικής με στόχο την ενίσχυση της οικονομικής σταθερότητας και ανάπτυξης ενόψει της παγκόσμιας χρηματοπιστωτικής αβεβαιότητας.

Συμπερασματικά, οι προκλήσεις της οικονομικής ανάπτυξης και ανάπτυξης που απεικονίζονται μέσω της ελληνικής εμπειρίας κατά τη διάρκεια της κρίσης στην Ευρωζώνη παρέχουν μια πειστική περίπτωση για τους περίπλοκους δεσμούς μεταξύ των εταιρικών χρηματοοικονομικών στρατηγικών και της μακροοικονομικής σταθερότητας. Αντιμετωπίζοντας αυτές τις προκλήσεις μέσω προσαρμοστικών πρακτικών εταιρικής διακυβέρνησης και χρηματοοικονομικών πρακτικών, οι επιχειρήσεις μπορούν όχι μόνο να αντιμετωπίσουν τις οικονομικές αντιξοότητες αλλά και να συμβάλουν στην ευρύτερη οικονομική ανθεκτικότητα και ανάπτυξη των αντίστοιχων οικονομιών τους.

5.3 Κοινωνικές ανισότητες και επιπτώσεις στην απασχόληση

Οι κοινωνικές ανισότητες και οι επιπτώσεις στην απασχόληση που προκύπτουν από τις εταιρικές χρηματοοικονομικές στρατηγικές και τις δομές ιδιοκτησίας, όπως διερευνήθηκαν μέσω της έρευνας των Arvanitis, Stamatopoulos, and Chatzimarkaki (2023), παρέχουν μια λεπτή κατανόηση του τρόπου με τον οποίο οι εταιρικές αποφάσεις μπορούν να επηρεάσουν βαθιά τα ευρύτερα κοινωνικά αποτελέσματα. Αυτή η ενότητα εμβαθύνει στο πώς οι οικονομικοί ελιγμοί κατά τη διάρκεια διαφορετικών οικονομικών περιόδων στην Ελλάδα, ιδιαίτερα κατά την κρίση της Ευρωζώνης, είχαν κλιμακωτές επιπτώσεις στην κοινωνική ανισότητα και την απασχόληση.

Αντίκτυπος των Εταιρικών Χρηματοοικονομικών Στρατηγικών στην Απασχόληση

Κατά τη διάρκεια των επεκτατικών ετών πριν από την κρίση, οι ελληνικές επιχειρήσεις, ωμένες από τις ευνοϊκές οικονομικές συνθήκες και την ενσωμάτωση στην Ευρωζώνη, πιθανότατα αύξησαν το εργατικό δυναμικό τους και τις επενδύσεις τους σε ανθρώπινο κεφάλαιο. Ωστόσο, καθώς εξελισσόταν η κρίση, η σύσφιξη των εταιρικών οικονομικών, που αντανakλάται κυρίως στη μείωση των διαθέσιμων μετρητών και στην αυξημένη συγκέντρωση ιδιοκτησίας, οδήγησε σε πιο προσεκτικές επιχειρηματικές δραστηριότητες. Αυτός ο οικονομικός συντηρητισμός συχνά μεταφράζεται σε πάγωμα προσλήψεων, μειωμένο ωράριο, περικοπές μισθών και ακόμη και

σημαντικές απολύσεις, επιδεινώνοντας τα ποσοστά ανεργίας κατά την περίοδο της κρίσης (Gibson, Palivos και Tavlás, 2014).

Η έρευνα των Arvanitis et al. (2023) υποδηλώνει έμμεσα ότι η αυξημένη συγκέντρωση ιδιοκτησίας συνδέθηκε με αυστηρό έλεγχο του λειτουργικού κόστους, συμπεριλαμβανομένου του κόστους εργασίας. Καθώς οι εταιρείες κινήθηκαν για να προστατεύσουν τη κεφαλαιακή τους δομή και να διασφαλίσουν τη βιωσιμότητα εν μέσω οικονομικής ύφεσης, η απασχόληση πήρε πίσω θέση, υπογραμμίζοντας μια κρίσιμη αντιστάθμιση μεταξύ της εταιρικής επιβίωσης και της διατήρησης της εργασίας. Αυτό ευθυγραμμίζεται με ευρύτερα ευρήματα στη βιβλιογραφία ότι σε περιόδους οικονομικής δυσπραγίας, οι επιχειρήσεις με συγκεντρωμένη ιδιοκτησία μπορεί να δώσουν προτεραιότητα στη χρηματοπιστωτική σταθερότητα έναντι της αύξησης της απασχόλησης, συχνά σε βάρος του εργατικού δυναμικού (Jensen and Meckling, 1976).

Κοινωνικές ανισότητες που απορρέουν από εταιρικές αποφάσεις

Η αλλαγή στις εταιρικές στρατηγικές κατά τη διάρκεια της κρίσης όχι μόνο επηρέασε την απασχόληση αλλά συνέβαλε επίσης στη διεύρυνση των κοινωνικών ανισοτήτων. Η μείωση του εργατικού δυναμικού και η επακόλουθη αύξηση της ανεργίας επηρέασαν δυσανάλογα τους εργαζόμενους με χαμηλότερο εισόδημα και λιγότερο ειδικευμένους, οι οποίοι βρέθηκαν χωρίς δίχτυ ασφαλείας. Όπως σημειώνεται στα ευρήματα, η συγκέντρωση της ιδιοκτησίας συχνά οδήγησε σε αποφάσεις που έδιναν προτεραιότητα στις αποδόσεις των μετόχων έναντι της ευημερίας των εργαζομένων, ένα φαινόμενο που υποστηρίζεται από τη θεωρία αντιπροσώπων που υποστηρίζει ότι η συγκεντρωμένη ιδιοκτησία μπορεί να οδηγήσει σε αποφάσεις που δίνουν προτεραιότητα στα συμφέροντα των μετόχων, ενδεχομένως σε βάρος άλλων ενδιαφερομένων (Shleifer and Vishny, 1986).

Επιπλέον, οι χρηματοοικονομικές στρατηγικές που υιοθετούν οι εταιρείες -όπως η μείωση του λειτουργικού κόστους για τη διατήρηση της ρευστότητας- συχνά κατέληξαν σε μειωμένες επενδύσεις στην ανάπτυξη και τα οφέλη των εργαζομένων, συμβάλλοντας περαιτέρω στη διάβρωση των εισοδημάτων της μεσαίας τάξης και στην επιδείνωση της εισοδηματικής ανισότητας. Αυτό το σενάριο αντικατοπτρίζει το ευρύτερο ευρωπαϊκό πλαίσιο όπου οι εταιρικές στρατηγικές κατά τη διάρκεια της οικονομικής ύφεσης έχει βρεθεί ότι επηρεάζουν τις κοινωνικές δομές, οδηγώντας συχνά σε αυξημένη κοινωνική διαστρωμάτωση και μειωμένη κοινωνική κινητικότητα (Lane, 1993).

Επιπτώσεις πολιτικής και Εταιρική Υπευθυνότητα

Η αλληλεπίδραση μεταξύ των εταιρικών οικονομικών στρατηγικών και των κοινωνικών αποτελεσμάτων υπογραμμίζει την ανάγκη για πολιτικές που εξισορροπούν την εταιρική υγεία με την κοινωνική ευημερία. Οι κυβερνήσεις και οι ρυθμιστικοί φορείς ενδέχεται να εξετάσουν

πλαίσια που ενθαρρύνουν τις επιχειρήσεις να υιοθετήσουν στρατηγικές χωρίς αποκλεισμούς που εξετάζουν τη διατήρηση της απασχόλησης κατά τη διάρκεια της οικονομικής ύφεσης. Τέτοιες πολιτικές θα μπορούσαν να περιλαμβάνουν κίνητρα για τη δημιουργία θέσεων εργασίας, υποστήριξη για προγράμματα επανεκπαίδευσης για την αύξηση της προσαρμοστικότητας των εργαζομένων και μηχανισμούς που ενθαρρύνουν τις επιχειρήσεις να εφαρμόζουν δίκαιες εργασιακές πρακτικές ακόμη και σε οικονομικούς περιορισμούς.

Η εταιρική κοινωνική ευθύνη (ΕΚΕ) αναδεικνύεται επίσης ως κρίσιμο στοιχείο για τον μετριασμό των αρνητικών κοινωνικών επιπτώσεων των εταιρικών αποφάσεων. Οι εταιρείες που ενσωματώνουν την ΕΚΕ στις βασικές δραστηριότητές τους είναι πιθανό να εξετάσουν τον ευρύτερο αντίκτυπο των οικονομικών τους στρατηγικών σε όλα τα ενδιαφερόμενα μέρη, συμπεριλαμβανομένων των εργαζομένων. Με την προώθηση μιας εταιρικής κουλτούρας προσανατολισμένης στην ΕΚΕ, οι επιχειρήσεις μπορούν να συμβάλουν στην άμβλυνση των κοινωνικών ανισοτήτων και στην υποστήριξη πρακτικών βιώσιμης απασχόλησης.

Μελλοντικές Κατευθύνσεις Έρευνας

Απαιτείται περαιτέρω έρευνα για τη διερεύνηση των άμεσων επιπτώσεων συγκεκριμένων εταιρικών χρηματοοικονομικών στρατηγικών στην απασχόληση και τις κοινωνικές ανισότητες σε διαφορετικούς τομείς και χώρες. Τέτοιες μελέτες θα μπορούσαν να βοηθήσουν στην κατανόηση των συνθηκών υπό τις οποίες ορισμένες στρατηγικές επιδεινώνουν τις κοινωνικές ανισότητες και στον εντοπισμό βέλτιστων πρακτικών που μπορούν να μετριάσουν αυτές τις επιπτώσεις. Επιπλέον, διαχρονικές μελέτες θα μπορούσαν να εξετάσουν τις μακροπρόθεσμες κοινωνικές επιπτώσεις των εταιρικών αποφάσεων κατά τη διάρκεια οικονομικών κρίσεων, παρέχοντας βαθύτερες γνώσεις για τη δυναμική μεταξύ των στρατηγικών εταιρικής επιβίωσης και της κοινωνικής ευημερίας.

Συμπερασματικά, η διερεύνηση των κοινωνικών ανισοτήτων και των επιπτώσεων στην απασχόληση που σχετίζονται με τις εταιρικές χρηματοοικονομικές στρατηγικές κατά την κρίση της Ευρωζώνης στην Ελλάδα αποκαλύπτει μια σύνθετη εικόνα αλληλεξάρτησης. Καθώς οι εταιρείες αντιμετωπίζουν οικονομικές προκλήσεις, οι ευρύτερες κοινωνικές επιπτώσεις των αποφάσεών τους γίνονται εμφανείς, υπογραμμίζοντας την ανάγκη για μια ισορροπημένη προσέγγιση που λαμβάνει υπόψη τόσο την οικονομική βιωσιμότητα όσο και την κοινωνική ευθύνη. Αυτή η διπλή εστίαση είναι απαραίτητη για την προώθηση βιώσιμων οικονομικών περιβαλλόντων όπου μπορούν να ευδοκιμήσουν τόσο οι επιχειρήσεις όσο και οι κοινότητες.

Κεφάλαιο 6: Συστάσεις πολιτικής

6.1 Συστάσεις για τη ρύθμιση της συγκέντρωσης ιδιοκτησίας

Οι γνώσεις που προκύπτουν από τη μελέτη σχετικά με τον αντίκτυπο της συγκέντρωσης ιδιοκτησίας στην αγοραία αξία των εταιρειών και την ικανότητά τους να αντιμετωπίζουν την οικονομική αναταραχή παρέχουν μια πειστική περίπτωση για διαφοροποιημένες παρεμβάσεις πολιτικής. Αυτή η ενότητα περιγράφει συστάσεις που στοχεύουν στη ρύθμιση της συγκέντρωσης ιδιοκτησίας για τη διασφάλιση της σταθερότητας της αγοράς και την προώθηση του υγιούς ανταγωνισμού, ιδιαίτερα σε πλαίσια παρόμοια με το ελληνικό οικονομικό περιβάλλον κατά την κρίση της Ευρωζώνης.

Ενίσχυση Δομών Εταιρικής Διακυβέρνησης

Δεδομένων των στοιχείων ότι η υψηλή συγκέντρωση ιδιοκτησίας μπορεί να οδηγήσει σε απαλλοτρίωση μετόχων μειοψηφίας, οι πολιτικές θα πρέπει να στοχεύουν στην προστασία αυτών των ενδιαφερομένων. Οι ενισχυμένες απαιτήσεις γνωστοποίησης και οι μεγαλύτερες εξουσίες ψήφου μπορούν να διασφαλίσουν ότι τα συμφέροντα της μειοψηφίας λαμβάνονται υπόψη στις μεγάλες εταιρικές αποφάσεις (La Porta, Lopez-de-Silanes και Shleifer, 1999).

Η διαφοροποίηση της σύνθεσης του διοικητικού συμβουλίου μπορεί να μετριάσει τους κινδύνους που σχετίζονται με τη συγκέντρωση ιδιοκτησίας. Η συμπερίληψη ανεξάρτητων διευθυντών και εκπροσώπων μετόχων μειοψηφίας μπορεί να προσφέρει ευρύτερη εποπτεία και να μειώσει την πιθανότητα υπέρβασης των πλειοψηφικών μετόχων (Adams, Licht και Sagiv, 2011).

Εξισορρόπηση ιδιοκτησίας και ελέγχου

Η θέσπιση ρυθμιστικών ανώτατων ορίων στο ποσοστό ιδιοκτησίας που μπορεί να κατέχει κάθε μεμονωμένη οντότητα ή συντονισμένη ομάδα σε συγκεκριμένους τομείς, ιδιαίτερα σε αυτούς που θεωρούνται κρίσιμοι για την εθνική οικονομία, μπορεί να αποτρέψει την υπερβολική συσσώρευση ισχύος και να προωθήσει την ανταγωνιστική δικαιοσύνη (Shleifer and Vishny , 1986).

Η προώθηση των ESOPs μπορεί να διαχέει την ιδιοκτησία ευρύτερα μεταξύ των ενδιαφερομένων, ιδιαίτερα των εργαζομένων. Αυτό όχι μόνο ευθυγραμμίζει τα συμφέροντα των εργαζομένων και των μετόχων, αλλά υποστηρίζει επίσης μια πιο κατανομημένη δομή ιδιοκτησίας που μπορεί να βελτιώσει την εταιρική απόδοση και σταθερότητα (Kim and Ouimet, 2014).

Διευκόλυνση της εισόδου στην αγορά και του ανταγωνισμού

Για να εξουδετερωθεί η κυριαρχία στην αγορά που μπορεί να προσφέρει η συγκέντρωση ιδιοκτησίας, οι πολιτικές θα πρέπει να επικεντρωθούν στη μείωση των φραγμών εισόδου για νέες επιχειρήσεις. Αυτό περιλαμβάνει τη μείωση των γραφειοκρατικών εμποδίων, την παροχή φορολογικών κινήτρων για νεοφυείς επιχειρήσεις και την υποστήριξη της πρόσβασης στη χρηματοδότηση για νεοεισερχόμενους στην αγορά (Bena and Li, 2014).

Η ενίσχυση των αντιμονοπωλιακών νόμων και η επιβολή τους μπορεί να διασφαλίσει ότι η συγκέντρωση ιδιοκτησίας δεν οδηγεί σε μονοπωλιακές πρακτικές. Αυτό περιλαμβάνει την ενεργό παρακολούθηση και την ικανότητα να καταργηθεί η δυνητικά επιβλαβής κυριαρχία της αγοράς που πνίγει την καινοτομία και τις επιλογές των καταναλωτών (Moreck, Shleifer και Vishny, 1988).

Υποστήριξη της διαφάνειας και της μείωσης της ασυμμετρίας πληροφοριών

Οι εταιρείες με υψηλή συγκέντρωση ιδιοκτησίας πρέπει να υπόκεινται σε αυστηρές απαιτήσεις γνωστοποίησης σχετικά με τις συμφωνίες μετόχων και τις διαδικασίες λήψης αποφάσεων. Αυτή η διαφάνεια μπορεί να βοηθήσει στη μείωση της ασυμμετρίας πληροφοριών και στην προστασία άλλων ενδιαφερομένων, συμπεριλαμβανομένων των πιστωτών και των μετόχων μειοψηφίας (Dittmar, Mahrt-Smith και Servaes, 2003).

Η εφαρμογή τακτικών ελέγχων και ελέγχων συμμόρφωσης μπορεί να διασφαλίσει τη συμμόρφωση με τα πρότυπα διακυβέρνησης και να συμβάλει στη διατήρηση της εμπιστοσύνης μεταξύ των επενδυτών και των ενδιαφερομένων. Αυτοί οι έλεγχοι θα πρέπει να είναι ιδιαίτερα αυστηροί σε εταιρείες με σημαντική συγκέντρωση ιδιοκτησίας για την πρόληψη καταχρηστικών πρακτικών και τη διασφάλιση ότι όλες οι ενέργειες είναι σύμφωνες με τους κανόνες εταιρικής διακυβέρνησης (Jensen and Meckling, 1976).

Παροχή κινήτρων για μακροπρόθεσμες επενδύσεις

Για να αποθαρρύνουν τη βραχυπρόθεσμη κερδοσκοπική συμπεριφορά των μετόχων με δεσπόζουσα θέση, οι φορολογικές πολιτικές θα μπορούσαν να σχεδιαστούν για να ευνοήσουν τις μακροπρόθεσμες επενδύσεις. Οι χαμηλότεροι φορολογικοί συντελεστές για μετοχές που διατηρούνται περισσότερο από μια συγκεκριμένη περίοδο θα μπορούσαν να ενθαρρύνουν πιο σταθερές και δεσμευμένες δομές ιδιοκτησίας (Perez-Castrillo and Vilalta-Bufi, 2008).

Οι πολιτικές που ενθαρρύνουν τις επιχειρήσεις να επενδύσουν στην έρευνα και την ανάπτυξη μπορεί να είναι ιδιαίτερα αποτελεσματικές. Αυτές θα μπορούσαν να λάβουν τη μορφή επιχορηγήσεων, εκπτώσεων φόρου ή επιδοτήσεων, ειδικά στοχευμένες σε βιομηχανίες όπου η καινοτομία είναι το κλειδί για την ανταγωνιστική επιτυχία και την οικονομική ανάπτυξη (Aghion, Van Reenen και Zingales, 2013).

Συμπέρασμα

Η ρύθμιση της συγκέντρωσης ιδιοκτησίας είναι ζωτικής σημασίας για τη διατήρηση ισορροπημένων οικονομικών όρων ανταγωνισμού που ενθαρρύνει την καινοτομία και την ανάπτυξη προστατεύοντας παράλληλα τα συμφέροντα των μετόχων μειοψηφίας και άλλων ενδιαφερομένων. Εφαρμόζοντας αυτές τις συστάσεις πολιτικής, οι κυβερνήσεις μπορούν να καλλιεργήσουν ένα περιβάλλον που προωθεί τον θεμιτό ανταγωνισμό και τις εταιρικές πρακτικές που ευθυγραμμίζονται με τη μακροπρόθεσμη οικονομική βιωσιμότητα και σταθερότητα. Αυτά τα μέτρα είναι ιδιαίτερα χρήσιμα για οικονομίες παρόμοιες με την Ελλάδα κατά την κρίση της Ευρωζώνης, όπου οι οικονομικές προκλήσεις επιδεινώνονται από διαρθρωτικά ζητήματα εταιρικής διακυβέρνησης και ιδιοκτησίας.

6.2 Στρατηγικές για την ενίσχυση της βιώσιμης ανάπτυξης

Η επιτακτική ανάγκη για βιώσιμη ανάπτυξη στις επιχειρηματικές δραστηριότητες δεν ήταν ποτέ πιο έντονη. Καθώς τα έθνη και οι εταιρείες ευθυγραμμίζουν τους στόχους τους με τους Στόχους Βιώσιμης Ανάπτυξης (SDGs), πρέπει να τεθούν σε εφαρμογή στρατηγικές πολιτικές και πλαίσια για την προώθηση της περιβαλλοντικής, κοινωνικής και διακυβέρνησης (ESG) ακεραιότητας εντός των εταιρικών πρακτικών. Οι ακόλουθες συστάσεις αξιοποιούν πληροφορίες από πρόσφατες έρευνες και βέλτιστες πρακτικές για την ενίσχυση της βιώσιμης ανάπτυξης σε διάφορους τομείς.

Ενσωμάτωση κριτηρίων ESG στις Επενδυτικές Αποφάσεις

Τα χρηματοπιστωτικά ιδρύματα και οι εταιρείες θα πρέπει να ενθαρρύνονται να ενσωματώνουν κριτήρια ESG στις επενδυτικές τους αποφάσεις, παρόμοιες με τις πρακτικές που παρατηρούνται από τις κοινωνικά υπεύθυνες επενδύσεις (SRI) και τα συμβατικά συνταξιοδοτικά ταμεία (Alda, 2021). Αυτό μπορεί να επιτευχθεί μέσω ρυθμιστικών πλαισίων που απαιτούν γνωστοποιήσεις ESG και σημεία αναφοράς απόδοσης για την καταλληλότητα των επενδύσεων.

Η εκπαίδευση των επενδυτών σχετικά με το πώς να χρησιμοποιούν αποτελεσματικά τις πληροφορίες ESG μπορεί να βελτιώσει τις επενδυτικές τους στρατηγικές και τις διαδικασίες λήψης αποφάσεων (Amel-Zadeh & Serafeim, 2018). Θα μπορούσαν να αναπτυχθούν εργαστήρια, σεμινάρια και διαδικτυακές πλατφόρμες για την παροχή της απαραίτητης εκπαίδευσης και πόρων.

Ενίσχυση της Εταιρικής Διαφάνειας και Υπευθυνότητας.

Η εφαρμογή υποχρεωτικής αναφοράς ESG για τις εταιρείες μπορεί να βελτιώσει τη διαφάνεια, επιτρέποντας στους ενδιαφερόμενους να λαμβάνουν καλύτερα ενημερωμένες αποφάσεις σχετικά με τις επενδύσεις και τις επιλογές των καταναλωτών (Adams et al., 2020). Αυτή η πολιτική θα μπορούσε να ενισχυθεί με κυρώσεις για μη συμμόρφωση, ώστε να διασφαλιστεί ότι όλες οι επιχειρήσεις συμμορφώνονται με τα τυποποιημένα πρωτόκολλα αναφοράς.

Οι κυβερνήσεις και οι ρυθμιστικοί φορείς θα πρέπει να θέτουν υψηλά πρότυπα για την ποιότητα των γνωστοποιήσεων εταιρικής κοινωνικής ευθύνης (CSR) για να διασφαλίζουν ότι είναι ταυτόχρονα ενημερωτικές και ακριβείς. Αυτό θα μπορούσε να περιλαμβάνει τακτικούς ελέγχους και διαδικασίες επαλήθευσης τρίτων για τη διατήρηση υψηλής ποιότητας αποκάλυψης (Ananzeh et al., 2022).

Προώθηση Βιώσιμων Πρακτικών σε Επιχειρήσεις και Εφοδιαστικές Αλυσίδες

Οι επιχειρήσεις θα πρέπει να έχουν κίνητρα να υιοθετούν πράσινες πρακτικές στις αλυσίδες εφοδιασμού τους. Αυτό θα μπορούσε να διευκολυνθεί μέσω φορολογικών ελαφρύνσεων, επιδοτήσεων ή προνομιακών όρων δανείου για εταιρείες που επιδεικνύουν βιώσιμες διαδικασίες προμήθειας και παραγωγής (Centobelli et al., 2020).

Η υιοθέτηση τεχνολογιών που υποστηρίζουν βιώσιμους στόχους της εφοδιαστικής αλυσίδας θα πρέπει να προωθηθεί. Αυτές οι τεχνολογίες περιλαμβάνουν την τεχνητή νοημοσύνη και το IoT για αποτελεσματική διαχείριση πόρων, η οποία μπορεί να μειώσει σημαντικά τη σπατάλη και να βελτιώσει την ενεργειακή απόδοση (Centobelli et al., 2020).

Ενίσχυση της δέσμευσης των ενδιαφερομένων και του αντίκτυπου της κοινότητας

Οι εταιρείες θα πρέπει να ενθαρρύνονται να υιοθετούν μοντέλα καπιταλισμού μετόχων που δίνουν προτεραιότητα στις ανάγκες και τα συμφέροντα όλων των ενδιαφερομένων, συμπεριλαμβανομένης της κοινότητας, των εργαζομένων και του περιβάλλοντος, όχι μόνο των μετόχων (Beck & Ferasso, 2023). Αυτή η προσέγγιση μπορεί να οδηγήσει σε πιο βιώσιμες επιχειρηματικές πρακτικές και μεγαλύτερη κοινωνική άδεια λειτουργίας.

Οι εταιρείες πρέπει να αποτελούν μέρος της κοινοτικής ανάπτυξης, ιδιαίτερα στις περιοχές όπου δραστηριοποιούνται. Αυτό μπορεί να περιλαμβάνει επενδύσεις σε τοπικές υποδομές, εκπαίδευση και υπηρεσίες υγείας, οι οποίες μπορούν να βελτιώσουν το βιοτικό επίπεδο και να υποστηρίξουν τη βιώσιμη ανάπτυξη της κοινότητας (Battisti et al., 2022).

Ρυθμιστικές μεταρρυθμίσεις και κίνητρα

Οι κυβερνήσεις πρέπει να επιβάλλουν αυστηρότερους περιβαλλοντικούς κανονισμούς για την προστασία των οικοσυστημάτων από βιομηχανικές επιπτώσεις. Αυτό περιλαμβάνει αυστηρότερους ελέγχους εκπομπών, πρωτόκολλα διαχείρισης αποβλήτων και κυρώσεις για περιβαλλοντικές παραβιάσεις (Breitenstein, Nguyen, & Walther, 2021).

Για την προώθηση της καινοτομίας στις βιώσιμες τεχνολογίες, οι κυβερνήσεις θα πρέπει να προσφέρουν κίνητρα όπως επιχορηγήσεις, φορολογικές εκπτώσεις και αποκλειστικά διπλώματα

ευρεσιτεχνίας σε εταιρείες που επενδύουν στην έρευνα και ανάπτυξη για περιβαλλοντικές τεχνολογίες (Brossard, Lavigne, & Erdem Sakinc, 2013).

Η ενίσχυση της βιώσιμης ανάπτυξης μέσω αυτών των στρατηγικών πρωτοβουλιών απαιτεί συνεργασία μεταξύ κυβερνήσεων, εταιρειών και ενδιαφερομένων. Εφαρμόζοντας αυτές τις πολιτικές, οι οργανισμοί μπορούν όχι μόνο να συμβάλουν στην παγκόσμια ατζέντα για τη βιωσιμότητα, αλλά και να βελτιώσουν την ανταγωνιστικότητα και τη μακροπρόθεσμη βιωσιμότητά τους. Αυτή η ολιστική προσέγγιση διασφαλίζει ότι η ανάπτυξη δεν είναι μόνο οικονομικά βιώσιμη αλλά και περιβαλλοντικά ορθή και κοινωνικά δίκαιη.

6.3 Προώθηση του δημόσιου διαλόγου και της συμμετοχής

Στην προσπάθεια για βιώσιμη διακυβέρνηση και χωρίς αποκλεισμούς οικονομική ανάπτυξη, η προώθηση του δημόσιου διαλόγου και της συμμετοχής αποτελεί κρίσιμο στοιχείο. Εμπλέκοντας το ευρύ κοινό, τους υπεύθυνους χάραξης πολιτικής και τις εταιρικές οντότητες σε ανοιχτές συζητήσεις και συμμετοχική λήψη αποφάσεων, οι κοινωνίες μπορούν να καλλιεργήσουν πιο ανθεκτικά και προσαρμοστικά πλαίσια που αντικατοπτρίζουν την πραγματική ποικιλομορφία των συμφερόντων και των ανησυχιών σε μια κοινότητα. Ακολουθούν στρατηγικές συστάσεις που στοχεύουν στην ενίσχυση της συμμετοχής του κοινού στον οικονομικό και περιβαλλοντικό διάλογο.

Δημιουργία πλατφορμών για διάλογο

Οι κυβερνήσεις και οι οργανώσεις πολιτών θα πρέπει να καθιερώνουν τακτικά φόρουμ και συζητήσεις που επιτρέπουν στους πολίτες να εκφράζουν τις απόψεις τους και να συζητούν για θέματα πολιτικής. Αυτές οι πλατφόρμες θα πρέπει να είναι προσβάσιμες τόσο φυσικά όσο και ψηφιακά, διασφαλίζοντας ευρεία συμμετοχή σε διάφορες δημογραφικές ομάδες. Θα πρέπει να επικεντρωθούν σε βασικά θέματα όπως η προστασία του περιβάλλοντος, η εταιρική διακυβέρνηση και οι κοινωνικές ανισότητες.

Αξιοποίηση στην τεχνολογία για τη δημιουργία ψηφιακών πλατφορμών όπου οι πολίτες μπορούν εύκολα να παρέχουν σχόλια σχετικά με τις πολιτικές, να συμμετέχουν σε συζητήσεις και να ενημερώνονται για κυβερνητικές και εταιρικές δραστηριότητες. Αυτό μπορεί να περιλαμβάνει κανάλια μέσων κοινωνικής δικτύωσης, ειδικούς πίνακες συζητήσεων και εφαρμογές για κινητά που έχουν σχεδιαστεί για συμμετοχή των πολιτών.

Προώθηση της διαφάνειας και της πρόσβασης στις πληροφορίες

Εφαρμογή πολιτικών ανοιχτών δεδομένων που απαιτούν από τις κυβερνητικές υπηρεσίες και τις εταιρείες να δημοσιεύουν δεδομένα που σχετίζονται με περιβαλλοντικές επιπτώσεις, οικονομική

ανάπτυξη και κοινωνικά ζητήματα. Αυτή η διαφάνεια επιτρέπει στο κοινό να ενημερώνεται καλύτερα και να συμμετέχει πιο ενεργά στις συζητήσεις και τις διαδικασίες λήψης αποφάσεων.

Ανάπτυξη ολοκληρωμένων εκπαιδευτικών εκστρατειών που στοχεύουν στην ενημέρωση του κοινού για κρίσιμα ζητήματα όπως η κλιματική αλλαγή, η αειφόρος ανάπτυξη και η εταιρική ευθύνη. Αυτές οι καμπάνιες μπορούν να χρησιμοποιήσουν διάφορα μέσα, όπως τηλεόραση, ραδιόφωνο, διαδικτυακές πλατφόρμες και δημόσια εργαστήρια, για να προσεγγίσουν ένα ευρύ κοινό.

Ενίσχυση της Αγωγής του Πολίτη

Ενσωμάτωση στην αγωγή του πολίτη στα σχολικά προγράμματα για να καλλιεργηθεί μια κουλτούρα δέσμευσης από νεαρή ηλικία. Η εκπαίδευση θα πρέπει να καλύπτει θέματα όπως η δημοκρατική συμμετοχή, η περιβαλλοντική διαχείριση και η κοινωνική δικαιοσύνη, εξοπλίζοντας τους μαθητές με τις γνώσεις και τις δεξιότητες που απαιτούνται για να συμμετέχουν αποτελεσματικά στον δημόσιο διάλογο.

Συνεχής Εκπαίδευση Ενηλίκων και Εργαστήρια: Προσφέρετε ευκαιρίες συνεχούς εκπαίδευσης για ενήλικες μέσω εργαστηρίων, σεμιναρίων και διαδικτυακών μαθημάτων που εστιάζουν σε δημόσια πολιτική, περιβαλλοντικά ζητήματα και συμμετοχή των πολιτών. Αυτά θα πρέπει να διατίθενται ελεύθερα για να ενθαρρύνουν τη συμμετοχή όλων των τομέων της κοινωνίας.

Ενθάρρυνση της Ενεργής Συμμετοχής στη Λήψη Αποφάσεων

Πριν από την οριστικοποίηση των πολιτικών, οι κυβερνήσεις και οι εταιρείες θα πρέπει να διεξάγουν δημόσιες διαβουλεύσεις για να συγκεντρώσουν στοιχεία από διάφορα ενδιαφερόμενα μέρη. Αυτή η διαδικασία θα πρέπει να είναι πραγματικά περιεκτική, λαμβάνοντας υπόψη τις προοπτικές των περιθωριοποιημένων και συχνά παραμελούμενων κοινοτήτων.

Δημιουργία συμβουλευτικών επιτροπών πολιτών που μπορούν να παρέχουν συνεχή ανατροφοδότηση και προτάσεις για κυβερνητικά και εταιρικά έργα. Τα μέλη θα πρέπει να εναλλάσσονται τακτικά για να αντικατοπτρίζουν μια διαφορετική τομή της κοινότητας, διασφαλίζοντας ότι οι διαφορετικές απόψεις ενσωματώνονται συνεχώς στην πολιτική και στις επιχειρηματικές πρακτικές.

Αξιοποίηση στρατηγικών μέσων και επικοινωνίας

Δημιουργία συνεργασιών με μέσα ενημέρωσης για τη μετάδοση συζητήσεων, συζητήσεων και εκπαιδευτικού περιεχομένου για σχετικά θέματα. Τα μέσα ενημέρωσης διαδραματίζουν κρίσιμο ρόλο στη διαμόρφωση της κοινής γνώμης και μπορούν να αποτελέσουν αποτελεσματικό εργαλείο για την ευαισθητοποίηση και την τόνωση του δημόσιου διαλόγου.

Ενεργή χρησιμοποίηση των πλατφόρμων κοινωνικών μέσων για να αλληλεπιδράσετε με το κοινό, να διαδώσετε πληροφορίες και να ενθαρρύνετε τη συζήτηση. Αυτές οι πλατφόρμες είναι ιδιαίτερα αποτελεσματικές για την προσέγγιση νεότερων δημογραφικών στοιχείων και μπορούν να χρησιμοποιηθούν για να πυροδοτήσουν ενδιαφέρον και συζήτηση για σημαντικά θέματα.

Η προώθηση του δημόσιου διαλόγου και της συμμετοχής είναι ουσιαστικής σημασίας για την ανάπτυξη πολιτικών που δεν είναι μόνο αποτελεσματικές αλλά και δίκαιες και υποστηρίζονται ευρέως. Μέσω της εφαρμογής αυτών των συστάσεων, οι κυβερνήσεις και οι εταιρείες μπορούν να διασφαλίσουν ότι οι φωνές του κοινού ακούγονται και ενσωματώνονται στη διαδικασία λήψης αποφάσεων, οδηγώντας τελικά σε πιο ισχυρές και δημοκρατικές δομές διακυβέρνησης. Αυτή η συμμετοχική προσέγγιση όχι μόνο ενισχύει τα αποτελέσματα των πολιτικών, αλλά επίσης ενισχύει τον ιστό της κοινωνίας με την ενεργή συμμετοχή των πολιτών στη διαμόρφωση του μέλλοντός τους.

6.2 Στρατηγικές για την ενίσχυση της βιώσιμης ανάπτυξης

Η επιτακτική ανάγκη για βιώσιμη ανάπτυξη στις επιχειρηματικές δραστηριότητες δεν ήταν ποτέ πιο έντονη. Καθώς τα έθνη και οι εταιρείες ευθυγραμμίζουν τους στόχους τους με τους Στόχους Βιώσιμης Ανάπτυξης (SDGs), πρέπει να τεθούν σε εφαρμογή στρατηγικές πολιτικές και πλαίσια για την προώθηση της περιβαλλοντικής, κοινωνικής και διακυβέρνησης (ESG) ακεραιότητας εντός των εταιρικών πρακτικών. Οι ακόλουθες συστάσεις αξιοποιούν πληροφορίες από πρόσφατες έρευνες και βέλτιστες πρακτικές για την ενίσχυση της βιώσιμης ανάπτυξης σε διάφορους τομείς.

Ενσωμάτωση κριτηρίων ESG στις Επενδυτικές Αποφάσεις

Τα χρηματοπιστωτικά ιδρύματα και οι εταιρείες θα πρέπει να ενθαρρύνονται να ενσωματώνουν κριτήρια ESG στις επενδυτικές τους αποφάσεις, παρόμοιες με τις πρακτικές που παρατηρούνται από τις κοινωνικά υπεύθυνες επενδύσεις (SRI) και τα συμβατικά συνταξιοδοτικά ταμεία (Alda, 2021). Αυτό μπορεί να επιτευχθεί μέσω ρυθμιστικών πλαισίων που απαιτούν γνωστοποιήσεις ESG και σημεία αναφοράς απόδοσης για την καταλληλότητα των επενδύσεων.

Η εκπαίδευση των επενδυτών σχετικά με το πώς να χρησιμοποιούν αποτελεσματικά τις πληροφορίες ESG μπορεί να βελτιώσει τις επενδυτικές τους στρατηγικές και τις διαδικασίες λήψης αποφάσεων (Amel-Zadeh & Serafeim, 2018). Θα μπορούσαν να αναπτυχθούν εργαστήρια, σεμινάρια και διαδικτυακές πλατφόρμες για την παροχή της απαραίτητης εκπαίδευσης και πόρων.

Ενίσχυση της Εταιρικής Διαφάνειας και Υπευθυνότητας

Η εφαρμογή υποχρεωτικής αναφοράς ESG για τις εταιρείες μπορεί να βελτιώσει τη διαφάνεια, επιτρέποντας στους ενδιαφερόμενους να λαμβάνουν καλύτερα ενημερωμένες αποφάσεις σχετικά με τις επενδύσεις και τις επιλογές των καταναλωτών (Adams et al., 2020). Αυτή η πολιτική θα

μπορούσε να ενισχυθεί με κυρώσεις για μη συμμόρφωση, ώστε να διασφαλιστεί ότι όλες οι επιχειρήσεις συμμορφώνονται με τα τυποποιημένα πρωτόκολλα αναφοράς.

Οι κυβερνήσεις και οι ρυθμιστικοί φορείς θα πρέπει να θέτουν υψηλά πρότυπα για την ποιότητα των γνωστοποιήσεων εταιρικής κοινωνικής ευθύνης (CSR) για να διασφαλίζουν ότι είναι ταυτόχρονα ενημερωτικές και ακριβείς. Αυτό θα μπορούσε να περιλαμβάνει τακτικούς ελέγχους και διαδικασίες επαλήθευσης τρίτων για τη διατήρηση υψηλής ποιότητας αποκάλυψης (Ananzeh et al., 2022).

Προώθηση Βιώσιμων Πρακτικών σε Επιχειρήσεις και Εφοδιαστικές Αλυσίδες

Οι επιχειρήσεις θα πρέπει να έχουν κίνητρα να υιοθετούν πράσινες πρακτικές στις αλυσίδες εφοδιασμού τους. Αυτό θα μπορούσε να διευκολυνθεί μέσω φορολογικών ελαφρύνσεων, επιδοτήσεων ή προνομιακών όρων δανείου για εταιρείες που επιδεικνύουν βιώσιμες διαδικασίες προμήθειας και παραγωγής (Centobelli et al., 2020).

Η υιοθέτηση τεχνολογιών που υποστηρίζουν βιώσιμους στόχους της εφοδιαστικής αλυσίδας θα πρέπει να προωθηθεί. Αυτές οι τεχνολογίες περιλαμβάνουν την τεχνητή νοημοσύνη και το IoT για αποτελεσματική διαχείριση πόρων, η οποία μπορεί να μειώσει σημαντικά τη σπατάλη και να βελτιώσει την ενεργειακή απόδοση (Centobelli et al., 2020).

Ενίσχυση της δέσμευσης των ενδιαφερομένων και του αντίκτυπου της κοινότητας

1. Περιεκτικός Καπιταλισμός Ενδιαφερομένων: Οι εταιρείες θα πρέπει να ενθαρρύνονται να υιοθετούν μοντέλα καπιταλισμού μετόχων που δίνουν προτεραιότητα στις ανάγκες και τα συμφέροντα όλων των ενδιαφερομένων, συμπεριλαμβανομένης της κοινότητας, των εργαζομένων και του περιβάλλοντος, όχι μόνο των μετόχων (Beck & Ferasso, 2023). Αυτή η προσέγγιση μπορεί να οδηγήσει σε πιο βιώσιμες επιχειρηματικές πρακτικές και μεγαλύτερη κοινωνική άδεια λειτουργίας.

Οι εταιρείες πρέπει να αποτελούν μέρος της κοινοτικής ανάπτυξης, ιδιαίτερα στις περιοχές όπου δραστηριοποιούνται. Αυτό μπορεί να περιλαμβάνει επενδύσεις σε τοπικές υποδομές, εκπαίδευση και υπηρεσίες υγείας, οι οποίες μπορούν να βελτιώσουν το βιοτικό επίπεδο και να υποστηρίξουν τη βιώσιμη ανάπτυξη της κοινότητας (Battisti et al., 2022).

Ρυθμιστικές μεταρρυθμίσεις και κίνητρα

Οι κυβερνήσεις πρέπει να επιβάλλουν αυστηρότερους περιβαλλοντικούς κανονισμούς για την προστασία των οικοσυστημάτων από βιομηχανικές επιπτώσεις. Αυτό περιλαμβάνει αυστηρότερους ελέγχους εκπομπών, πρωτόκολλα διαχείρισης αποβλήτων και κυρώσεις για περιβαλλοντικές παραβιάσεις (Breitenstein, Nguyen, & Walther, 2021).

Για την προώθηση της καινοτομίας στις βιώσιμες τεχνολογίες, οι κυβερνήσεις θα πρέπει να προσφέρουν κίνητρα όπως επιχορηγήσεις, φορολογικές εκπτώσεις και αποκλειστικά διπλώματα ευρεσιτεχνίας σε εταιρείες που επενδύουν στην έρευνα και ανάπτυξη για περιβαλλοντικές τεχνολογίες (Brossard, Lavigne, & Erdem Sakinc, 2013).

Η ενίσχυση της βιώσιμης ανάπτυξης μέσω αυτών των στρατηγικών πρωτοβουλιών απαιτεί συνεργασία μεταξύ κυβερνήσεων, εταιρειών και ενδιαφερομένων. Εφαρμόζοντας αυτές τις πολιτικές, οι οργανισμοί μπορούν όχι μόνο να συμβάλουν στην παγκόσμια ατζέντα για τη βιωσιμότητα, αλλά και να βελτιώσουν την ανταγωνιστικότητα και τη μακροπρόθεσμη βιωσιμότητά τους. Αυτή η ολιστική προσέγγιση διασφαλίζει ότι η ανάπτυξη δεν είναι μόνο οικονομικά βιώσιμη αλλά και περιβαλλοντικά ορθή και κοινωνικά δίκαιη.

6.3 Προώθηση του δημόσιου διαλόγου και της συμμετοχής

Στην προσπάθεια για βιώσιμη διακυβέρνηση και χωρίς αποκλεισμούς οικονομική ανάπτυξη, η προώθηση του δημόσιου διαλόγου και της συμμετοχής αποτελεί κρίσιμο στοιχείο. Εμπλέκοντας το ευρύ κοινό, τους υπεύθυνους χάραξης πολιτικής και τις εταιρικές οντότητες σε ανοιχτές συζητήσεις και συμμετοχική λήψη αποφάσεων, οι κοινωνίες μπορούν να καλλιεργήσουν πιο ανθεκτικά και προσαρμοστικά πλαίσια που αντικατοπτρίζουν την πραγματική ποικιλομορφία των συμφερόντων και των ανησυχιών σε μια κοινότητα. Ακολουθούν στρατηγικές συστάσεις που στοχεύουν στην ενίσχυση της συμμετοχής του κοινού στον οικονομικό και περιβαλλοντικό διάλογο.

Δημιουργία πλατφορμών για διάλογο

Οι κυβερνήσεις και οι οργανώσεις πολιτών θα πρέπει να καθιερώνουν τακτικά φόρουμ και συζητήσεις που επιτρέπουν στους πολίτες να εκφράζουν τις απόψεις τους και να συζητούν για θέματα πολιτικής. Αυτές οι πλατφόρμες θα πρέπει να είναι προσβάσιμες τόσο φυσικά όσο και ψηφιακά, διασφαλίζοντας ευρεία συμμετοχή σε διάφορες δημογραφικές ομάδες. Θα πρέπει να επικεντρωθούν σε βασικά θέματα όπως η προστασία του περιβάλλοντος, η εταιρική διακυβέρνηση και οι κοινωνικές ανισότητες.

Αξιοποίηση της τεχνολογίας για τη δημιουργία ψηφιακών πλατφορμών όπου οι πολίτες μπορούν εύκολα να παρέχουν σχόλια σχετικά με τις πολιτικές, να συμμετέχουν σε συζητήσεις και να ενημερώνονται για κυβερνητικές και εταιρικές δραστηριότητες. Αυτό μπορεί να περιλαμβάνει κανάλια μέσων κοινωνικής δικτύωσης, ειδικούς πίνακες συζητήσεων και εφαρμογές για κινητά που έχουν σχεδιαστεί για συμμετοχή των πολιτών.

Προώθηση της διαφάνειας και της πρόσβασης στις πληροφορίες

Εφαρμογή πολιτικών ανοιχτών δεδομένων που απαιτούν από τις κυβερνητικές υπηρεσίες και τις εταιρείες να δημοσιεύουν δεδομένα που σχετίζονται με περιβαλλοντικές επιπτώσεις, οικονομική ανάπτυξη και κοινωνικά ζητήματα. Αυτή η διαφάνεια επιτρέπει στο κοινό να ενημερώνεται καλύτερα και να συμμετέχει πιο ενεργά στις συζητήσεις και τις διαδικασίες λήψης αποφάσεων.

Ανάπτυξη ολοκληρωμένων εκπαιδευτικών εκστρατειών που στοχεύουν στην ενημέρωση του κοινού για κρίσιμα ζητήματα όπως η κλιματική αλλαγή, η αειφόρος ανάπτυξη και η εταιρική ευθύνη. Αυτές οι καμπάνιες μπορούν να χρησιμοποιήσουν διάφορα μέσα, όπως τηλεόραση, ραδιόφωνο, διαδικτυακές πλατφόρμες και δημόσια εργαστήρια, για να προσεγγίσουν ένα ευρύ κοινό.

Ενίσχυση της Αγωγής του Πολίτη

Ενσωμάτωση της αγωγής του πολίτη στα σχολικά προγράμματα για να καλλιεργηθεί μια κουλτούρα δέσμευσης από νεαρή ηλικία. Η εκπαίδευση θα πρέπει να καλύπτει θέματα όπως η δημοκρατική συμμετοχή, η περιβαλλοντική διαχείριση και η κοινωνική δικαιοσύνη, εξοπλίζοντας τους μαθητές με τις γνώσεις και τις δεξιότητες που απαιτούνται για να συμμετέχουν αποτελεσματικά στον δημόσιο διάλογο.

Προσφορά ευκαιριών συνεχούς εκπαίδευσης για ενήλικες μέσω εργαστηρίων, σεμιναρίων και διαδικτυακών μαθημάτων που εστιάζουν σε δημόσια πολιτική, περιβαλλοντικά ζητήματα και συμμετοχή των πολιτών. Αυτά θα πρέπει να διατίθενται ελεύθερα για να ενθαρρύνουν τη συμμετοχή όλων των τομέων της κοινωνίας.

Ενθάρρυνση της Ενεργής Συμμετοχής στη Λήψη Αποφάσεων

Πριν από την οριστικοποίηση των πολιτικών, οι κυβερνήσεις και οι εταιρείες θα πρέπει να διεξάγουν δημόσιες διαβουλεύσεις για να συγκεντρώσουν στοιχεία από διάφορα ενδιαφερόμενα μέρη. Αυτή η διαδικασία θα πρέπει να είναι πραγματικά περιεκτική, λαμβάνοντας υπόψη τις προοπτικές των περιθωριοποιημένων και συχνά παραμελούμενων κοινοτήτων.

Δημιουργία συμβουλευτικών επιτροπών πολιτών που μπορούν να παρέχουν συνεχή ανατροφοδότηση και προτάσεις για κυβερνητικά και εταιρικά έργα. Τα μέλη θα πρέπει να εναλλάσσονται τακτικά για να αντικατοπτρίζουν μια διαφορετική τομή της κοινότητας, διασφαλίζοντας ότι οι διαφορετικές απόψεις ενσωματώνονται συνεχώς στην πολιτική και στις επιχειρηματικές πρακτικές.

Αξιοποίηση στρατηγικών μέσων και επικοινωνίας

Δημιουργία Συνεργασιών με μέσα ενημέρωσης για τη μετάδοση συζητήσεων, συζητήσεων και εκπαιδευτικού περιεχομένου για σχετικά θέματα. Τα μέσα ενημέρωσης διαδραματίζουν κρίσιμο

ρόλο στη διαμόρφωση της κοινής γνώμης και μπορούν να αποτελέσουν αποτελεσματικό εργαλείο για την ευαισθητοποίηση και την τόνωση του δημόσιου διαλόγου.

Η προώθηση του δημόσιου διαλόγου και της συμμετοχής είναι ουσιαστικής σημασίας για την ανάπτυξη πολιτικών που δεν είναι μόνο αποτελεσματικές αλλά και δίκαιες και υποστηρίζονται ευρέως. Μέσω της εφαρμογής αυτών των συστάσεων, οι κυβερνήσεις και οι εταιρείες μπορούν να διασφαλίσουν ότι οι φωνές του κοινού ακούγονται και ενσωματώνονται στη διαδικασία λήψης αποφάσεων, οδηγώντας τελικά σε πιο ισχυρές και δημοκρατικές δομές διακυβέρνησης. Αυτή η συμμετοχική προσέγγιση όχι μόνο ενισχύει τα αποτελέσματα των πολιτικών, αλλά επίσης ενισχύει τον ιστό της κοινωνίας με την ενεργή συμμετοχή των πολιτών στη διαμόρφωση του μέλλοντός τους.

Κεφάλαιο 7: Συμπέρασμα

7.1 Περίληψη ευρημάτων

Αυτή η έρευνα παρείχε ολοκληρωμένες γνώσεις για τις πολύπλοκες αλληλεπιδράσεις μεταξύ των προτύπων ιδιοκτησίας, της οικονομικής ανάπτυξης και των κοινωνικών ανισοτήτων, μαζί με τον μετασχηματιστικό ρόλο της καινοτομίας στον ανταγωνισμό της αγοράς. Χρησιμοποιώντας μια πολύπλευρη προσέγγιση που ενσωματώνει εμπειρική ανάλυση δεδομένων και θεωρητικές συζητήσεις, τα ευρήματα αποκαλύπτουν σημαντικές αποχρώσεις στον τρόπο με τον οποίο οι εταιρικές στρατηγικές και τα μέτρα πολιτικής επηρεάζουν τα μακροοικονομικά και κοινωνικά αποτελέσματα.

Η μελέτη επιβεβαίωσε την ύπαρξη βέλτιστων επιπέδων διακράτησης μετρητών και συγκέντρωσης μετόχων που μεγιστοποιούν την απόδοση των ιδίων κεφαλαίων των επιχειρήσεων, ιδιαίτερα κατά τη διάρκεια οικονομικών κρίσεων. Αυτά τα ευρήματα ευθυγραμμίζονται με θεωρίες που υποδηλώνουν ότι η στρατηγική οικονομική διαχείριση μπορεί να μετριάσει τις αρνητικές επιπτώσεις κατά τη διάρκεια της ύφεσης, υπογραμμίζοντας τον κρίσιμο ρόλο της δομής ιδιοκτησίας στην οικονομική ανθεκτικότητα.

Η ανάλυση υπογράμμισε τον αντίκτυπο των εξωτερικών οικονομικών κραδασμών και των πλαισίων εσωτερικής πολιτικής στις αναπτυξιακές τροχιές. Ήταν προφανές ότι οι χώρες με διαφοροποιημένες οικονομίες που καθοδηγούνται από την καινοτομία είναι σε καλύτερη θέση για να αντέξουν τις παγκόσμιες χρηματοπιστωτικές αστάθειες.

Αυτή η έρευνα ανέδειξε πώς οι αλλαγές στην εταιρική διακυβέρνηση και τη δυναμική της αγοράς επηρεάζουν άμεσα τα πρότυπα απασχόλησης και την κοινωνική ισότητα. Τα ευρήματα τόνισαν ότι ενώ οι τεχνολογικές εξελίξεις οδηγούν την αποτελεσματικότητα της αγοράς, θέτουν επίσης προκλήσεις για την ένταξη του εργατικού δυναμικού και την κοινωνική συνοχή, εάν δεν διαχειρίζονται με πολιτικές χωρίς αποκλεισμούς.

Η έρευνα για τον ρόλο της καινοτομίας αποκάλυψε ότι αποτελεί κρίσιμο μοχλό για ανταγωνιστικό πλεονέκτημα και ηγετική θέση στην αγορά. Ωστόσο, τα οφέλη της καινοτομίας δεν κατανέμονται αυτόματα σε ολόκληρη την οικονομία και μπορούν να επιδεινώσουν τις εισοδηματικές ανισότητες χωρίς στοχευμένες παρεμβάσεις.

7.2 Συνεισφορές στο πεδίο

Οι συνεισφορές αυτής της διατριβής στο ακαδημαϊκό και πρακτικό πεδίο είναι πολλαπλές, προσφέροντας τόσο θεωρητικές προεκτάσεις όσο και εμπειρικά στοιχεία που ενισχύουν την κατανόηση της περίπλοκης οικονομικής δυναμικής.

Θεωρητική Συμβολή

Συνθέτοντας τη θεωρία ανταλλαγής, τη θεωρία αντιπροσώπων και τα οικονομικά της καινοτομίας μέσα σε εμπειρικές αναλύσεις, αυτή η μελέτη γεφυρώνει τα θεωρητικά κατασκευάσματα με τις πραγματικές οικονομικές συμπεριφορές και αποτελέσματα. Αυτή η προσέγγιση ενισχύει τη δυνατότητα εφαρμογής των θεωρητικών μοντέλων σε πρακτικά σενάρια και διαμόρφωση πολιτικής.

Η έρευνα συμβάλλει στη συνεχή συζήτηση για την εταιρική διακυβέρνηση, περιγράφοντας λεπτομερώς πώς η συγκέντρωση ιδιοκτησίας επηρεάζει την εταιρική απόδοση και την αποτίμηση της αγοράς σε διαφορετικά οικονομικά πλαίσια, ειδικά κατά τη διάρκεια κρίσεων. Αυτές οι πληροφορίες είναι ιδιαίτερα πολύτιμες για οικονομίες που αντιμετωπίζουν οικονομική αστάθεια.

Η διατριβή επεξεργάζεται πώς η καινοτομία επηρεάζει τις δομές της αγοράς και τη δυναμική του ανταγωνισμού, συμβάλλοντας στη βιβλιογραφία για τα οικονομικά της καινοτομίας. Αντιμετωπίζει το κενό σχετικά με τις διανεμητικές επιπτώσεις της καινοτομίας και τις επιπτώσεις της στη χάραξη πολιτικής.

Εμπειρικές Συνεισφορές

Μέσω ισχυρών οικονομετρικών δεδομένων πάνελ, η μελέτη παρέχει λεπτομερή στοιχεία για το πώς συγκεκριμένες δομές ιδιοκτησίας και επίπεδα διακράτησης μετρητών μπορούν να βελτιστοποιήσουν την οικονομική απόδοση. Αυτά τα ευρήματα είναι ζωτικής σημασίας για τις εταιρείες και τους υπεύθυνους χάραξης πολιτικής που στοχεύουν στην ενίσχυση της εταιρικής ανθεκτικότητας.

Εξετάζοντας τις άμεσες και έμμεσες επιπτώσεις των εταιρικών στρατηγικών στην απασχόληση και τις κοινωνικές ανισότητες, αυτή η έρευνα συνεισφέρει εμπειρικά στοιχεία σε συζητήσεις πολιτικής σχετικά με τον τρόπο δομής των παρεμβάσεων στις αγορές εργασίας που επηρεάζονται όλο και περισσότερο από τεχνολογικές και οικονομικές αλλαγές.

Οι γνώσεις σχετικά με το πώς διαφορετικά πλαίσια πολιτικής μπορούν να μετριάσουν ή να επιδεινώσουν τις επιπτώσεις των οικονομικών κραδασμών παρέχουν πολύτιμη ανατροφοδότηση για προσαρμογές οικονομικής πολιτικής. Αυτό είναι ιδιαίτερα σημαντικό για τον σχεδιασμό

στρατηγικών για την ενίσχυση της οικονομικής σταθερότητας και της ανάπτυξης σε περιόδους ασταθούς περιόδου.

Πρακτικές επιπτώσεις

Τα ευρήματα προσφέρουν χρήσιμες γνώσεις για τους υπεύθυνους χάραξης πολιτικής σχετικά με τη ρύθμιση των δομών ιδιοκτησίας, την προώθηση της βιώσιμης ανάπτυξης και τη χάραξη πολιτικών καινοτομίας που λαμβάνουν υπόψη την κοινωνική και οικονομική ισότητα.

Οι εταιρείες μπορούν να αξιοποιήσουν τη λεπτομερή ανάλυση των επιπτώσεων της διαχείρισης μετρητών και της ιδιοκτησίας για να βελτιώσουν τις δομές διακυβέρνησής τους, με στόχο τη βιώσιμη ανάπτυξη και την ενίσχυση της αξίας των μετόχων σε ποικίλες οικονομικές συνθήκες.

Πλαίσια για τη συμμετοχή των ενδιαφερομένων μερών: Επιδεικνύοντας τη σημασία των πολιτικών χωρίς αποκλεισμούς και της δέσμευσης των ενδιαφερομένων, η μελέτη παρέχει ένα πλαίσιο για τις επιχειρήσεις και τις κυβερνήσεις για την προώθηση ενός πιο συμμετοχικού οικονομικού περιβάλλοντος.

Συμπερασματικά, αυτή η διατριβή παρέχει μια λεπτή κατανόηση των αλληλεπιδράσεων μεταξύ της εταιρικής διακυβέρνησης, των οικονομικών πολιτικών και των κοινωνικοοικονομικών αποτελεσμάτων. Οι θεωρητικές και εμπειρικές συνεισφορές του ρίχνουν φως στους μηχανισμούς μέσω των οποίων οι οικονομικές δραστηριότητες και οι δομές διακυβέρνησης επηρεάζουν τους ευρύτερους κοινωνικούς στόχους. Αυτή η έρευνα όχι μόνο εμπλουτίζει τον ακαδημαϊκό λόγο αλλά προσφέρει επίσης πρακτικές κατευθυντήριες γραμμές για την ενίσχυση της οικονομικής ανθεκτικότητας και της κοινωνικής ισότητας μέσω ενημερωμένων πολιτικών και εταιρικών στρατηγικών.

7.3 Μελλοντικές κατευθύνσεις έρευνας

Αυτή η διατριβή έχει διερευνήσει τις διαφοροποιημένες διασυνδέσεις μεταξύ της εταιρικής διακυβέρνησης, της οικονομικής ανάπτυξης, της κοινωνικής ανισότητας και της καινοτομίας στο πλαίσιο των τρεχουσών οικονομικών πολιτικών. Ενώ τα ευρήματα συμβάλλουν σημαντικά στην ακαδημαϊκή και πρακτική γνώση, ανοίγουν επίσης αρκετούς δρόμους για μελλοντική έρευνα. Ακολουθούν πιθανές οδηγίες για επέκταση αυτής της εργασίας:

1. Διακρατικές Συγκριτικές Μελέτες

Για να ενισχυθεί η γενίκευση των τρεχόντων ευρημάτων, μελλοντική έρευνα θα μπορούσε να διεξάγει συγκριτικές μελέτες μεταξύ των χωρών. Αυτές οι μελέτες θα εξετάσουν πώς τα διαφορετικά ρυθμιστικά περιβάλλοντα, τα πολιτισμικά πλαίσια και οι οικονομικές συνθήκες επηρεάζουν τη σχέση μεταξύ της συγκέντρωσης ιδιοκτησίας, της εταιρικής απόδοσης και των

κοινωνικών αποτελεσμάτων. Μια τέτοια έρευνα θα μπορούσε να παρέχει βαθύτερες γνώσεις για τους μηχανισμούς που διέπουν αυτές τις σχέσεις παγκοσμίως και να προσφέρει προσαρμοσμένες συστάσεις πολιτικής για διαφορετικά οικονομικά περιβάλλοντα.

2. Διαχρονικός αντίκτυπος της Τεχνολογικής Αλλαγής

Ο γρήγορος ρυθμός της τεχνολογικής καινοτομίας δημιουργεί ευκαιρίες και προκλήσεις για τις εταιρείες. Οι μελλοντικές μελέτες θα μπορούσαν να επικεντρωθούν στις μακροπρόθεσμες επιπτώσεις των τεχνολογικών εξελίξεων στον ανταγωνισμό της αγοράς και την εταιρική διακυβέρνηση. Συγκεκριμένα, η έρευνα θα μπορούσε να διερευνήσει πώς οι αναδυόμενες τεχνολογίες, όπως η τεχνητή νοημοσύνη και το blockchain, αναδιαμορφώνουν τις εταιρικές στρατηγικές, τις δομές ιδιοκτησίας και τη δυναμική της αγοράς με την πάροδο του χρόνου.

3. Ένταξη της Περιβαλλοντικής Αειφορίας

Ενώ αυτή η διατριβή αγγίζει τη βιώσιμη ανάπτυξη, υπάρχει ένα επιτακτικό πεδίο για τη ρητή ενσωμάτωση της περιβαλλοντικής βιωσιμότητας στα μοντέλα εταιρικής διακυβέρνησης και οικονομικής ανάπτυξης. Η μελλοντική έρευνα θα μπορούσε να διερευνήσει πώς οι πράσινες τεχνολογίες και οι βιώσιμες πρακτικές επηρεάζουν την εταιρική κερδοφορία και την κοινωνική ευημερία, συμβάλλοντας έτσι σε μια πιο ολιστική κατανόηση της βιωσιμότητας στις επιχειρηματικές πρακτικές.

4. Λεπτομερής Ανάλυση Δυναμικής Κοινωνικής Ανισότητας

Αυτή η έρευνα υπογραμμίζει τον αντίκτυπο των εταιρικών αποφάσεων στις κοινωνικές ανισότητες. Μελλοντικές μελέτες θα μπορούσαν να εμβαθύνουν σε αυτήν την πτυχή εξετάζοντας συγκεκριμένους παράγοντες όπως το φύλο, την εθνικότητα και τις περιφερειακές ανισότητες στο εργατικό δυναμικό. Επιπλέον, η διερεύνηση του ρόλου των πρωτοβουλιών εταιρικής κοινωνικής ευθύνης στον μετριασμό της ανισότητας θα μπορούσε να δώσει πολύτιμες γνώσεις σχετικά με αποτελεσματικές στρατηγικές για την προώθηση της ισότητας.

5. Επιπτώσεις των παγκόσμιων οικονομικών μετατοπίσεων

Η παγκόσμια οικονομία υπόκειται σε αλλαγές λόγω γεωπολιτικών εντάσεων, εμπορικών πολιτικών και διεθνών συμφωνιών. Η μελλοντική έρευνα θα μπορούσε να επικεντρωθεί στο πώς αυτές οι παγκόσμιες δυναμικές επηρεάζουν τις εθνικές οικονομικές πολιτικές και τις πρακτικές εταιρικής διακυβέρνησης. Αυτό θα μπορούσε να περιλαμβάνει μελέτες για τον αντίκτυπο των εμπορικών πολέμων, των οικονομικών κυρώσεων και των γεγονότων που μοιάζουν με το Brexit στις εταιρικές στρατηγικές και την οικονομική σταθερότητα.

6. Συμπεριφορικές πτυχές της Εταιρικής Διακυβέρνησης

Η ενσωμάτωση των οικονομικών συμπεριφοράς στη μελέτη της εταιρικής διακυβέρνησης θα μπορούσε να προσφέρει μια νέα προοπτική για τις διαδικασίες λήψης αποφάσεων εντός των επιχειρήσεων. Μελλοντική έρευνα θα μπορούσε να διερευνήσει πώς οι γνωστικές προκαταλήψεις και οι παράγοντες συμπεριφοράς επηρεάζουν τις αποφάσεις των διευθυντών και των μετόχων, ιδιαίτερα στο πλαίσιο της διαχείρισης κινδύνου και των επενδυτικών στρατηγικών.

7. Ρυθμιστικές αλλαγές και εταιρική προσαρμοστικότητα

Καθώς οι κυβερνήσεις σε όλο τον κόσμο συνεχίζουν να ενημερώνουν και να μεταρρυθμίζουν τους οικονομικούς και χρηματοπιστωτικούς κανονισμούς, η μελλοντική έρευνα θα μπορούσε να αξιολογήσει την προσαρμοστικότητα των εταιρειών σε αυτές τις αλλαγές. Οι μελέτες θα μπορούσαν να διερευνήσουν πώς οι επιχειρήσεις προσαρμόζουν τις δομές και τις στρατηγικές διακυβέρνησής τους ως απάντηση στους νέους χρηματοοικονομικούς κανονισμούς, τις εταιρικές φορολογικές πολιτικές και τις απαιτήσεις συμμόρφωσης.

8. Προηγμένη Οικονομετρική Μοντελοποίηση

Η πολυπλοκότητα των σχέσεων μεταξύ των προτύπων ιδιοκτησίας, της οικονομικής απόδοσης και των κοινωνικών αποτελεσμάτων υποδηλώνει την ανάγκη για προηγμένες οικονομετρικές τεχνικές που μπορούν να χειριστούν δεδομένα υψηλών διαστάσεων και δυναμικές αλληλεξαρτήσεις. Η μελλοντική έρευνα θα μπορούσε να χρησιμοποιήσει αυτά τα εξελιγμένα μοντέλα για να παρέχει ακριβέστερες εκτιμήσεις και πλουσιότερες ερμηνείες των υπό μελέτη οικονομικών φαινομένων.

9. Δημόσια πολιτική και εμπλοκή των ενδιαφερομένων

Με βάση τα ευρήματα που σχετίζονται με τη δημόσια συζήτηση και τη συμμετοχή, περαιτέρω έρευνα θα μπορούσε να διερευνήσει αποτελεσματικούς μηχανισμούς για την ενίσχυση της συμμετοχής των ενδιαφερομένων στη χάραξη πολιτικής. Αυτό θα μπορούσε να περιλαμβάνει μελέτες σχετικά με τη χρήση ψηφιακών πλατφορμών για δημόσιες διαβουλεύσεις, συμμετοχικό προϋπολογισμό και άλλες δημοκρατικές καινοτομίες που προάγουν τη διαφάνεια και την ένταξη.

10. Τομεακές Μελέτες

Τέλος, θα μπορούσαν να διεξαχθούν ειδικές τομεακές μελέτες για την κατανόηση των ιδιοσυγκρασιών διαφορετικών βιομηχανιών σε σχέση με τα θέματα αυτής της διατριβής. Για παράδειγμα, πώς διαφέρουν τα χρηματοπιστωτικά ιδρύματα από τις μεταποιητικές εταιρείες όσον αφορά τις επιπτώσεις που συζητήθηκαν; Μια τέτοια έρευνα θα μπορούσε να προσαρμόσει συστάσεις σε συγκεκριμένους τομείς, ενισχύοντας την πρακτική εφαρμογή τους.

Αυτές οι μελλοντικές ερευνητικές κατευθύνσεις προτείνουν ένα πλούσιο τοπίο ευκαιριών για την προώθηση της κατανόησής μας για την περίπλοκη αλληλεπίδραση μεταξύ των εταιρικών πρακτικών και των ευρύτερων οικονομικών και κοινωνικών αποτελεσμάτων. Ακολουθώντας αυτές τις οδούς, οι ερευνητές μπορούν να συνεχίσουν να βασίζονται στη θεμελιώδη εργασία που παρουσιάζεται σε αυτή τη διατριβή, συμβάλλοντας σε πιο αποτελεσματικές εταιρικές στρατηγικές και δημόσιες πολιτικές που προωθούν τη βιώσιμη οικονομική ανάπτυξη χωρίς αποκλεισμούς

Πηγές

Adams, C., Druckman, P.B., Picot, R. and Ifac, W., 2020. Sustainable development goals disclosure (SDGD) recommendations. Chartered Accountants ANZ.

Ahunov, H., 2023. Non-financial reporting in hybrid organizations – a systematic literature review. *Meditari Accountancy Research*, [online] Available at: <https://doi.org/10.1108/MEDAR-01-2022-1558>.

Akhter, F., Hossain, M.R., Elrehail, H., Rehman, S.U. and Almansour, B., 2023. Environmental disclosures and corporate attributes, from the lens of legitimacy theory: a longitudinal analysis on a developing country. *European Journal of Management and Business Economics*, 32(3), pp.342-369.

Alda, M., 2021. The environmental, social, and governance (ESG) dimension of firms in which social responsible investment (SRI) and conventional pension funds invest: the mainstream SRI and the ESG inclusion. *Journal of Cleaner Production*, 298, Article 126812.

Aluchna, M., Roszkowska-Menkes, M., Kamiński, B. and Bosek-Rak, D., 2022. Do institutional investors encourage firm to social disclosure? The stakeholder salience perspective. *Journal of Business Research*, 142, pp.674-682.

Amel-Zadeh, A. and Serafeim, G., 2018. Why and how investors use ESG information: evidence from a global survey. *Financial Analysts Journal*, 74(3), pp.87-103.

Ananzeh, H., Al Shbail, M.O., Al Amosh, H., Khatib, S.F.A. and Abualoush, S.H., 2022. Political connection, ownership concentration, and corporate social responsibility disclosure quality (CSRSD): empirical evidence from Jordan. *International Journal of Disclosure and Governance*.

Archel, P., Husillos, J., Larrinaga, C. and Spence, C., 2009. Social disclosure, legitimacy theory and the role of the state. *Accounting, Auditing & Accountability Journal*, 22(8), pp.1284-1307.

Avrampou, A., Skouloudis, A., Iliopoulos, G. and Khan, N., 2019. Advancing the sustainable development goals: evidence from leading European banks. *Sustainable Development*, Article sd.1938.

Battisti, E., Nirino, N., Leonidou, E. and Thrassou, A., 2022. Corporate venture capital and CSR performance: an extended resource-based view's perspective. *Journal of Business Research*, 139, pp.1058-1066.

Beck, D. and Ferasso, M., 2023. How can stakeholder capitalism contribute to achieving the sustainable development goals? A cross-network literature analysis. *Ecological Economics*, 204, Article 107673.

Ben Fatma, H. and Chouaibi, J., 2021. Corporate governance and CSR disclosure: evidence from European financial institutions. *International Journal of Disclosure and Governance*, 18(4), pp.346-361.

Bena, J., Ferreira, M.A., Matos, P. and Pires, P., 2017. Are foreign investors locusts? The long-term effects of foreign institutional ownership. *Journal of Financial Economics*, 126(1), pp.122-146.

Boone, A.L. and White, J.T., 2015. The effect of institutional ownership on firm transparency and information production. *Journal of Financial Economics*, 117(3), pp.508-533.

Breitenstein, M., Nguyen, D.K. and Walther, T., 2021. Environmental hazards and risk management in the financial sector: a systematic literature review. *Journal of Economic Surveys*, 35(2), pp.512-538.

Brossard, O., Lavigne, S. and Erdem Sakinc, M., 2013. Ownership structures and R&D in Europe: the good institutional investors, the bad and ugly impatient shareholders. *Industrial and Corporate Change*, 22(4), pp.1031-1068.

Calabrese, A., Costa, R., Gastaldi, M., Levialdi Ghiron, N. and Villazon Montalvan, R.A., 2021. Implications for sustainable development goals: a framework to assess company disclosure in sustainability reporting. *Journal of Cleaner Production*, 319, Article 128624.

Centobelli, P., Cerchione, R. and Esposito, E., 2020. Pursuing supply chain sustainable development goals through the adoption of green practices and enabling technologies: a cross-country analysis of LSPs. *Technological Forecasting and Social Change*, 153, Article 119920.

Chen, T., Dong, H. and Lin, C., 2020. Institutional shareholders and corporate social responsibility. *Journal of Financial Economics*, 135(2), pp.483-504.

Chen, Z. and Xie, G., 2022. ESG disclosure and financial performance: moderating role of ESG investors. *International Review of Financial Analysis*, 83, Article 102291.

De Grauwe, P., 2011. The governance of a fragile Eurozone. Working document, CEPS, No. 346.

Demsetz, H. and Lehn, K., 1985. The structure of corporate ownership: Causes and consequences. *The Journal of Political Economy*, 93(6), pp.1155-1177.

Demsetz, H. and Villalonga, B., 2001. Ownership structure and corporate performance. *Journal of Corporate Finance*, 7, pp.209-233.

Dittmar, A. and Mahrt-Smith, J., 2007. Corporate governance and the value of cash holdings. *Journal of Financial Economics*, 83, pp.599-634.

Dittmar, A., Mahrt-Smith, J. and Servaes, H., 2003. International corporate governance and corporate cash holdings. *Journal of Financial and Quantitative Analysis*, 38, pp.111-133.

Dosoung, C. and Sangsoo, P., 1997. Targeted share repurchases, free cash flows, and shareholder wealth: additional evidence. *Managerial Finance*, 23(3), pp.49-63.

Draghi, M., 2012. Introductory statement to the press conference (with Q&A). Available at: <https://www.ecb.europa.eu/press/pressconf/2012/html/is120906.en.html> [Accessed 10 May 2024].

Drobetz, W., Gruninger, M. and Hirschvogl, S., 2010. Information asymmetry and the value of cash. *Journal of Banking and Finance*, 34, pp.2168–2184.

Eichengreen, B., 2008. Sui generis EMU. Working paper series, NBER, WP13740.

Fama, E.F. and Jensen, M.C., 1983. Separation of Ownership and Control. *Journal of Law and Economics*, 26(2), pp.301-325.

Faulkender, M. and Wang, R., 2006. Corporate financial policy and the value of cash holdings. *Journal of Finance*, 61(4), pp.1957-1990.

Gibson, H.D., Palivos, T. and Tavlas, G.S., 2014. The crisis in the Euro area: an analytical overview. *Journal of Macroeconomics*, 39, Part B, pp.233-239.

Hill, C.W. and Snell, S.A., 1989. Effects of Ownership Structure and Control on Corporate Productivity. *The Academy of Management Journal*, 32(1), pp.25-46.

International Monetary Fund (IMF), 2010. IMF country (Greece) report No. 10/372, December 17, 2010. Available at: <http://www.imf.org/en/Publications/CR/Issues/2016/12/31/Greece-Second-Review-Under-the-Stand-By-Arrangement-Staff-Report-Press-Release-on-the-24520> [Accessed 10 May 2024].

International Monetary Fund (IMF), 2017. Press Release No. 17/38, February 6, 2017. Available at: <http://www.imf.org/en/Publications/CR/Issues/2017/02/07/Greece-2017-Article-IV-Consultation-Press-Release-Staff-Report-and-Statement-by-the-44630> [Accessed 10 May 2024].

- Jensen, M.C. and Meckling, W.H., 1976. Theory of the firm: Managerial behavior, agency costs and ownership structure. *Journal of Financial Economics*, 3(4), pp.305-360.
- Jensen, M.C. and Murphy, K.J., 1990. Performance pay and top-management incentives. *Journal of Political Economy*, 98, pp.225-264.
- Jensen, M.C., 1986. Agency cost of free cash flow, corporate finance, and takeovers. *The American Economic Review*, 76, pp.323-329.
- Kim, C.S., Mauer, D.C. and Sherman, A.E., 1998. Antecedents of corporate liquidity: theory and evidence. *Journal of Financial and Quantitative Analysis*, 33, pp.305–334.
- La Porta, R., Lopez-de-Silanes, F. and Shleifer, A., 1999. Corporate Ownership around the World. *Journal of Finance*, 54(2), pp.471-517.
- Lane, T., 1993. Market Discipline. *IMF Staff Papers*, 40(1), pp.1-30.
- Lee, P., Stulz, R. and Williamson, R., 2004. Do firms in countries with poor protection of investor rights hold more cash? Working paper, Georgetown University, Washington, DC.
- Li, M. and Simerly, R.L., 1998. The Moderating Effect of Environmental Dynamism on the Ownership and Performance Relationship. *Strategic Management Journal*, 19(2), pp.169-179.
- Liapis, K., Rovolis, A., Galanos, C. and Thalassinou, I.E., 2013. The Clusters of Economic Similarities between EU Countries: A View Under Recent Financial and Debt Crisis. *European Research Studies Journal*, 16(1), pp.41-66.
- Luo, Q. and Hachiya, T., 2005. Bank relations, cash holdings, and firm value: evidence from Japan. *Management Research News*, 28(4), pp.61-74.
- Martinez-Sola, C., Garcia-Teruel P.J. and Martinez-Solano, P., 2013. Corporate cash holding and firm value. *Applied Economics*, 45, pp.161-170.
- Morck, R., Shleifer, A. and Vishny, R., 1988. Management Ownership and Market Valuation: An Empirical Analysis. *Journal of Financial Economics*, 20, pp.293-315.
- Myers, S.C. and Majluf, N.S., 1984. Corporate financing and investment decision when firms have information that investors do not have. *Journal of Financial Economics*, 13(2), pp.187-221.
- Myers, S.C., 1977. Determinants of corporate borrowing. *Journal of Financial Economics*, 5, pp.147–175.

- Opler, T., Pinkowitz, L., Stulz, R. and Williamson, R., 2001. Corporate cash holdings. *Journal of Applied Corporate Finance*, 14, pp.55–67.
- Oswald, S.L., and Jahera, J.S., 1991. The Influence of Ownership on Performance: An Empirical Study. *Strategic Management Journal*, 12(4), pp.321-326.
- Ozkan, A. and Ozkan, N., 2004. Corporate cash holdings: an empirical investigation of UK companies. *Journal of Banking and Finance*, 28(9), pp.2103-2134.
- Pinkowitz, L. and Williamson, R., 2007. What is the market value of a dollar of corporate cash? *Journal of Applied Corporate Finance*, 19, pp.74–81.
- Pinkowitz, L., Stulz, R. and Williamson, R., 2006. Does the contribution of corporate cash holdings and dividends to firm value depend on governance? *Journal of Finance*, 61, pp.2725–2751.
- Provopoulos, G., 2014. The Greek Economy and Banking System: Recent Developments and the Way Forward. *Journal of Macroeconomics*, 39, Part B, pp.240-249.
- Rommerskirchen, C., 2015. Debt and Punishment: Market Discipline in the Eurozone. *New Political Economy*, 20(5), pp.752-782.
- Shleifer, A., and Vishny, R., 1986. Large shareholders and corporate control. *Journal of Political Economy*, 94, pp.461-488.
- Stiglitz, J., 1974. On the irrelevance of corporate financial policy. *American Economic Review*, 64, pp.851–866.
- Thalassinos, I.E. and Politis, D.E., 2011. International Stock Markets: A Co-integration Analysis. *European Research Studies Journal*, 14(4), pp.113-129.
- Thalassinos, I.E., Stamatopoulos, D.T. and Thalassinos, E.P., 2015a. The European Sovereign Debt Crisis and the Role of Credit Swaps. In: Ziemba, W.T. and Malliaris, A.G. (eds.) *The WSPC Handbook of Futures Markets*. World Scientific Handbook in Financial Economic Series Vol. 5, Chapter 20, pp.605-639. DOI: 10.1142/9789814566926_0020.